

MINISTERSTWO GOSPODARKI

Sekretariat Ministra

**Działania wspierające rozwój gospodarczy
oraz przedsiębiorców
w wybranych państwach członkowskich OECD**

Spis treści

Wprowadzenie	3
Austria.....	4
Belgia.....	9
Czechy	11
Dania	17
Finlandia	19
Francja	22
Grecja	25
Hiszpania	28
Irlandia.....	30
Izrael	33
Japonia.....	37
Kanada	39
Korea Południowa.....	43
Niderlandy	44
Niemcy	48
Norwegia	53
Portugalia.....	54
Szwajcaria	58
Szwecja.....	60
Turcja	61
USA	65
Węgry	70
Wielka Brytania	74
Włochy	78
Załącznik – Rosja.....	83

Wprowadzenie

W ślad za opracowaniami przygotowywanymi przez Sekretariat Ministra Gospodarki we współpracy z Wydziałami Promocji Handlu i Inwestycji (WPHI) w latach ubiegłych i dotyczącymi działań antykryzysowych, podejmowanych w wybranych krajach świata (2009) oraz ich rezultatów (2010), przygotowano niniejszy raport, obejmujący instrumenty wsparcia rozwoju gospodarczego oraz przedsiębiorców, które zostały zaprojektowane i wdrożone w ostatnim czasie, w szczególności na przestrzeni ostatnich dwóch lat. Badaniem objęto placówki zlokalizowane w państwach członkowskich OECD. W załączniku scharakteryzowano również sytuację w Rosji – państwie kandydującym do członkostwa w OECD.

Celem raportu jest identyfikacja szczególnie interesujących rozwiązań, przyjmowanych przez poszczególne kraje dla dokonania ich pogłębionej analizy również pod kątem ewentualnego uwzględnienia w ramach prowadzonych w Ministerstwie Gospodarki prac legislacyjnych.

W niniejszym raporcie omówiono programy i strategie gospodarcze, jak również inne rozwiązania zmierzające do wspierania rozwoju gospodarczego oraz przedsiębiorców, które zostały przyjęte (lub których przyjęcie jest planowane) w ostatnich miesiącach w krajach objętych badaniem. Dotyczą one w szczególności takich obszarów jak: polityka podatkowa, polityka społeczna i rynek pracy, znoszenie barier administracyjnych w działalności przedsiębiorców, polityka inwestycyjna, wspieranie nowych technologii oraz wspieranie przedsiębiorców poprzez zwiększanie dostępności finansowania.

W oparciu o analizę działań prowadzonych w ww. obszarach wskazano główne kierunki strategii gospodarczej lub specjalizacji poszczególnych krajów.

Austria

Programy gospodarcze

Nadrzędnym celem aktualnego programu gospodarczego rządu federalnego jest uzdrowienie do 2015 r., sektora finansów publicznych, w szczególności poprzez skuteczną konsolidację budżetu państwa, średniookresowe zmniejszenie długu publicznego oraz wspieranie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. W tym celu planuje się zwiększanie inwestycji i eksportu oraz kontynuację rozpoczętych reform strukturalnych opieki zdrowotnej, szkolnictwa, administracji publicznej i systemu emerytalnego.

Realizacja założeń programu gospodarczego, realizowanego już w trakcie br., ma doprowadzić w perspektywie lat 2012 – 2015 do zmniejszenia całkowitego deficytu budżetowego z poziomu 4,6% (w 2010 r.) do 2% w 2015 r., w tym deficytu budżetu federalnego z 3,7% (w 2010 r.) do 2% PKB.

W zmniejszaniu deficytu budżetowego, w 2011 r. mają pomóc większe wpływy z PIT (o 0,8 mld EUR), podatku od dochodów kapitałowych (o 0,4 mld EUR), CIT (o 0,1 mld EUR), VAT (o 0,4 mld EUR) oraz większe wpłaty na fundusz bezrobocia (o 0,2 mld EUR).

Wspieraniu działalności austriackich przedsiębiorstw mają służyć następujące rozwiązania:

- Ułatwienia w zakresie rejestracji najbardziej popularnej w Austrii formy organizacyjno-prawnej jaką jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbH). W tym przypadku chodzi o ustawowe obniżenie minimalnego kapitału zakładowego z 35 tys. EUR do dyskutowanego obecnie 10 tys. EUR.
- Mali przedsiębiorcy mają być zwolnieni przez okres 3 lat od daty rejestracji firmy ze składek na niektóre fundusze (np. składek wypadkowych). Dotychczas był to 1 rok. Ulga obowiązuje w przypadku zatrudnienia pierwszego pracownika.
- Zastąpienie 14 regionalnych rejestrów spółek jednym centralnym rejestrem gospodarczym z możliwością rejestracji firmy poprzez Internet.
- Rozszerzenie form i metod wspierania działalności przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem sektora MŚP.

W dniu 1 stycznia 2011 r. wszedł w życie rządowy program wspierania sektora MŚP (ze szczególnym uwzględnieniem mikroprzedsiębiorstw) na lata 2011 – 2013, który zostanie dofinansowany kwotą 1 mld EUR. Będzie on kontynuacją rządowego wsparcia rozpoczętego jeszcze w 2009 r. Środki te będą wykorzystane na preferencyjne kredyty na kwotę do 100 tys. EUR (oprocentowanie od 0,5% do 1,75%), gwarancje i poręczenia, dopłaty (np. eksportowe do imprez promocyjnych), dopłaty do uzupełnienia kapitału własnego, opłacenie szkoleń specjalistycznych oraz na opłacenie usług firm consultingowych doradzających mikroprzedsiębiorcom. Nadrzędnym celem programu jest zapewnienie stabilnego wzrostu gospodarczego oraz podniesienie konkurencyjności austriackich przedsiębiorstw na rynku europejskim i światowym. W 2009 r. z różnych form opisywanej wyżej pomocy (z czego największą część stanowiły dopłaty) skorzystało prawie 6 tys. przedsiębiorców, a w 2010 r. – ponad 6 tys.

Od połowy 2011 r. osoby zakładające mikroprzedsiębiorstwo otrzymują dodatkowo (poza ww. formami wsparcia) tzw. czek założycielsko-inwestycyjny na kwotę 1 tys. EUR z przeznaczeniem na sfinansowanie całej procedury rejestracyjnej w urzędach i samorządzie gospodarczym. Dla nowo tworzonych mikroprzedsiębiorstw zorientowanych na wprowadzanie do produkcji nowoczesnych technologii jest przewidziany tzw. czek założycielsko-technologiczny na dodatkową kwotę 1 tys. EUR. Przy pomocy tego czeku

mogą być sfinansowane opłaty dla certyfikowanych firm doradczych z zakresu nowych technologii oraz dla rzeczników patentowych. W 2012 r. prawdopodobnie zostanie wprowadzony w życie tzw. czek kreatywności z myślą o wspieraniu małych, kreatywnych firm.

Dla przedsiębiorstw średniej wielkości, planujących utworzenie własnego oddziału badawczo-rozwojowego (w postaci podmiotu zależnego posiadającego formę organizacyjno-prawną sp. z o.o.), ustanowiono fundusz ds. finansowania ryzyka w wysokości 15 mln EUR. Wsparcie będzie przeznaczane na wydatki związane z utworzeniem podmiotu badawczego oraz jego funkcjonowaniem w pierwszym okresie aktywności rynkowej.

Polityka podatkowa

Zmiany podatkowe obejmują w szczególności podniesienie stawki CIT od zysków fundacji z obecnego poziomu 12,5% do 25%, wprowadzenie opłat za bilety lotnicze, podwyższenie akcyzy od tytoniu, dodatku do tzw. opłaty NoVA od nowo kupowanych samochodów (w zależności od pojemności silnika i wielkości emisji spalin samochodowych)¹.

Polityka społeczna i rynek pracy

Polityka społeczna jest obecnie zdominowana na próbach zmiany modelu kształcenia na poziomie średnim, w taki sposób, aby osoby podejmujące studia kierowały się perspektywami przyszłego zatrudnienia ze szczególnym uwzględnieniem zawodów technicznych, w tym inżynierów, których braki odczuwa wiele branż przemysłowych. Zmiany mają miejsce również w systemie opieki dla dzieci, dla których podwyższono miesięczny dodatek wypłacany rodzicom oraz zapewniono bezpłatny pobyt w przedszkolu dla najstarszej grupy wiekowej, mającej wkrótce rozpocząć naukę w szkole podstawowej.

Pomoc dla rynku pracy odbywa się m.in. poprzez wprowadzenie dopłat przez poszczególne landy dla przedsiębiorstw tworzących nowe miejsca pracy i gwarantujących ich długoterminowe utrzymanie. Od końca 2008 r. wsparcie finansowe otrzymało 114 projektów związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy na łączną kwotę 54,5 mln EUR. Z tworzeniem nowych miejsc pracy jest związany także program wsparcia sektora turystycznego. Program został uzupełniony o nowe elementy w postaci mikrokredytów dla małych przedsiębiorców, gwarancje i poręczenia dla mikrokredytów oraz gwarancje dla projektów, których wartość nie przekracza kwoty 2 mln EUR.

W zapewnieniu dopływu do gospodarki wysoko kwalifikowanych specjalistów ma pomóc niedawno wprowadzona tzw. czerwono-biało-czerwona karta emigracyjna dla obywateli z krajów spoza UE. Karta ta oparta o system punktowy daje możliwość osiedlenia się i podjęcia pracy w Austrii głównie osobom posiadającym wysokie kwalifikacje zawodowe potrzebne aktualnie w austriackiej gospodarce. Lista takich zawodów jest corocznie publikowana przez Federalne Ministerstwo Pracy oraz Federalne Ministerstwo Gospodarki – we współpracy z Urzędem Pośrednictwa Pracy (AMS).

Znoszenie barier administracyjnych w działalności przedsiębiorców

W Austrii MŚP (KMU) stanowią ok. 99% wszystkich podmiotów gospodarczych i zatrudniają ok. 62 % osób czynnych zawodowo. Łącznie w ok. 330 tys. MŚP pracuje ok. 1,8 mln osób. Znoszenie barier administracyjnych dla funkcjonowania tej grupy

¹ Samochody, których sprzedaż obłożona jest opłatą za emisję spalin (chodzi o emisję CO₂ przekraczającą 180 gram na km) pojazdu (*Normverbrauchsabgabegesetz*, w skrócie NoVAG) są obciążone opłatą w wysokości od 2% do 16% liczonej od ceny netto pojazdu plus 20% VAT. VAT jest naliczany od ceny netto pojazdu powiększonej o stawkę NoVAG. Od 1 stycznia 2010 r. NoVAG wynosi 25 EUR za każdy gram emitowanego CO₂ ponad 160 gramów na km..

podmiotów przejawia się poprzez:

- ustanawianie instrumentów finansowych w programach wspierających podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności (z dopłat do ryzyka kapitałowego i gwarancji kredytowych skorzystało w 2010 r. około 100 tys. MŚP);
- podnoszenie dyscypliny terminowych zapłat za dostarczone towary i usługi (wszystkie jednostki administracji publicznej zobligowano do regulowania należności w ciągu 30 dni);
- organizowanie przez samorząd gospodarczy we współpracy z ministerstwami federalnymi tzw. tygodni MŚP promujących poszczególne produkty, branże lub bloki tematyczne (np. odnawialne źródła energii);
- ustanawianie odznaczeń dla szczególnie aktywnych MŚP w różnych dziedzinach i branżach;
- znoszenie ograniczeń administracyjno-legislacyjnych, np. obniżenie wysokości minimalnego kapitału zakładowego spółki z o.o. (aktualnie 35 tys. EUR), uproszczenie prawa upadłościowego, utworzenie portalu wszystkich przedsiębiorców, uproszczenie przepisów o przetargach publicznych oraz prawa patentowego.

W 2011 r. dokonano uproszczenia przepisów regulujących funkcjonowanie spółek kapitałowych, zapewniając większą niż dotychczas transparentność w odniesieniu do imiennych akcjonariuszy oraz posiadaczy akcji na okaziciela. Uproszczone również procedury i dokonano obniżenia obowiązujących opłat przy przejmowaniu podmiotów zależnych i włączaniu ich w struktury spółki - matki.

W ramach tzw. *ustawy e-Government* wprowadzono centralny rejestr wszystkich podmiotów gospodarczych. Każdy z rejestrowanych podmiotów ma ustawowy obowiązek sprawdzenia poprawności swoich danych widniejących w rejestrze. W przypadku występowania błędów lub pomyłek jest on zobowiązany pisemnie poinformować o tym urząd rejestrujący.

Dodatkowo wprowadzono podpis elektroniczny składany przez telefon komórkowy. Autentyczności podpisu elektronicznego można dokonać poprzez Internet w rządowym centrum podpisów (<http://www.signaturpruefung.gv.at>). Wszystkie te działania zmierzają do ograniczenia kosztów ponoszonych przez przedsiębiorców.

Uproszczenie procedur administracyjnych odnotowano również w sferze uwarunkowań dla zagranicznych inwestorów podejmujących działalność gospodarczą na terenie Austrii. Austriacka Agencja Inwestycyjna ABA (odpowiednik polskiej PAIiZ SA) pomogła w 2010 r. 198 zagranicznym przedsiębiorcom, którzy zainwestowali 221,1 mln EUR (wzrost o 166 % w stosunku do 2009 r.) i utworzyli 1,4 tys. miejsc pracy (wzrost o 43 % w stosunku do 2009 r.).

Polityka inwestycyjna (wspieranie napływu BIZ oraz rozwoju eksportu)

Nowa inicjatywa Federalnego Ministerstwa Gospodarki i Austriackiej Federalnej Izby Gospodarczej (WKO) *Go International* ma być istotnym elementem ww. rządowego programu gospodarczego. *Go International* jest nakierowany na wspieranie i aktywizację zarówno eksportu, jak i austriackich BIZ, za którymi mają iść dostawy austriackich maszyn, urządzeń i technologii np. w zakresie budowy i instalowania turbin wiatrowych (najnowszy przykład z Polski).

Go International, zapoczątkowany w 2009 r., obejmuje kolejne lata 2011-2013. Dofinansowanie z budżetu Federalnego Ministerstwa Gospodarki w 2011 r. wyniesie 39 mln EUR (dofinansowanie z budżetu Izby Gospodarczej w latach 2009 – 2010 wyniosło

25 mln EUR). Program zakłada m.in. zwiększenie liczby austriackich przedsiębiorstw eksportujących z obecnych 40 tys. o kolejne 2 tys. oraz zwiększenie liczby WPHI ze 110 do ok. 120². WPHI mają wspomagać austriackich eksporterów i inwestorów.

Ofensywa eksportowa nakierowana jest na Brazylię, Rosję, Indie, Chiny (tzw. BRIC), USA oraz państwa grupy ASEAN. W ramach działań wspierających eksport wykorzystywane są dodatkowo inne instrumenty o charakterze finansowym, mające swoje źródła w innych programach sektorowych. Przykładowo w 2010 r. kwota gwarancji kredytów eksportowych udzielona austriackim dostawcom do Chin wyniosła 541 mln EUR.

Druga grupa krajów, w których realizowany jest program intensyfikacji austriackiego eksportu to kraje z basenu Morza Czarnego ze szczególnym uwzględnieniem Ukrainy, Mołdawii, Armenii, Azerbejdżanu, regionu Krasnodar w Rosji oraz Turcji. W przypadku drugiej grupy krajów zakłada się podwojenie ich udziału w całkowitym eksporcie Austrii z obecnych 1,8% (ok. 1,9 mld EUR) do 3,6 % w 2015 r. Równoległe ma nastąpić podwojenie inwestycyjnego zaangażowania austriackich firm w tych krajach. Realizacji wspomnianych zadań mają sprzyjać aktualnie prowadzone przez UE negocjacje z częścią ww. krajów nt. umowy o wolnym handlu.

Główne kierunki strategii gospodarczej

Jednym z kierunków strategii gospodarczej jest aktywne pobudzanie koniunktury poprzez dalszy, intensywny rozwój infrastruktury kraju. Na pierwszym miejscu wymienia się modernizację istniejących budynków będących w gestii Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministerstwo Gospodarki (szkoły, uniwersytety, urzędy). Na ich modernizację, polegającą m.in. na ocieplaniu oszczędzającym energię potrzebną do ich ogrzewania, planuje się wydatkować w latach 2011 – 2013 ponad 1,7 mld EUR. Każdy dofinansowywany projekt modernizacyjny musi być powiązany z utworzeniem nowych miejsc pracy w firmach, które te projekty mają realizować. Wartość tych inwestycji centralnych będzie wynosiła: w 2011 r. – 685 mln EUR, w 2012 r. – 544 mln EUR, w 2013 r. – 501 mln EUR

Kolejnym priorytetem jest modernizacja i rozbudowa infrastruktury kolejowej i drogowej. W latach 2011 – 2016 na infrastrukturę drogowo – kolejową przeznaczony się ok. 19,3 mld EUR, z tego ok. 6,5 mld EUR na modernizację istniejących oraz budowę nowych dróg i autostrad, w tym tuneli, ekranów hałasu, zajazdów drogowych, stacji poboru opłat drogowych. Inwestycje w modernizację i rozbudowę infrastruktury kolejowej tylko w latach 2011 – 2016 wyniosą łącznie ok. 12,8 mld EUR. Długookresowa strategia rozwoju transportu kolejowego w Austrii na lata 2011 – 2025 obejmuje inwestycje w wysokości 36 mld EUR.

Austriacka strategia gospodarcza zakłada stopniowy wzrost wydatków na badania i rozwój, których udział w PKB ma systematycznie zwiększać się z obecnego poziomu 2,79% w 2011 r. do ok. 3,76% w 2020 r. Wydatki te (w 2011 r.) wyniosą łącznie 8,3 mld EUR.

Długookresowa strategia energetyczna Austrii do 2050 r. przewiduje coroczne zmniejszanie zużycia energii w gospodarce oraz przejście z dotychczasowych zewnętrznych źródeł zaopatrzenia w energię na rodzime źródła odnawialne. Realizacja tej strategii ma zapewnić osiągnięcie samowystarczalności energetycznej kraju (tzw. autarkii energetycznej) w perspektywie do 2050 r. Zmniejszanie energochłonności gospodarki odbywa się za pomocą różnych form i metod. Jedną z nich jest ww. program ocieplania budynków prywatnych i przemysłowych. Na ten cel przeznaczony się, w okresie 2012 – 2015, po 100 mln EUR rocznie. W br. dopłaty na poprawę termicznej izolacji prywatnych budynków wyniosą 70 mln EUR, a budynków przemysłowych 30 mln EUR. Przykładowo: na ocieplenie

² Przykładowo WPHI w Warszawie liczy 12 pracowników merytorycznych oraz 2 dodatkowych pracowników działających w biurze w Krakowie.

prywatnego budynku dopłaty mogą sięgać kwoty do 5 tys. EUR oraz dodatkowo do 1,5 tys. EUR na zamianę starej instalacji. W przypadku założenia instalacji, która zmniejszy zużycie energii o co najmniej 30%, dopłata może wynieść do 3 tys. EUR.

Belgia

Programy gospodarcze

Od wyborów parlamentarnych w czerwcu 2010 r. partie polityczne nie mogą zbudować koalicji rządzącej. Za sprawy państwa odpowiada gabinet premiera Yves Leterme'a nazywany „rządem ds. bieżących” (*gouvernement d'affaires courantes*), który zajmuje się administrowaniem w perspektywie jednego roku budżetowego, bez zaciągania długoterminowych zobowiązań. Powyższa sytuacja stanowi zasadniczą przeszkodę we wprowadzaniu bardziej kompleksowych działań³.

Jeszcze przed wyborami parlamentarnymi, z uwagi na kryzys gospodarczy z lat 2008-2009, opracowano *Program stabilności belgijskiej (Programme de stabilité Belge)*. Z uwagi na sytuację wewnętrzną, musi on być co rok zatwierdzany przez rząd, a obecna jego wersja, po modyfikacjach wprowadzonych w bieżącym roku, obejmuje lata 2011-2014.

Polityka społeczna i rynek pracy

Program zawiera elementy stabilizacji budżetu, tak, aby w roku bieżącym deficyt budżetowy obniżył się z poziomu 4,1% PKB (na koniec 2010 r.) do 3,6% w roku bieżącym i do 3% w 2012 r. Data ta została wyznaczona Belgii przez Radę UE na korektę „nadmiernego zadłużenia”. Rada UE zwróciła również uwagę na bardzo wysoki poziom długu publicznego – 96,8% PKB na koniec 2010 r. *Program stabilizacji* zakłada redukcję zadłużenia. Rząd zastrzegł, że wprowadzenie tych elementów oszczędnościowych nie ma charakteru budżetu wieloletniego, a jedynie wyznacza cele, które powinny być osiągnięte dla poprawy sytuacji budżetowej Belgii.

Podobnie jak w przypadku reformy budżetowej, działania antykryzysowe w zakresie polityki zatrudnienia i zabezpieczenia socjalnego mają charakter jednoroczny. Zakres obowiązywania obecnych rozwiązań został przedłużony w kwietniu br. do 31 grudnia 2011 r. Trzy główne rozwiązania w tym zakresie to:

- okresowa redukcja czasu pracy dla wszystkich pracowników (lub wybranej grupy pracowników) w przedsiębiorstwach dotkniętych przez kryzys. Redukcja ta może objąć od 1/5 do 1/4 ogólnego czasu pracy. W takim przypadku wobec pracodawców zmniejszane są kwoty obowiązkowych składek ubezpieczeniowych, w zamian za co przeznaczają oni te środki na rekompensatę dla pracowników za ograniczenia pracy,
- indywidualne ograniczenie czasu pracy dla poszczególnych pracowników (od 1/5 do 1/2 czasu pracy). W takich przypadkach rekompensaty finansowe dla pracowników wypłacane byłyby przez Krajowe Biuro Pracy (*Office National de l'Emploi*),

³ Propozycje rozwiązań przedstawił też kandydat na nowego premiera Belgii (tzw. *Nota Elio di Rupo*). W jego propozycjach pojawia się postulat uzdrowienia finansów publicznych. Zakłada on, że do 2015 r. uda się ograniczyć wydatki publiczne o 22 mld EUR (m.in. ograniczając wynagrodzenia ministrów, zamrażając wynagrodzenia urzędników, czy też wolniejszy wzrost wydatków na opiekę zdrowotną). Proponuje także dokonanie reform rynku pracy w taki sposób, aby promował on kreatywność i ułatwiał tworzenie nowych miejsc pracy. Jedną z propozycji jest uporządkowanie kwestii wcześniejszych emerytur – należałoby przepracować minimum 40 lat i osiągnąć wiek 60 lat. Zachowane zostaną zasady dotyczące automatycznej indeksacji płac. *Nota Elio Di Rupo* zawiera także propozycję opodatkowania (podobnie jak we Francji czy USA) najbogatszych obywateli (tzw. *podatek od fortun*). Podatek taki miałby dotyczyć wszystkich osób, których majątki przekraczają 1,25 mln EUR. Z uwagi na fakt, że rozmowy koalicyjne prowadzone są w gronie 8 partii politycznych wydaje się jednak mało prawdopodobne, aby propozycja ta uzyskała ogólne poparcie.

- czasowe zawieszenie (całkowite lub częściowe) umów o pracę. Częściowe zawieszenie oznaczałoby dla pracowników pracę w ograniczonym wymiarze (minimum dwa dni w tygodniu). Rozwiązanie to dotyczy pracowników umysłowych (*employé*).

Aby skorzystać z jednego z ww. rozwiązań firma będzie musiała być uznana za znajdującą się w trudnej sytuacji w stosunku do kryteriów zawartych w projekcie. Kryteriami są: zmniejszenie przychodu w danym okresie o 10%, zmniejszenie produkcji o 10% lub zwiększenie o 10% liczby dni nieprzepracowanych z przyczyn ekonomicznych.

Wprowadzone rozwiązania mają na celu polepszenie aktualnej sytuacji zarówno dotyczącej siły nabywczej, jak i ochrony zwolnionych pracowników, przy zachowaniu konkurencyjności firm belgijskich. Mają także zapobiec zwolnieniom pracowników. Z uwagi na fakt, że w prawodawstwie belgijskim istnieje rozróżnienie pomiędzy robotnikiem a pracownikiem umysłowym, podejmowane są kroki, aby w nieodległej przyszłości ujednolicić ich status w tym zakresie.

Czechy

Programy gospodarcze

W kwietniu 2011 r. rząd przyjął *Narodowy Program Reform* jako czeski wkład do realizacji celów wynikających ze *Strategii Europa 2020*. Dokument prezentuje plany reform w zakresie polityki gospodarczej i społecznej, które mają być zrealizowane do końca 2020 r. Główne cele *Programu* w zakresie polityki gospodarczej i społecznej to:

- obniżenie obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorców o 30% w stosunku do 2005 r.,
- podniesienie poziomu zatrudnienia obywateli do 75% w przedziale od 20-64 lat,
- podniesienie wydatków inwestycyjnych w zakresie badań i rozwoju do poziomu 1% PKB,
- obniżenie energochłonności gospodarki narodowej o 20%,
- podniesienie udziału źródeł odnawialnych w strukturze źródeł energetycznych o 20% oraz redukcja emisji CO₂ o 20%.

W maju 2011 r. rząd przyjął *Aktualizację Programu konwergencji*. Priorytetowym założeniem *Programu* jest podjęcie przez rząd działań, które będą miały wpływ na ograniczenie wydatków publicznych w latach 2011-2014. W lipcu 2011 r. Premier Petr Nečas i Minister Przemysłu i Handlu Martin Kocourek przedstawili *Strategię Międzynarodowej Konkurencyjności*, zawierającą ponad 40 projektów modernizacji państwa. Głównym celem *Strategii* jest umiejscowienie Republiki Czeskiej w gronie 20 najbardziej konkurencyjnych gospodarek świata do 2020 r.

Strategia zakłada modernizację „9 filarów” gospodarki: instytucji, infrastruktury, makroekonomii, służby zdrowia, edukacji, rynku pracy, rynków finansowych, handlu i przedsiębiorczości oraz innowacji. Zawiera również założenia do dwóch odrębnych dokumentów programowych: *Strategii Eksportu na lata 2011–2020* oraz *Polityki Spójności* (w zakresie wykorzystywania środków z funduszy UE po 2013 r.).

Projekt zawiera m.in. plany nowelizacji *ustawy o ulgach inwestycyjnych*, zakłada utworzenie wspólnego funduszu kapitału państwowego i prywatnego oraz przewiduje znaczne uproszczenie komunikacji pomiędzy obywatelami i przedsiębiorcami a urzędami.

Polityka podatkowa

W sierpniu 2011 r. rząd przyjął projekt reformy podatkowej, która ma wejść w życie od 2013 r. Główne zmiany w zakresie wspierania rozwoju gospodarczego:

- ustanowienie jednego punktu poboru podatków, opłat i składek ubezpieczeniowych,
- modyfikacja obliczania podstawy opodatkowania oraz zmiana stawki PIT (z 15 na 19%),
- zwolnienie drobnego akcjonariatu od płacenia podatku od dywidend lub zniesienie tego podatku,
- podniesienie składki na ubezpieczenie zdrowotne dla pracowników oraz obniżenie składki na ubezpieczenie społeczne dla przedsiębiorców,
- obniżenie wsparcia dla kredytów hipotecznych – obniżenie maksymalnej kwoty odliczenia oprocentowań kredytów hipotecznych od podstawy podatkowej,
- ograniczenie istniejących ulg podatkowych oraz wprowadzenie ulgi podatkowej dla zatrudnionych w wysokości 3 000 CZK,

- wprowadzenie systemu komunikacji elektronicznej z poborcą podatkowym, w tym możliwości elektronicznego rozliczenia podatków bez podpisu elektronicznego,
- obniżenie obecnego limitu przy obowiązkowej rejestracji do VAT.

We wrześniu 2011 r. Sejm przyjął ustawę zmieniającą wysokość stawek VAT. Od 1 stycznia 2012 r. stawki VAT objęte dotychczas preferencyjną 10% stawką mają być podwyższone do 14%. Podstawowa stawka VAT wynosząca 20% pozostanie bez zmian. Od 1 stycznia 2013 r. obie stawki VAT mają być zastąpione jedną, w wysokości 17,5%. Celem wprowadzenia wyższych stawek VAT jest pozyskanie środków finansowych do przeprowadzenia reformy emerytalnej. Szacuje się, że dzięki ich podniesieniu do budżetu państwa wpłynie dodatkowo 21,3 mld CZK w 2012 r. oraz 22,5 mld CZK w 2013 r.

Celem rekompensaty negatywnych skutków podniesienia preferencyjnej stawki podatku dla rodzin wielodzietnych, wprowadzono zmiany do *ustawy o podatku dochodowym* podnosząc kwotę wolną od podatku na jedno dziecko z 11 604 CZK na 13 404 CZK oraz maksymalną kwotę wolną od podatku z 52 200 CZK na 60 300 CZK.

Polityka społeczna i rynek pracy

W lutym 2011 r. rząd zatwierdził projekt reformy systemu emerytalnego, przewidującej m.in. następujące zmiany w systemie emerytalnym:

- każda osoba w wieku do 35 lat będzie miała możliwość podjęcia decyzji, czy całość emerytury otrzymywać będzie z państwowego systemu ubezpieczeń społecznych, czy część składki zainwestuje w fundusze emerytalne. Osoby powyżej 35 lat będą zobowiązane podjąć decyzję do końca 2012 r. Decyzja ta ma być ostateczna i ma nie ulegać zmianom,
- powstanie dobrowolny system oszczędzania w ramach funduszy emerytalnych. Ze składki na ubezpieczenie społeczne będzie można przekazać do funduszy kwotę odpowiadającą 3 p.p. tej składki,
- przewidywanemu deficytowi, który powstanie po przekazaniu części składek z dotychczasowego systemu emerytalnego do funduszy zapobiegnie podniesienie VAT. Wyższy VAT umożliwi również obniżenie o 1,8 p.p. składek na ubezpieczenie socjalne, odprowadzanych przez pracodawcę za każdego pracownika,
- do wyboru będą cztery typy funduszy emerytalnych w zależności od stopnia ryzyka inwestowanych składek.

Główne cele w zakresie polityki zatrudnienia i rynku pracy zostały określone w *Narodowym Planie Reform do 2020 r.*:

- podniesienie ogólnego poziomu zatrudnienia osób (20 - 64 lata) do 75%,
- podniesienie poziomu zatrudnienia kobiet (20 – 64 lata) do 65%,
- podniesienie poziomu zatrudnienia osób starszych (55 – 64 lata) do 55%,
- obniżenie poziomu bezrobocia osób w młodym wieku (15 – 24 lata) o 1/3 w porównaniu z 2010 r.,
- obniżenie poziomu bezrobocia osób o niskich kwalifikacjach zawodowych (stopień ISCED 0–2) o 1/4 w porównaniu z 2010 r.

W 2012 r. ma wejść w życie nowelizacja *Kodeksu pracy*. Do najważniejszych zmian należy:

- wprowadzenie większej swobody zawierania umów o pracę, która ma uelastyczyć zatrudnianie i zwalnianie pracowników,
- uzależnienie wielkości wypłacanych odpraw od długości zatrudnienia,

- możliwość wypowiedzenia umowy z powodu niedotrzymania zaleceń lekarza w czasie pobytu na chorobowym,
- umożliwienie zaliczania godzin nadliczbowych do płacy zasadniczej dla wszystkich pracowników,
- wydłużenie okresu próbnego dla pracowników umysłowych do 6 miesięcy,
- podniesienie limitu godzin wykonywanych na podstawie umowy-zlecenia ze 150 do 300 w ciągu roku z równoczesnym wprowadzeniem obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne przy dochodach miesięcznych przekraczających 10 tys. CZK,
- zniesienie możliwości wypłaty ekwiwalentu urlopowego.

Znoszenie barier administracyjnych w działalności przedsiębiorców

Jak wynika z *Raportu ws. realizacji Planu znoszenia obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorców*, na dzień 31 grudnia 2010 r., oszczędności dla przedsiębiorców z tego tytułu wyniosły 11,5 mld CZK. Oznacza to redukcję kosztów administracyjnych o 15,6% w stosunku do 2005 r.⁴. Z ogólnej liczby 282 wytypowanych czynności administracyjnych, które obciążały przedsiębiorców, zniesiono 117 oraz zredukowano 165 czynności. W tym kontekście dokonano zmian 67 przepisów prawnych ze 129 wytypowanych w *Planie*. Najszerze modyfikacje przepisów prawnych w zakresie znoszenia barier administracyjnych wprowadzono na podstawie *ustawy nr 155/2010 Sb. o zmianie niektórych ustaw w celu redukcji obciążeń administracyjnych*, która weszła w życie w sierpniu 2010 r. Zmiany dotyczyły m.in. praw ochrony konsumenta, podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, norm technicznych oraz ochrony osób i mienia.

Obecnie realizowany jest drugi etap znoszenia barier administracyjnych, w którym czynny udział biorą przedsiębiorcy. Celem działań jest wytypowanie procedur administracyjnych, które najbardziej obciążają przedsiębiorców. Zgodnie z informacjami Ministerstwa Przemysłu i Handlu, analizie i konsultacjom międzyresortowym poddano ok. 60 propozycji przedsiębiorców. Propozycje zaakceptowane przez resorty, będą stopniowo wprowadzane w życie w postaci nowelizacji właściwych ustaw.

Do najważniejszych propozycji uproszczeń w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej należą:

- odprowadzenie VAT tylko z faktur zapłaconych w przypadku MŚP,
- uproszczenie wniosków o dotacje z funduszy pomocowych,
- wprowadzenie 30-dniowego terminu płatności faktur,
- zniesienie obciążeń administracyjnych przy dokumentowaniu braku zobowiązań finansowych,
- zniesienie obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenie zdrowotne przy realizacji umów o dzieło,
- elektroniczna procedura wydawania zezwoleń, orzeczeń i zaświadczeń urzędowych,
- wprowadzenie jednego miejsca poboru podatków i opłat⁵.

Polityka inwestycyjna (wspieranie napływu BIZ oraz rozwoju eksportu)

⁴ Udział poszczególnych resortów w znoszeniu obciążeń administracyjnych: Ministerstwo Środowiska Naturalnego – 40,83%, Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych – 20,18%, Ministerstwo Przemysłu i Handlu – 20,05%, Ministerstwo Rolnictwa – 19,31%, Ministerstwo Finansów – 7,50%, Ministerstwo Zdrowia – 2,88%.

⁵ W 2011 r. oraz 2012 r., w celu redukcji barier administracyjnych oraz powyższych postulatów, planowana jest nowelizacja *Kodeksu pracy* oraz *ustaw: o zatrudnieniu, o opiece zdrowotnej, o ochronie klimatu, o odpadach, o wodach gruntowych, o handlu materiałami wojskowymi, o prowadzeniu działalności gospodarczej* oraz *ustaw podatkowych*.

Obecnie przygotowywana jest nowa *ustawa o ulgach inwestycyjnych*, której celem jest modyfikacja systemu ich przyznawania tak, aby wspierały rozwój technologicznie zaawansowanych dziedzin gospodarki. Według projektu, w zakresie przyznawania ulg inwestycyjnych w przemyśle przetwórczym, planowane jest:

- obniżenie obecnie wymaganego udziału wartości parku maszynowego w kapitale inwestycyjnym,
- przedłużenie okresu korzystania z ulgi podatkowej z obecnych 5 na 10 lat,
- podniesienie kwoty wsparcia finansowego dla nowoutworzonych miejsc pracy z 50 do 200 tys. CZK,
- poszerzenie liczby regionów z możliwością uzyskania wsparcia dla nowoutworzonych miejsc pracy,
- objęcie wsparciem finansowym wszystkich regionów w zakresie szkoleń pracowniczych,
- wprowadzenie możliwości uzyskania wsparcia przy zakupie środków o charakterze nietrwałym w przypadku inwestycji zaliczanych do strategicznych.

Według zapowiedzi Ministerstwa Przemysłu i Handlu z czerwca 2011 r., w najbliższych latach zostanie rozbudowana sieć zagranicznych przedstawicielstw wspierających czeskich eksporterów. Zwiększona ma być również oferta świadczonych usług przy nieznacznym wzroście kosztów, ponieważ w dużej części mają to być usługi odpłatne. Wraz z rozbudową sieci zagranicznych przedstawicielstw mają się zmienić również metody ich funkcjonowania. Zamiast ukierunkowania działalności na wybrane terytoria, pracownicy specjalizować się będą w konkretnych branżach. Planuje się wprowadzić model, który pozwoli na wyszukiwanie możliwości eksportowych za granicą dla branż i przedsiębiorstw czeskich⁶.

Wspieranie nowych technologii

Uruchomiono program rządowy *Centra Kompetencji*, którego celem jest wzmocnienie więzi nauki i biznesu. Z *Programu* wspierane będą ośrodki badań, rozwoju i innowacji, budowane w progresywnych sferach gospodarki, o wysokim potencjale aplikacyjnym, które będą miały korzystny wpływ na konkurencyjność kraju. Warunkiem pozyskania dotacji państwowej jest utworzenie konsorcjum lub wspólnego przedsiębiorstwa, w którym uczestniczyć będzie co najmniej jedna instytucja naukowo-badawcza oraz trzy przedsiębiorstwa. Takie konsorcjum czy przedsiębiorstwo, musi posiadać długookresową strategię rozwoju w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji oraz ich wdrażania w praktyce.

Instytucją odpowiedzialną za wdrożenie programu jest Agencja Technologiczna Republiki Czeskiej. Czas realizacji programu określono na 8 lat (2012-2019), przy czym przetargi publiczne dotyczące projektów ogłaszane będą w 2011, 2013 i 2015 r. Agencja przewiduje, że w wyniku realizacji programu powstanie 35 ośrodków, które otrzymają wsparcie w wysokości ok. 310 mln CZK każdy. Średnioroczne wsparcie na jeden ośrodek wynosić będzie ok. 27 mln CZK. Wsparcie ze środków publicznych przyznawane będzie do wysokości 70% kwalifikowanych kosztów projektu, przy czym pozostałych 30% kosztów ponosić mają przedsiębiorstwa uczestniczące w konsorcjum. Instytucje naukowo-badawcze nie muszą

⁶ Podstawą nowej sieci przedstawicielstw będą dotychczasowe zagraniczne biura CzechTrade. „Kęrostupem sieci będzie dziesięć regionalnych centrów (kraje skandynawskie i nadbałtyckie, południowa Europa i kraje śródziemnomorskie, Europa Zachodnia, kraje bałkańskie, Ameryka Północna, Ameryka Łacińska, Bliski Wschód, Indie, Azja, Rosja i kraje WNP) obejmujących praktycznie cały świat. Centra będą kierowały pracami mniejszych biur działających na poszczególnych rynkach. Ogółem usługi przedstawicielstw dostępne będą w około 70 krajach świata. Zakłada się, że w najbliższych dwóch latach liczba specjalistów zatrudnionych w przedstawicielstwach zagranicznych wzrośnie o 41 osób (odpowiednio 20 w 2011 r. i 21 w 2012 r.). Częścią sieci przedstawicielstw będą również biura zagraniczne CzechInvest.

ponosić kosztów, ale ich ewentualna partycypacja ma być premiowana przy zatwierdzaniu wielkości wsparcia.

Zwiększanie dostępności finansowania przedsiębiorstw

W marcu 2011 r. rozpoczęto realizację programu *K-PROGRES*, którego celem jest wsparcie programu *PROGRES* przeznaczonego dla MŚP i współfinansowanego ze środków UE. Wsparcie polega na włączeniu do systemu finansowania banków komercyjnych co ma wpłynąć na obniżenie kosztów finansowania projektów oraz kompleksowość finansowania potrzeb inwestycyjnych. W praktyce *K-PROGRES* polega na zaciągnięciu przez przedsiębiorcę dwóch kredytów: pierwszego z programu *PROGRES* o wysokości do 20 mln CZK o stałym oprocentowaniu (3% p.a.) w Czesko-Morawskim Banku Kredytowo-Rozwojowym (CMZRB)⁷ oraz drugiego - na finansowanie pozostałych potrzeb inwestycyjnych oraz wszelkich potrzeb realizacyjnych w bankach komercyjnych.

Od czerwca 2011 r. drobni przedsiębiorcy, rozpoczynający prowadzenie działalności gospodarczej i zatrudniający do 10 pracowników, mogą zyskać gwarancje kredytowe na dogodnych warunkach w ramach programu *Gwarancja* do wysokości kredytu 3 mln CZK. Kredyty mogą być wykorzystane do nabycia składników majątkowych o charakterze inwestycyjnym lub zapasów. Gwarancji udziela CMZRB do wysokości 80% kwoty kredytowej.

Jednolity system doradztwa dla przedsiębiorców

Czechy jako pierwszy i obecnie jedyny kraj UE⁸ wprowadza na swym rynku jednolity system doradztwa dla przedsiębiorców. Ministerstwo Przemysłu i Handlu przygotowuje połączenie trzech systemów zajmujących się świadczeniem usług administracyjnych dla początkujących przedsiębiorców, doradztwem przy wprowadzaniu nowych wyrobów na rynek oraz pomocą przy rozstrzyganiu sporów administracyjnych. Chodzi o połączenie trzech do tej pory odrębnych struktur, tj.: Jednolitych Punktów Kontaktowych (JKM), ProCoP oraz Solvit. Nowy system ma wyraźnie ułatwić prowadzenie działalności gospodarczej na rynku czeskim, w szczególności MŚP, którym ma pomóc w pełnym wykorzystaniu możliwości płynących z jednolitego rynku europejskiego.

Najmłodszym ogniwem powstającego jednolitego systemu są Pojedyncze Punkty Kontaktowe (nazywane w skrócie JKM). Punkty te działają już ponad rok i zgodnie ze statystykami na koniec 2010 r. załatwiły blisko 2 500 spraw. Pod koniec 2010 r. do JKM napływało miesięcznie od 250 do 300 zapytań. JKM działają również za pośrednictwem Internetu (www.businessinfo.cz)⁹. Drugim ogniwem systemu są tzw. ProCoP-y wywodzące się od angielskiej nazwy *Product Contact Point*. Te punkty informacyjne w roku ubiegłym załatwiły ogółem 250 spraw. W porównaniu z 2009 r., oznacza to czterokrotny wzrost. Przeważają zapytania czeskich przedsiębiorców, ale z ich usług korzystają również zagraniczni producenci i dystrybutorzy. Najstarszym ogniwem zintegrowanego systemu jest Solvit, który

⁷ Czesko-Morawski Bank Kredytowo-Rozwojowy jest główną instytucją państwową wspierającą czeskich przedsiębiorców w zakresie kredytowania i dotacji - w zakresie wspierania sektora MŚP udziela on dogodnych kredytów i gwarancji kredytowych, świadczy usługi bankowe w zakresie inwestowania oraz realizuje programy rządowe o charakterze pomocowym np. wspieranie termo-renowacji obiektów mieszkalnych, rekonstrukcji obiektów z wielkiej płyty.

⁸ Według informacji Ministerstwa Przemysłu i Handlu,

⁹ W ubiegłym roku stroną internetową odwiedziło ponad 50 tys. zainteresowanych. Prawie połowa zapytań z ubiegłego roku dotyczyła prowadzenia działalności gospodarczej za granicą. Trzy czwarte z nich związane były z rynkami najbliższymi, głównie niemieckim, słowackim, austriackim i polskim. Zapytania przedsiębiorców najczęściej dotyczyły sprzedaży hurtowej, detalicznej, rzemiosła, usług budowlanych, usług socjalnych oraz opieki zdrowotnej.

pomaga w rozwiązywaniu problemów na styku z urzędami zagranicznymi¹⁰.

Przebudowa systemu przetargów publicznych

W Ministerstwie Rozwoju Regionalnego trwają prace nad gruntowną nowelizacją *ustawy o przetargach publicznych*. Znowelizowana ustawa ma wejść w życie w 2012 r. Do głównych zmian należą:

- obniżenie o 50% planowanych wartości przetargów, które obowiązkowo podlegają *ustawie o zamówieniach publicznych* (w przypadku zamówień na dostawę towarów i usług z 2 mln na 1 mln CZK, a przypadku zamówień budowlanych z 6 mln na 3 mln CZK); po 2014 r. również w przypadku zamówień budowlanych limit ma wynieść 1 mln CZK,
- poszerzenie obowiązku publikacji umów powyżej 0,5 mln CZK, rzeczywistej wartości realizacyjnej, argumentacji w zakresie stawianych wymogów kwalifikacyjnych oraz sposobów wyboru wykonawcy,
- zniesienie wymogu dokumentowania warunków ekonomicznych, finansowych i kwalifikacyjnych od ubiegających się o zlecenie (zmiana na oświadczenie),
- odstąpienie od stosowanych obecnie wymogów przedkładania certyfikatów jakości zarządzania jak też innych certyfikatów (ISO, EMAS).

¹⁰ Czeskie Centrum Solvit pozytywnie rozwiązało około 80% wszystkich spornych kwestii. Średnio pracownikom tej jednostki załatwienie jednej sprawy zajmuje 19 dni, (średnia europejska wynosi dwa miesiące). Centrum rozwiązuje głównie sprawy związane z uznawaniem kwalifikacji zawodowych, zwrotem VAT z innego kraju lub przeszkodami przy wprowadzaniu wyrobu na nowy rynek. Wg statystyk czeski Solvit, dzięki nieformalnym procedurom załatwiania sporów, w ciągu tylko jednego roku zaoszczędził przedsiębiorcom ok. 320 mln CZK.

Dania

Programy gospodarcze

Na początku 2010 r. rząd przedstawił strategię rozwoju kraju na najbliższe 10 lat - *Dania 2020. Wiedza, Wzrost, Opieka Społeczna i Dobrobyt*. Wyznaczono 10 celów, które Dania zamierza zrealizować do 2020 r. poprzez wdrożenie 76 inicjatyw. *Strategia* obejmuje m.in.:

- propozycje z zakresu finansów publicznych (jak najszybsze spełnienie kryteriów konwergencji, zamrożenie wydatków publicznych na dotychczasowym poziomie);
- zwalczania bezrobocia (w szczególności walka z bezrobociem wśród osób do 25 roku życia - stworzenie 5 tys. dodatkowych miejsc praktyk, reforma programu wcześniejszych emerytur);
- rozwój szkolnictwa i badań naukowych (100 mln DKK rocznie na rozwój badań naukowych, głównie na rozwój współpracy między publicznymi i prywatnymi jednostkami badawczymi);
- rozwój zielonej gospodarki (przygotowanie programu określającego w jaki sposób i do kiedy Dania stanie się gospodarką niezależną od paliw kopalnych);
- zmniejszanie biurokracji (np.: plan odbiurokratyzowania sektora publicznego oraz plan *Precz z utrudnieniami* mający na celu podniesienie poziomu usług publicznych dla obywateli).

W listopadzie 2010 r. rząd uzyskał poparcie dla projektu ustawy budżetowej na 2011 r. Jednym z głównych elementów, który wpłynął na ostateczny kształt ustawy była zasada dotycząca zerowego wzrostu wydatków publicznych wynikająca z rządowego planu naprawy finansów publicznych. Konsolidacja fiskalna zakłada poprawę bilansu strukturalnego budżetu w latach 2011-2013 o 1,5% PKB.

Priorytetem budżetu na 2011 r. jest wspieranie edukacji osób młodych, plan badań nad chorobami nowotworowymi oraz koncentracja wysiłków na rzecz ograniczenia istniejących gett. Przyjęty pakiet wzrostowy wartości 10 mld DKK ma wspierać innowacje i rozwój MŚP, które znalazły się w pułapce kredytowej. Głównym podmiotem finansowania pakietu mają być duńskie fundusze emerytalne, które na korzystnych warunkach zainwestują w przedsiębiorstwa 5 mld DKK kapitału wysokiego ryzyka. Oczekuje się, że nowe możliwości inwestycji i udzielania pożyczek przyciągną kolejne 5 mld DKK kapitału wysokiego ryzyka od inwestorów prywatnych. W ramach pakietu rząd zamierza przeznaczyć 250 mln DKK na udzielanie gwarancji i pożyczek.

W maju 2011 r. rząd osiągnął porozumienie w sprawie przyjęcia pakietu rządowego, mającego na celu przywrócenie równowagi finansów publicznych do 2020 r. oraz zapewnienie trwałości gospodarki duńskiej. Przedstawiony pakiet prezentuje propozycje reform, których celem jest wygospodarowanie dalszych 23 mld DKK (3,08 mld EUR), ponad już wcześniej wygospodarowane 24 mld DKK (3,21 mld EUR) w *Pakiecie przywrócenia równowagi finansów publicznych* z 2010 r. Jego najważniejszymi elementami są skrócenie okresu, w którym przysługuje zasiłek dla bezrobotnych do 2 lat, odroczenie planowanej redukcji podatków indywidualnych oraz ograniczenie wzrostu wydatków budżetów gminnych.

Głównymi założeniami pakietu reform jest osiągnięcie równowagi pomiędzy wydatkami i dochodami do 2020 r., obniżenie tempa wzrostu wydatków publicznych, które w 2020 r. mają być utrzymane na poziomie poniżej 50% PKB, a usługi publiczne mają stanowić poniżej 27% PKB, a także znaczne przyspieszenie wzrostu gospodarczego poprzez stworzenie

przedsiębiorstwom możliwości wzrostu i tworzenia nowych miejsc pracy.

Działania wspierające rozwój gospodarczy i przedsiębiorstw

Ministerstwo Gospodarki i Przedsiębiorczości uruchomiło za pośrednictwem swej Agencji Przedsiębiorczości i Budownictwa (*Danish Enterprise and Construction Authority*, DECA) dwa nowe portale internetowe, których zadaniem jest promowanie wzrostu gospodarczego poprzez ułatwienie firmom prowadzenia działalności gospodarczej. Są to www.startvaekst.dk (od duńskiego *rozpocznij wzrost*) i www.vaekstguiden.dk (od duńskiego *przewodnik do wzrostu*), które wraz z utworzonym kilka lat wcześniej portalem dla przedsiębiorstw www.virk.dk (skrót od duńskiego słowa *przedsiębiorstwo*) stanowią platformę służącą do komunikacji między przedsiębiorcami i sektorem publicznym.

Główny kierunek strategii gospodarczej

Wysoki poziom rozwoju wynika przede wszystkim z przyjętego modelu gospodarczego, zaawansowania technologicznego i dobrze rozpoznanych europejskich oraz globalnych nisz rynkowych. Mocne strony gospodarki to sektory rolnictwa i przetwórstwa żywności, konsultingu, elektroniki, infrastruktury IT, technologii środowiskowych, energii odnawialnej, ogrzewania rozproszonego, ropy i gazu, produkcji farmaceutyków oraz transportu. W ostatnim czasie w Danii zaprezentowano kilka strategii gospodarczych, które wynikają bezpośrednio z długofalowych planów rządu oraz są efektem poszukiwania źródeł rozwoju gospodarczego, szczególnie w dziedzinie zielonych technologii oraz wspierania innowacji.

Finlandia

Programy gospodarcze

W opublikowanym niedawno przez Ministerstwo Finansów *Finland's public finances At crossroads: approach to fiscal policy in 2010* wyraźnie wskazuje się, iż kryzys oraz zastosowane pakiety stabilizujące gospodarkę stworzyły realne zagrożenie dla finansów publicznych. Dąży się do równoważenia wydatków poprzez instrumenty korygujące, takie jak: cięcia i realokacje, zaostrzanie polityki podatkowej oraz reformy strukturalne (m.in. wydłużanie wieku emerytalnego). Polityka ta jest realizowana w 2011 r. w szczególności poprzez zmiany w VAT oraz wzrost podatku akcyzowego od energii (podatek energetyczny).

Odchodzi się od polityki podnoszenia podatków od dochodów na rzecz zwiększania podatków od zagrożeń środowiskowych (podatek energetyczny, środowiskowy, itd.). Począwszy od 2011 r. realizowane są też działania związane z wydłużaniem aktywności zawodowej poprzez inwestycje w system szkolnictwa wyższego (reforma egzaminów wstępnych) i zawodowego (skrócenie okresu nauczania) oraz rozwijanie systemu grantów i stypendiów dla osób uczących się.

Polityka podatkowa

Wydatki budżetowe na 2011 r. przenoszą nacisk z opodatkowania pracy na opodatkowanie związane z zagrożeniami środowiskowymi. Opodatkowanie netto wyniesie około 0,9 mld EUR więcej w porównaniu z budżetem 2010 r. Dotychczasowy podatek energetyczny zostanie zastąpiony podatkiem od zawartości energetycznej oraz emisji CO₂, z korzyścią dla rozwiązań ekologicznych.

Od 2012 r. planuje się podwyższenie podatku akcyzowego na olej napędowy z jednoczesną obniżką na samochody osobowe i ciężarowe. Zakłada się wzrost podatku energetycznego od paliw kopalnych wykorzystywanych w elektrowniach i zakładach produkujących ciepło oraz podatek od energii. Ma to skompensować utratę przychodów spowodowanych zniesieniem udziałów pracodawców w opłacaniu składki emerytalnej. Wzrost wpływów netto szacuje się na około 730 mln EUR, biorąc pod uwagę system ulg w rolnictwie i przemyśle energochłonnym.

W celu uniknięcia nadmiernego wzrostu cen na surowe i nieprzerobione drewno, poziom podatku na torf będzie niższy niż na inne paliwa. Założeniem jest stopniowe zwiększanie podatku na torf i naturalny gaz w latach 2011, 2013 i 2015.

W 2011 r. podniesiono podatek od prywatnych składowisk odpadów o 10 EUR za tonę. Kolejna podwyżka o 10 EUR za tonę planowana jest na 2013 r. Podwyżka podatku na odpady ma stanowić zachętę do ich utylizacji. Szacuje się, iż dochody z tego tytułu w 2011 r. wyniosą 40 mln EUR.

Kryteria podatku dochodowego są tak dopasowane, że wzrost poziomu zarobków i udział obciążeń pracowniczych nie będzie prowadził do zwiększenia ich opodatkowania. Ponadto obniżka lokalnych podatków ma wynosić od 50 do 2 250 EUR. Te zmiany spowodują zmniejszenie rocznych przychodów o kwotę około 450 mln EUR, z czego udział rządu centralnego będzie wynosił około 300 mln EUR. Pozostała kwota zostanie skompensowana lokalnym władzom poprzez system transferów.

Skale podatku dochodowego w Finlandii w 2011 r.

Wielkość przychodu w EUR	Wysokość podatku od wartości progowej - EUR	Stawka podatku dochodowego (%)
15 600 – 23 200	8	6,5
23 200 – 37 800	502	17,5
37 800 – 68 200	3 057	21,5
68 200 -	9 593	30

Zmiany w podatkach na 2012 r. zmierzają w kierunku zmniejszania rozwarstwienia społeczeństwa oraz zagwarantowania bezpieczeństwa socjalnego osobom o niskich dochodach, jak również wsparcia przedsiębiorstw i wzrostu ich nakładów inwestycyjnych. Istotną kwestią w polityce podatkowej jest zmiana punktu ciężkości z opodatkowania bezpośrednich dochodów na rzecz podatków opartych o względy zdrowotne i środowiskowe. Proponuje się m.in.:

- zmiany w wyliczaniu progów podatkowych przy podatku dochodowym, co spowoduje zmniejszenie obciążeń podatkowych naliczanych od dochodu uzyskiwanego ze stosunku pracy;
- podniesienie podatku od dochodów kapitałowych z 28% do 30% z początkiem 2012 r. podatek ten stanie się podatkiem progresywnym, gdyż od kwoty powyżej wartości 50 000 EUR podatek wyniesie 32%;
- podwyższenie ulgi podatkowej dla osób o niskich dochodach (ulga z tytułu dochodów oraz ulga od podatku komunalnego),
- zmniejszenie ulgi podatkowej z tytułu odsetek od udzielonych kredytów mieszkaniowych (w 2012 r. ulga obejmie 85% sumy odsetek, w 2013 r. – 80%, w 2014 r. – 75%),
- obniżenie kwoty wolnej od podatku z 90 tys. EUR do 60 tys. EUR przy wypłacie dywidendy przez przedsiębiorstwa nie notowane na giełdzie,
- obniżenie podatku dla przedsiębiorstw z 26% do 25%;
- podwyższenie podatku źródłowego od odsetek uzyskanych z lokat bankowych, obligacji z 28% do 30%,
- podwyższenie podatku od oleju napędowego z początkiem 2012 r.,
- stopniowe podwyższenie podatków od gazu ziemnego i torfu w latach 2013 i 2015,
- podwyższenie akcyzy samochodowej (w stosunku do emisji CO₂),
- podwyższenie podatku od posiadanego samochodu (w stosunku do emisji CO₂),

Wsparcie rozwoju produkcji energii odnawialnej

Mając na uwadze cel postawiony przez UE oraz strategię środowiskowo-energetyczną *Government`s Climate and Energy Strategy*, planuje się, iż udział energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł energii będzie ulegał zwiększeniu. W 2011 r. z budżetu przeznaczone zostanie 55,35 mln EUR na dopłaty (subwencje) związane z produkcją energii z odnawialnych źródeł energii. Podział tej kwoty na poszczególne źródła energii przedstawia się następująco:

Rodzaj elektrowni	Wysokość dopłaty (EUR)	Uwagi
Elektrownie wiatrowe	22 600 000	Subsydia mają dotyczyć producentów energii odnawialnej, spełniających określone warunki, dla których wprowadzony zostanie odpowiedni system taryfowy. Firmy będą otrzymywać wsparcie rządowe przez okres dwunastu lat na pokrycie różnicy między rzeczywistymi kosztami wytworzenia energii, a ceną rynkową lub kosztami paliwa alternatywnego ¹¹ .
Biogazownie	2 000 000	
Elektrownie opalane odpadami drewna m.in. wiórami	3 750 000	
Elektrownie opalane drewnem	27 000 000	

Na rozwój sektora energii odnawialnej w 2011 r. przeznaczone są dodatkowe środki, tj. 150 mln EUR na budowę zakładów demonstracyjnych biopaliw, 30 mln EUR w formie grantów na budownictwo wykorzystujące ekologiczne rozwiązania energetyczne oraz 10 mln EUR na przecinkę lasów i uzyskiwanie drewna na cele energetyczne.

Główny kierunek strategii gospodarczej

Strategia gospodarcza państwa na lata 2012-2015 skupiać się będzie przede wszystkim na przechodzeniu od polityki łagodzenia skutków kryzysu i wdrażania instrumentów ożywienia gospodarczego na rzecz równoważenia budżetu i walki z deficytem budżetowym. Głównym wyzwaniem jest zapewnienie solidnych podstaw polityki finansowej państwa w perspektywie długoterminowej. W tym celu na okres 2012-2015 planowane są cięcia budżetowe, podwyższenie podatków oraz modyfikacja struktury wydatków. Pomimo wprowadzenia tych mechanizmów prognozuje się, iż jeszcze w 2015 r. budżet zamknie się deficytem na poziomie 6,1 mld EUR.

¹¹ Energia elektryczna wytwarzana przez elektrownie wiatrowe, biogazownie, wióry (odpady) drzewne, hydroelektrownie i działające w oparciu o paliwa z recyklingu, a pozostające poza system taryfowym, będą otrzymywać stałą dotację do produkcji energii elektrycznej.

Francja

Programy gospodarcze

Rząd przedstawił projekt *Programu Stabilności na lata 2011-2014 (Programme de Stabilité)* uwzględniający aktualną sytuację gospodarczą oraz średniookresową projekcję makroekonomiczną wraz z prognozą budżetową. Obserwowane na przestrzeni 2010 r. ożywienie gospodarcze (1,5% wzrost PKB) przyczyniło się do poprawy sytuacji na rynku pracy (powstało co najmniej 125 tys. nowych miejsc pracy). Pozytywne efekty przyniosły także działania rządu mające na celu wsparcie siły nabywczej gospodarstw domowych, co wraz z poprawą sytuacji w obszarze zatrudnienia pozwoliło na podtrzymanie popytu wewnętrznego, będącego motorem wzrostu francuskiego PKB.

Według prezentowanego scenariusza, w 2013 r. Francja spełni kryterium deficytu budżetowego nie przekraczającego progu 3% PKB i obniży go do poziomu 2% PKB w 2014 r. Przyjęty scenariusz makroekonomiczny na 2011 r. zakłada ożywienie we wszystkich branżach gospodarki, co ma skutkować wzrostem PKB na poziomie 2%, co z kolei przełoży się na powstanie ponad 160 tys. nowych miejsc pracy poza rolnictwem. W *Programie* dostrzega się ryzyka zewnętrzne, które mają wpływ na utrzymanie ww. scenariusza rozwoju sytuacji gospodarczej. Szczególną uwagę zwraca się na obserwowaną dynamikę wzrostu cen ropy naftowej.

Jeśli chodzi o reformy służące ograniczeniu i podniesieniu efektywności wydatków, strategia opisuje w głównej mierze działania wdrażane od 2007 r. obejmujące m.in. szeroką reorganizację struktur rządowej administracji terenowej, większą racjonalizację wydatków oraz objęcie zasadami dobrego zarządzania również podmiotów zależnych od administracji centralnej. Rezultatem reform jest poprawa jakości usług publicznych (usługi na rzecz podatników, osób bezrobotnych, pomoc dla MŚP), pozwalając na wygenerowanie oszczędności sięgających 7 mld EUR w okresie 2009-2011. Realizowany program zastępowania jedynie połowy zwalnianych stanowisk przez urzędników odchodzących na emerytury pozwoli na obniżenie liczby etatów o 100 tys. (w okresie 2009-2011) i 2,7 mld EUR oszczędności. Ocenia się, iż w pięcioletnim okresie (2007-2012) zatrudnienie w administracji zmniejszy się docelowo o 150 tys. osób (7% ogółu zatrudnionych) powracając do poziomu z lat 90-tych.

Ważnym priorytetem rządu pozostaje szkolnictwo wyższe i badania naukowe, na które w latach 2007-2013 wydane zostanie dodatkowe 9 mld EUR. Chodzi o utrzymanie zatrudnienia na wyższych uczelniach i w jednostkach badawczych.

Polityka podatkowa

W dniu 24 sierpnia 2011 r. Premier François Fillon przedstawił działania rządu, które mają na celu obniżenie francuskiego deficytu budżetowego. Program przewiduje m.in. następujące rozwiązania podatkowe dla przedsiębiorstw:

- ograniczenie możliwości wliczenia deficytu firmy do obliczeń dochodów podlegających opodatkowaniu, co wcześniej umożliwiło przedsiębiorstwom obniżenie należnych podatków; decyzja ta została podjęta w ramach dążeń do harmonizacji francusko-niemieckich przepisów podatkowych dotyczących przedsiębiorstw (1,5 mld EUR w 2012 r.),
- obowiązek wliczenia 10% (uprzednio 5%) kwoty uzyskanej z długoterminowych operacji giełdowych (dywidendy) do dochodów podlegających opodatkowaniu (0,3 mld EUR w 2012 r.),

- zniesienie ulgi podatkowej w wysokości 30% od dochodów przedsiębiorstw podlegających opodatkowaniu, mających siedzibę we francuskich departamentach zamorskich (0,1 mld w 2012 r.),
- podniesienie VAT do 19,6% (do tej pory 5,5%) od kart wstępu do parków atrakcji, salonów, na targi (0,1 mld EUR w 2012 r.);
- podniesienie z 6% do 8% socjalnych składek ryczałtowych (*forfait social* - tzw. podatek minimalny od zarobków zwolnionych ze składek socjalnych) odprowadzanych przez pracodawców (0,4 mld EUR w 2012 r.),
- zmiany w sposobie obliczania ulg dotyczących składek odprowadzanych przez pracodawców od wynagrodzeń za godziny nadliczbowe pracowników o najniższym wynagrodzeniu (od 1 do 1,6 wartości minimalnego wynagrodzenia, tj. SMIC = 1 365 EUR (0,6 mld EUR w 2012 r.),
- podwyższenie składek socjalnych uiszczanych przez przedsiębiorstwa z sektora energetycznego, które od 1946 r. korzystały ze specjalnego statusu, do wysokości opłat obowiązujących dla innych sektorów (0,2 mld EUR w 2012 r.),
- ujednoczenie podstawy obliczania wysokości składek socjalnych na rzecz solidarności odprowadzanych przez przedsiębiorstwa (0,2 mld EUR w 2012 r.),
- zniesienie lub redukcja ulg w zakresie płacenia powszechnych składek socjalnych (0,8 mld EUR w 2012 r.).

Polityka społeczna i rynek pracy

Kontynuowane będą wysiłki na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy, dostępu do zatrudnienia oraz zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. Do 2020 r. Francja zamierza osiągnąć wskaźnik zatrudnienia ludności w wieku 20-64 lata na poziomie 75%. W programie reform wśród priorytetów wymienia się zwiększenie dostępu do rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem kobiet, młodzieży, seniorów oraz osób niepełnosprawnych.

Jednocześnie podkreśla się konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu kwalifikacji pracowników poprzez organizowanie szkoleń i realizację kształcenia ustawicznego. W odniesieniu do ludzi młodych planuje się rozszerzenie programu szkoleń w ramach przygotowywania do zawodu (z 600 tys. do 800 tys. w 2015 r.), adaptację systemu edukacji do aktualnych wymogów rynku pracy, ułatwienie dostępu do wykształcenia na poziomie wyższym oraz uruchomienie programów umożliwiających uzupełnienie wykształcenia. Programy szkoleniowe skierowane do osób pracujących będą umożliwiać ich przekwalifikowywanie, zwiększając tym samym ich elastyczność na rynku pracy.

Na ułatwienia w dostępie do zatrudnienia będą mogli liczyć seniorzy oraz osoby niepełnosprawne – państwo przewiduje szereg ułatwień proceduralnych i instrumentów wsparcia dla przedsiębiorstw. Ponadto zamierza się poprawić funkcjonowanie publicznych urzędów pośrednictwa pracy (mobilizacja aktywności urzędników w kontakcie z osobami poszukującymi pracy), zaś w celu polepszenia szans kobiet na zatrudnienie planowana jest rozbudowa systemu opieki nad dziećmi (zwiększenie liczby przedszkoli, żłobków, świetlic, opiekunek dziecięcych – planuje się utworzenie łącznie 200 tys. nowych miejsc opieki nad małymi dziećmi do 2012 r.).

Znoszenie barier administracyjnych w działalności przedsiębiorców

Krajowy Program Reformy Francji 2011-2014 przewiduje rozwój i modernizację przedsiębiorczości. Zwłaszcza program wspierania MŚP wprowadza szereg ułatwień przy zakładaniu firm oraz uproszczenia w zakresie procedur związanych m.in. z rozliczaniem

podatków i składek społecznych. Zmniejszenie biurokracji dotyczy również instytucji obsługujących podatników czy osób bezrobotnych. Promowana jest idea samozatrudnienia, tworzenia przedsiębiorstw indywidualnych, jak również koncepcja partnerstwa publiczno-prywatnego, głównie w aspekcie realizacji inwestycji infrastrukturalnych. Znaczny nacisk kładzie się także na rozwój gospodarki elektronicznej. Ważnym elementem jest zapowiedź ułatwienia dostępu do kredytów dla firm i konsumentów, a także zdynamizowanie sektora usług bankowych przeznaczonych dla klientów indywidualnych. Państwo zapowiada także wsparcie w procesie reindustrializacji i rewitalizacji terenów uprzemysłowionych.

Wspieranie nowych technologii

Rząd zapowiada wsparcie dla sektora badawczo-rozwojowego i rozwoju technik innowacyjnych. Przewiduje się osiągnięcie poziomu wydatków na B+R o wartości 3% PKB do 2020 r. Duży nacisk kładzie się na konieczność polepszania jakości kształcenia wyższego (zwiększenie autonomii uczelni, rozbudowa kampusów uniwersyteckich, promowanie dziedzin nauk matematyczno-przyrodniczych wśród uczniów) oraz na transfer wiedzy poprzez zacieśnianie współpracy między uczelniami, jednostkami naukowymi a przedsiębiorstwami. Rząd zamierza ponadto wspierać innowacyjność i badania naukowe realizowane przez podmioty prywatne (ulgi podatkowe dla firm, wzmocnienie systemu własności intelektualnej, wsparcie dla firm o silnej technologicznej wartości dodanej). Znaczną wagę przywiązuje się do rozwoju innowacji w sferze ochrony środowiska i energetyki – w kierunku rozwoju technologii wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. Na współfinansowany przez państwo *Program inwestycji przyszłości*, do których zaliczają się biotechnologie, energetyka nuklearna, aeronautyka, badania kosmiczne - przeznaczono łącznie 35 mld EUR, z czego 22 mld EUR na badania naukowe i szkolnictwo wyższe. Projekty zrealizowane z tych środków mają przyczynić się do podwyższenia potencjału innowacyjnego Francji oraz jej konkurencyjności.

Grecja

Programy gospodarcze

Obecna sytuacja gospodarcza Grecji jest bezprecedensowa. Wprowadzane zmiany dotyczą głównie: (1) urealnienia statystyki, jako podstawy do analizy procesów gospodarczych, (2) dostosowania krajowego prawodawstwa do prawa UE oraz (3) poszukiwania wszelkich źródeł dochodów budżetu państwa ze względu na dramatyczny stan finansów publicznych (prywatyzacja, podatki). Zmiany o charakterze systemowym są wprowadzane z dużym trudem, m.in. z uwagi na kilkukrotne zmiany w składzie rządu, powodujące niejednokrotnie zmiany koncepcji reform. Dlatego wdrażane zmiany często mają charakter doraźny (np. podnoszenie podatków oraz nakładanie nowych, specjalnych podatków – tzw. podatków solidarnościowych).

Wdrażane rozwiązania w warunkach głębokiego kryzysu greckiej gospodarki skierowane są na pięć głównych priorytetów:

1. ożywienie gospodarki poprzez wdrażanie nowych instrumentów finansowych, takich jak nowa *ustawa inwestycyjna* (wdrażane są już projekty o łącznej wartości 2,15 mld EUR), jak też już istniejących – *Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia* (NSRF),
2. wzmocnienie eksportu poprzez nową strategię promocji otwarcia się greckich przedsiębiorstw na rynki zagraniczne (pozytywne tendencje notowane były już w 2010 r.),
3. wdrażanie nowych regulacji umożliwiających swobodną konkurencję,
4. wspieranie nowych, innowacyjnych przedsiębiorstw i tych, które zakładane są przez młodych ludzi (ze specjalnymi środkami finansowymi w wysokości 100 mln EUR),
5. stwarzanie otoczenia przyjaznego biznesowi, m.in. poprzez zniesienie biurokratycznych barier oraz wprowadzenie uproszczonych procedur licencjowania działalności technicznej, przemysłowej, usługowej a także systemu *one-stop-shop*.

Polityka podatkowa

Nowe Prawo Podatkowe (UP 3842/2010) o przywróceniu sprawiedliwości podatkowej i zwalczaniu przestępstw podatkowych z 23 kwietnia 2010 r. wprowadza m.in. jednorazowy, solidarnościowy podatek od dochodów rocznych osób prawnych uzyskanych w 2010 r. wahający się od 4% do 10%, który rozłożony będzie na 12 rat miesięcznych (zmieniony w 2011 r.) oraz ulgi podatkowe dla osób do 35 roku życia dotyczące dochodów z działalności gospodarczej - przez pierwsze 3 lata od dnia rozpoczęcia działalności dochody do 30 tys. EUR nie będą podlegać opodatkowaniu.

Z dniem 1 lipca 2010 r. zmieniono stawki VAT z 21% na 23%. Obniżone, połowiczne stawki VAT, które obowiązywały do tej pory na wyspach Morza Egejskiego również uległy wzrostowi. Od początku lipca obowiązują tam stawki VAT 16%, 8% i 4% zamiast dotychczasowych 15%, 7% i 4%.

Ustawa o amnestii podatkowej i nadzwyczajnym podatku solidarnościowym od przedsiębiorstw (UP 3888/2011) ma na celu zwiększenie wpływów Skarbu Państwa pochodzących z podatków oraz zmniejszenie deficytu budżetowego. Dłużnicy podatkowi (sprzed 2009 r.) będą mogli wpłacić 20% długu, a pozostałe 80% zostanie rozłożone na miesięczne raty (do 45-ciu rat). W przypadku podatników, którzy wpłacą od razu całą zaległą kwotę 10-40% kwoty zostanie umorzona.

Ustawa 3869/2011 z 1 lipca 2011 r. o pilnym wdrożeniu środków strategii budżetowej na okres 2012-2015 wprowadza m.in. 5% podatek solidarnościowy od tzw. własności luksusowej (jachty, baseny itp.) oraz podwyższa VAT za usługi restauracyjne z 13% na 23%. Zmiany dotkną także wszystkich wykonujących działalność na zasadzie samozatrudnienia (specjalny podatek w wysokości 400 EUR od 2012 r., kwota 300 EUR w 2011 r.). Każda nieruchomość, której wartość przekracza 200 tys. EUR będzie obciążona podatkiem, co oznacza podniesienie progu podatkowego dla tej kategorii o połowę (dotychczas należało zapłacić podatek od nieruchomości przekraczającej wartość 400 tys. EUR).

Polityka społeczna i rynek pracy

Ustawa 3863/2010 z 15 lipca 2010 r. o zapewnieniu bezpieczeństwa zatrudnienia wprowadza m.in. większe restrykcje dotyczące zatrudniania w zmniejszonym wymiarze godzin (*part time*) oraz skraca czas zgłoszenia zatrudnienia nowego pracownika do Inspektoratu Pracy z 15 do 8 dni (harmonizując w ten sposób ustawodawstwo greckie z prawem UE). Ponadto ustawa wprowadza możliwość zawierania umów dotyczących warunków zatrudnienia (np. godzin pracy) bezpośrednio między pracodawcą a związkiem zawodowym zatrudnionych w danym zakładzie pracy - dotychczas wszystkie warunki zatrudnienia dyktowane były ustaleniami zawartymi w *Narodowej Zbiorowej Umowie o Pracę*; w przypadku, gdy w danym zakładzie pracy nie ma związków zawodowych, warunki zatrudnienia podporządkowane muszą być *Narodowej Zbiorowej Umowie o Pracę*.

Z kolei *ustawa 3899/2010 z 17 grudnia 2010 r.* rozszerza możliwości zatrudniania w oparciu o umowy zbiorowe między pracodawcą a związkiem zawodowym; umowy te dotyczyć mogą godzin pracy oraz wynagrodzeń; w przypadku, gdy w danym zakładzie pracy nie ma związków zawodowych, zasady zatrudnienia podporządkowane muszą być *Narodowej Zbiorowej Umowie o Pracę*. Ponadto ustawa wprowadza 12-miesięczny okres próbny dla nowo zatrudnionych na czas nieokreślony pracowników (dotychczas okres ten nie przekraczał 2 miesięcy) - w trakcie trwania okresu próbnego pracodawca może zwolnić pracownika bez uprzedzenia i bez odszkodowania.

Znoszenie barier administracyjnych w działalności przedsiębiorców

Ustawa 3853/2010 z 16 czerwca 2010 r. o uproszczeniu procedur zakładania przedsiębiorstw wprowadza system *one-stop-shop*, który wdrażany będzie w Izbach HIP oraz w Centrach Obsługi Obywateli (KEP). Realizacja procedur nie będzie przekraczać 10 dni, a koszt związany z założeniem spółki ograniczony będzie do minimum (50 – 70 EUR). Na mocy przepisów ustawy powstanie także Centralny Rejestr Spółek Handlowych (GEMY).

Polityka inwestycyjna (wspieranie napływu BIZ oraz promocja eksportu)

W dniu 1 lutego 2011 r. weszła w życie *ustawa inwestycyjna nr 3908/2011*. Celem ustawy jest wsparcie inwestorów, zwłaszcza tych, którzy nastawieni są na innowacyjność, zielony rozwój, stwarzających nowe miejsca pracy, a także młodych inwestorów od 20 do 40 roku życia. Ustawa wprowadza nowe, uproszczone i szybsze procedury dotyczące ewaluacji i akceptacji projektów inwestycyjnych oparte na zasadzie przejrzystości i obiektywizmu. Zachęty inwestycyjne na ogół ograniczają się do ulg podatkowych. Nowa ustawa:

- zawiera ściśle określony roczny budżet z wyraźnie sprecyzowanymi przydziałami środków finansowych, dzięki czemu inwestorzy mogą przygotowywać odpowiednie plany działania,
- wprowadza nowe procedury ewaluacyjne poprzez powołanie Narodowego Rejestru Ewaluatorów i Audytorów,

- koncentruje się na zrównoważonych projektach inwestycyjnych, które są przyjazne dla środowiska, innowacyjne, wspierają spójność regionalną, działalność gospodarczą młodych ludzi i stwarzają nowe miejsca pracy.

Zwiększanie dostępności finansowania przedsiębiorstw

Nowym instrumentem greckiego rządu wspierającym przedsiębiorczość jest Narodowy Fundusz Wsparcia Przedsiębiorczości i Rozwoju (ETEAN). Fundusz ma zapewnić płynność finansową w celu wsparcia przedsiębiorstw. Celem ETEAN jest stworzenie podstaw dla nowego modelu działań przedsiębiorstw oraz ich relacji z państwem, opartych na zasadzie poszanowania środków publicznych, przejrzystych procedur i promocji interesu publicznego.

Fundusz powołany został w odpowiedzi na postulaty środowiska biznesu i sektora MŚP. Ma on ułatwiać dopływ kapitału do przedsiębiorstw ulepszając i uzupełniając obecny system finansowy, zmieniając system udzielania kredytów, gwarancji, współinwestycji i współudziałów. W maju br. przeznaczono na te cele fundusze w wysokości ponad 2,5 mld EUR oraz gwarancje w wysokości 250 mln EUR. Działania ETEAN skierowane są głównie do sektora MŚP oraz przedsiębiorstw innowacyjnych, otwartych na współpracę z zagranicą oraz oferujących produkty i usługi o wysokiej wartości dodanej.

Hiszpania

Programy gospodarcze

W maju 2010 r. przyjęto *Plan Konsolidacji Finansów Publicznych*, który zakładał dodatkowe oszczędności państwa w wysokości 15 mld EUR. Miały one spowodować obniżenie deficytu budżetowego z poziomu 11,2% do 6% PKB w 2011 r., czego jednak dotychczas nie udało się zrealizować. Plan uwzględniał m.in. obniżenie średnio o 5% wynagrodzeń urzędników państwowych, począwszy od czerwca 2010 r. oraz o 15% wynagrodzeń członków rządu i wysokich urzędników państwowych, zawieszenie w 2011 r. rewaloryzacji rent i emerytur, zniesienie świadczenia „becikowego” w wysokości 2,5 tys. EUR na dziecko, począwszy od 2011 r., obniżenie w latach 2010-2011 o 6 mld EUR publicznych inwestycji infrastrukturalnych, zmniejszenie funduszy na leki refundowane oraz zmniejszenie o 600 mln EUR środków przeznaczonych w 2010-2011 na oficjalną pomoc rozwojową.

Do *Ustawy Zasadniczej* wprowadzono zapis o stabilności budżetowej państwa w celu ograniczenia deficytu budżetowego. Jest to pierwsza od uchwalenia w 1978 r. Konstytucji reforma *Ustawy Zasadniczej*. Ma ona zostać przeprowadzona jeszcze przed listopadowymi wyborami parlamentarnymi. Reforma wprowadza dwie zasadnicze zmiany: promuje doktrynę „zerowego deficytu budżetowego” i wiąże stabilność fiskalną z sytuacją gospodarczą kraju. Dodatkowa ustawa wprowadzi limit deficytu budżetowego w wysokości 0,4 proc. PKB od 2020 r.

Polityka podatkowa

W dniu 19 sierpnia 2011 r. rząd przyjął doraźny program działań antykryzysowych, którego celem jest osiągnięcie oszczędności budżetowych w wysokości 5 mld EUR. Do przyjętych działań należy m.in. zwiększenie poziomu zaliczek na CIT płaconych przez duże przedsiębiorstwa.

Nowa regulacja dotycząca zaliczek ma obowiązywać do końca 2013 r. i dotyczy firm o obrotach powyżej 20 mln EUR – przy obrotach między 20 i 60 mln EUR zaliczka wyniesie 24%, a powyżej 60 mln – 27%, a nie jak dotychczas 21% przy stawce CIT 30%. Rząd zamierza osiągnąć z tego tytułu wpływy w wysokości 2,8 mld EUR. Ponadto firmy o obrotach powyżej 20 mln EUR będą mogły odpisać jedynie 75% poniesionych w roku poprzednim strat (w przypadku obrotów powyżej 60 mln EUR – jedynie 50%). W zamian wydłużono okres, w którym możliwe będzie odpisywanie strat – będzie on wynosił 18 miesięcy - o 3 dłużej niż do tej pory.

Sektor motoryzacyjny

W lutym 2009 r. rząd przyjął *Zintegrowany Plan na rzecz Sektora Motoryzacyjnego*, w ramach którego przewidziano m.in.:

- *Plan MOVELE* (skrót od hiszp. *Planu Aktywacji Oszczędności i Efektywności Energetycznej*), o wartości 10 mln EUR. Główny cel *Planu MOVELE* to częściowe finansowanie zakupu samochodów z napędem hybrydowym i elektrycznym w celu pobudzenia popytu na tego typu pojazdy. Zakłada się, że do 2011 r. na rynek hiszpański zostanie wprowadzonych 2 000 pojazdów elektrycznych różnych kategorii i o różnych właściwościach technologicznych oraz że zainstalowanych zostanie 546 punktów ładowania baterii elektrycznych: w Madrycie (280), Barcelonie (191) i w Sewilli (75). W dalszej perspektywie rząd zakłada, że w 2014 r. na drogach Hiszpanii będzie jeździło już ponad milion samochodów elektrycznych, bądź hybrydowych (Hiszpania jest krajem, który zdecydowanie popiera rozwój przemysłu motoryzacyjnego w kierunku produkcji pojazdów elektrycznych). Aby ten cel

osiągnąć, *Plan MOVELE* oferuje zachęty finansowe na zakup pojazdów elektrycznych. Zainteresowani nabyciem tego typu pojazdu mogą liczyć na wsparcie w wysokości 15% i 20% wartości samochodu, w zależności od jego efektywności energetycznej. Z kolei za 1,5 mln EUR ma zostać wybudowana infrastruktura niezbędna do funkcjonowania samochodów elektrycznych, czyli punkty, gdzie właściciele tego typu pojazdów będą mogli je naładować.

- *Plan VIVE 2008-2010* (skrót od hiszp. *Pojazdy Innowacyjne i Ekologiczne*) o wartości 1,2 mld EUR. Plan polega na dofinansowaniu oprocentowania kredytów na zakup nowych, oszczędnych samochodów przez posiadaczy pojazdów starszych niż 10 lat oraz pojazdów, których przebieg przekroczył 250 tys. km bez względu na ich wiek. Początkowo *Plan VIVE* nie spotkał się z szerszym zainteresowaniem posiadaczy samochodów. Dopiero jego nowa wersja, obejmująca, oprócz osobowych, także samochody dostawcze do 3,5 t i emitujące mniej niż 160g CO₂/km oraz przewidująca wsparcie zakupu samochodów używanych nie starszych niż 5 lat, pod warunkiem jednoczesnego złomowania auta co najmniej dwunastoletniego, spotkała się z dużym zainteresowaniem Hiszpanów – środki przeznaczone na okres 2008-2009 skończyły się w połowie 2009 r., po zrealizowaniu w sumie prawie 71 500 operacji wymiany parku samochodowego.
- *Plan VIVE* został zastąpiony przez *Plan 2000E*, na realizację którego przeznaczono 100 mln EUR (zatwierdzony w 2009 r. na lata 2009-2010). Określone warunki przyznawania subwencji na zakup samochodu praktycznie nie różnią się od tych, wymaganych przy realizacji *Planu VIVE*. O subwencję mogą ubiegać się osoby fizyczne, profesjonalisci prowadzący działalność gospodarczą, mikroprzedsiębiorstwa oraz MŚP. Wsparcie finansowe udzielane w ramach *Planu* na zakup samochodu (nowy lub nie starszy niż 5 lat oraz nie droższy niż 30 tys. EUR) to w sumie 2 000 EUR, jakie może otrzymać zainteresowany podmiot, przy czym 500 EUR pochodzi z budżetu państwa, 1 000 EUR od producenta (w przypadku zakupu samochodu z rynku wtórnego ta kwota nie jest wliczana do wsparcia), a 500 EUR pochodzi z budżetu regionalnego (jeżeli region przyłączył się do *Planu*).

Irlandia

Programy gospodarcze

Rząd przygotował szereg dokumentów strategicznych, których implementacja prowadzi ma do uzdrowienia gospodarki kraju. Dokument *Budowa inteligentnej gospodarki Irlandii, ramy dla zrównoważonej odnowy gospodarczej* opublikowany został w formie założeń średniookresowej polityki gospodarczej. Wskazuje się pięć kluczowych obszarów działań odpowiedzialnych za wzrost efektywności produkcji we wszystkich sektorach gospodarki:

1. Zapewnienie odpowiednich warunków dla przedsiębiorczości.
2. Budowa gospodarki opartej o idee.
3. Poprawa środowiska i zabezpieczenie dostaw energii.
4. Inwestycje w najważniejszych obszarach infrastruktury.
5. Sprawne i skuteczne usługi publiczne oraz inteligentne regulacje prawne.

Kolejnym dokumentem jest raport Grupy Zadaniowej ds. Innowacyjności opublikowany w marcu 2010 r. *Innowacyjna Irlandia*. Pomyślna implementacja jego założeń przyczynić się ma do przekształcenia tego kraju w międzynarodowe centrum innowacyjności. Raport stanowi rozwinięcie jednego z pięciu kluczowych obszarów wskazanych w opracowaniu - *Budowa Inteligentnej Gospodarki Irlandii, ramy dla zrównoważonej odnowy gospodarczej*.

Według raportu kluczowym elementem równowagi gospodarczej jest rozwój innowacyjności, która decydować będzie o nowych możliwościach wzrostu zdolności produkcji, wskazując jednocześnie na atuty, jakimi dysponuje Irlandia, które predysponują ją, aby stała się europejskim centrum innowacji¹². Do 2020 r. znacząca liczba dużych firm światowych branży innowacyjnej posiadać ma swoją siedzibę w Irlandii. Firmy te w założeniu mają dostarczać zatrudnienie wysokiej klasy specjalistom i generować eksport.

Kolejnym dokumentem jest *Narodowy Program Reform dla Irlandii w ramach Strategii Europa 2020* przekazany Komisji Europejskiej 29 kwietnia 2011 r.¹³. Głównym założeniem jest przywrócenie równowagi w finansach publicznych oraz redukcja deficytu budżetowego poniżej 3% PKB w 2015 r. Wskazuje się na potrzebę pobudzenia gospodarki irlandzkiej, odbudowania zaufania międzynarodowego, naprawy systemu bankowego i podjęcia wszelkich niezbędnych działań dla ochrony i kreowania nowych miejsc pracy.

Program identyfikuje narodowe cele dla każdego z głównych obszarów *Strategii Europa 2020* jakimi są: zatrudnienie, badania i rozwój (B+R), zmiana klimatu, edukacja i walka z ubóstwem. Dokument ten wskazuje główne problemy w osiągnięciu wyznaczonych celów i precyzuje jakie należy przedsięwziąć działania/środki aby przezwyciężyć te trudności i sprostać postawionym zadaniom.

Inicjatywa na rzecz pobudzenia rynku pracy (ang. *Jobs initiative*), opublikowana w maju 2011 r., zakłada wprowadzenie działań, które w konsekwencji mają pobudzić rynek pracy

¹² Należą do nich :dogodne położenie (ponad 500 mln konsumentów znajdujących się w odległości 3 godzin lotu samolotem z Dublinu), wysoki przyrost naturalny, wysoki poziom szkolnictwa, przyjazne środowisko prawne i podatkowe, rozpoznawanie Irlandii jako gospodarki innowacyjnej z dużą diasporą (zwłaszcza w USA) wykształconych i utalentowanych obywateli, a także lokalizacja w Irlandii wielu innowacyjnych międzynarodowych firm oraz centrów B+R.

¹³ *Narodowy Program Reform dla Irlandii* stanowi uzupełnienie *Zaktualizowanego Programu Stabilności dla Irlandii* z kwietnia 2011 r. (ang. *Ireland - Stability Programme Update*) i jest zbieżny z *Programem Finansowego Wsparcia dla Irlandii* udzielonego przez MFW i UE (ang. *Joint EU/IMF Programme of Financial Support*).

i tym samym przyspieszyć wzrost gospodarczy. Do działań takich należy m.in. obniżenie stawki VAT na produkty i usługi turystyczne, zlikwidowanie podatku od podróży lotniczych, zmniejszenie o połowę składek na ubezpieczenia społeczne (PRSI) płaconych przez pracodawców czy przywrócenie obniżonej przez poprzedni rząd płacy minimalnej¹⁴.

Prawo podatkowe

Podstawowym instrumentem wspierającym rozwój przedsiębiorczości oraz stymulującym napływ inwestycji zagranicznych jest niska stawka CIT wynosząca 12,5%. Utrzymanie tego podatku na niezmiennym poziomie było głównym celem w negocjacjach z Międzynarodowym Funduszem Walutowym., UE oraz Europejskim Bankiem Centralnym, zarówno w trakcie ustalania pakietu pomocowego w wysokości 85 mld EUR, jak i w zakresie warunków obniżenia kosztów jego obsługi. Z uwagi na niski poziom CIT nie stosuje się w zasadzie innych zachęt podatkowych o charakterze pro-inwestycyjnym. Wyjątkiem są stosowane od lat ulgi podatkowe z tytułu inwestycji w badania i rozwój (B+R).

Pomimo olbrzymiego deficytu budżetowego rząd nie zdecydował się na podwyższenie stawki VAT i podatku akcyzowego, by pozyskanymi w ten sposób środkami stymulować wzrost gospodarczy. Podwyżka podatków mogłaby bowiem uruchomić, obserwowane w przeszłości, zjawisko przenoszenia się popytu konsumpcyjnego do sąsiedniej Irlandii Północnej, gdzie poziom cen, w tym zwłaszcza wyrobów akcyzowych, jest znacznie niższy niż w Irlandii. W konsekwencji, zamiast zwiększenia wpływów z podatków, nastąpiłby ich spadek, a dodatkowo obniżyłyby się obroty irlandzkich przedsiębiorców.

Program *Jobs Initiative* zakłada m.in. obniżenie stawki VAT na produkty i usługi turystyczne z 13,5% do 9%, zlikwidowanie podatku od podróży lotniczych (3 EUR), zmniejszenie o połowę składek na ubezpieczenia społeczne (PRSI) płaconych przez pracodawców oraz przywrócenie obniżonej przez poprzedni rząd płacy minimalnej z 7,65 EUR/godz. do poziomu 8,65 EUR/godz. Program ma być finansowany poprzez opodatkowanie w wysokości 0,6% aktywów należących do funduszy emerytalnych, co ma zapewnić dodatkowe wpływy do budżetu w wysokości 470 mln EUR rocznie.

Obniżenie stawki VAT ma na celu pobudzenie branży turystycznej, natomiast redukcja składek na ubezpieczenie społeczne (PRSI) ma zachęcić pracodawców do zatrudniania nowych pracowników. Przeszkodą w realizacji planu zwiększenia zatrudnienia w branży hotelarskiej, zdaniem przedstawicieli tej branży, są stawki płac regulowane przez Wspólny Komitet Pracy, w tym m.in. wysokie stawki za pracę w niedziele, których likwidacja miałyby skutkować powstaniem ok. 20 tys. nowych miejsc pracy. Niższe stawki VAT mają spowodować obniżenie cen usług cateringowych oraz hotelarskich i tym samym zachęcić konsumentów do zwiększenia wydatków na rynku wewnętrznym oraz pobudzić turystykę przyjazdową.

Polityka społeczna i rynek pracy

Istotą *Programu pomocy zwiększania zatrudnienia* (ang. *Revenue Job Assist*) jest możliwość odliczenia przez pracodawcę w danym roku podatkowym podwójnej wysokości wynagrodzenia pracownika od dochodu pod warunkiem zatrudnienia osoby, która była

¹⁴ Niektóre założenia tego dokumentu budzą kontrowersje, w szczególności propozycja finansowania tej inicjatywy poprzez opodatkowanie w wysokości 0,6% aktywów należących do funduszy emerytalnych, co ma przynieść 470 mln EUR rocznie. Krytycy wskazują, że proponowane rozwiązania nie spowodują przełomu w rozwiązaniu problemów ekonomicznych kraju, a jedynym rezultatem tej inicjatywy może być podważenie zaufania społeczeństwa do państwa, poprzez naruszenie zasady ochrony prywatnych środków gromadzonych w funduszach emerytalnych. Podnoszone jest również ryzyko obniżenia emerytur wskutek przyjęcia tego rozwiązania.

bezrobotna przynajmniej przez 12 miesięcy i za którą pracodawca odprowadza składki na ubezpieczenie społeczne (PRSI). Pracodawca może korzystać z tej formy wsparcia zatrudnienia przez okres 3 lat pod warunkiem kontynuowania zatrudnienia przez daną osobę. Nie ma przy tym ograniczeń co do liczby osób, które mogą być objęte tym programem u tego samego pracodawcy. Określono jednak szczegółowe wymogi jakie dane miejsce pracy musi spełniać: minimalny wymiar czasu pracy - 30 godzin tygodniowo, zatrudnienie musi trwać minimum 12 miesięcy, płaca nie może być uzależniona od prowizji, a pracodawca/pracownik nie może być objęty innym programem wsparcia. Pracodawca ma również możliwość odliczania od dochodu podwójnej składki na ubezpieczenie społeczne (PRSI) odprowadzonej od zatrudnionych w ramach tego programu.

Główne kierunki strategii gospodarczej

Ideą przewodnią poprzedniego i obecnego rządu jest budowa inteligentnej gospodarki. Ma ona łączyć w sobie elementy gospodarki opartej na przedsiębiorczości, innowacyjności z równoczesnym silnym naciskiem na troskę o środowisko naturalne i poprawę bezpieczeństwa energetycznego. Kluczowym elementem tego podejścia ma być budowa innowacyjnej gospodarki poprzez wykorzystywanie kapitału ludzkiego – wiedzy, umiejętności oraz kreatywności, a także umiejętności skutecznego przekształcania idei w konkretne zastosowania w produktach i usługach. Globalny kryzys postrzegany jest jako szansa i konieczność stworzenia nowego, zaawansowanego technologicznie, innowacyjnego rynku pracy. Same działania skierowane na redukcję kosztów produkcji w celu poprawy konkurencyjności czy stabilizację finansów publicznych nie zapewnią powrotu do zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Dlatego silny nacisk kładziony jest na tworzenie najlepszych warunków dla przedsiębiorców, zarówno firm międzynarodowych, jak i MŚP, aby zachęcić ich do działalności w najbardziej innowacyjnych obszarach gospodarki.

Izrael

Polityka podatkowa

W Izraelu przedsiębiorcy domagają się szybszego tempa obniżenia CIT. Zgodnie z zapisami reformy podatkowej z 2005 r., podatek ten planowano stopniowo obniżyć z 34% do 25% w 2009 r. W praktyce CIT w 2008 r. wynosił 27% i od tamtego roku do chwili obecnej stawka jest obniżana co rok o 1 p.p. W 2011 r. wynosi 24%. Organizacje przedsiębiorców domagają się obniżenia CIT do poziomu 18% co, zdaniem ich ekspertów, przyczyni się do przyspieszenia tempa wzrostu gospodarczego.

Innym obszarem regulacji podatkowych były podatki od eksploatacji naturalnych bogactw, głównie ropy naftowej i gazu ziemnego. Temat został wywołany po odkryciu dużych złóż gazu w szelfie Morza Śródziemnego na wysokości Hajfy. Rząd powołał komisję, która opracowała propozycje zmian w udziale państwa w zyskach z wydobywania surowców energetycznych. Rekomendacje Komisji zostały przyjęte przez Knesset w marcu 2011 r. Dotychczasowy udział państwa z ok. 32% (łącznie, tj. opłaty oraz tzw. *royalties*) wzrasta do ok. 62%.

Polityka społeczna i rynek pracy

Aktualnie wyzwaniem dla władz są protesty społeczne, które rozpoczęły się w maju br. akcją w Internecie przeciwko podwyżkom cen produktów mleczarskich. Akcja rozwijała się dynamicznie i w lipcu na dwóch reprezentacyjnych ulicach Tel Awiwu wyrosły miasteczka namiotowe, a następnie w kilku miastach doszło do manifestacji, z kulminacją w Tel Awiwie w postaci kilkudziesięciotysięcznego marszu przeciwko wysokim kosztom utrzymania, zwłaszcza cenom mieszkań i ich wynajmu oraz cenom żywności. Władze, które początkowo bagatelizowały problem, podjęły rozmowy z przywódcami protestów, a następnie powołały specjalny Komitet pod przewodnictwem prof. Manuela Trajtenberga, który otrzymał zadanie przygotowania rekomendacji dla rządu. Komitet po 1,5 miesiąca pracy przedstawił premierowi następujące propozycje:

- objęcie bezpłatną opieką przedszkolną 3 i 4-latków,
- wydłużenie pobytu dzieci w szkołach,
- rozszerzenie prawa do korzystania z Ośrodków Diennej Opieki,
- podniesienie podatku od zysków kapitałowych na giełdzie do 25%,
- zamrożenie obniżki CIT i reform PIT,
- wzrost stopy podatkowej dla najbogatszych,
- kontrola czynszów dla rodzin zarabiających mniej niż 15 tys. ILS (ok. 12 tys. zł).

Źródłem finansowania koniecznych do poniesienia kosztów byłyby cięcia budżetu obronnego o 1-3 mld ILS¹⁵.

Znoszenie barier administracyjnych

W wyniku protestów społecznych w ostatnich miesiącach rząd przyjął uproszczone procedury w zakresie pozyskiwania terenów pod budownictwo mieszkaniowe, w celu zwiększenia podaży i obniżenia cen mieszkań, powołując specjalne komisje terenowe dla skrócenia terminów z kilku lat do kilku miesięcy.

Wspieranie nowych technologii

¹⁵ W chwili obecnej brak jest jeszcze stanowiska premiera na propozycję Komitetu.

Izrael jest postrzegany jako drugi na świecie, po Dolinie Krzemowej, ośrodek tworzenia i wdrażania nowoczesnych technologii. Tak jak eksport jest kołem zamachowym gospodarki Izraela, tak produkty sektora hi-tech stanowią prawie 40% eksportu tego państwa. Około 125 firm izraelskich jest notowanych na największych światowych giełdach. Wiele z nich jest zaliczanych do nowojorskiego indeksu technologicznego - NASDAQ. Izraelski system wspierania innowacyjności można dzisiaj określić jako łańcuch wzajemnie powiązanych ogniw, z których każde może liczyć na pomoc publiczną, a także inwestorów prywatnych. W ramach tego łańcucha wyodrębnia się:

- badania podstawowe - prowadzone przez naukowców na uniwersytetach oraz w niezależnych instytutach. Badania są finansowane z trzech źródeł: (1) ze środków publicznych, (2) funduszy własnych instytutów i uczelni oraz (3) przez sponsorów. Prowadzący badania nie zajmują się sprawami związanymi z praktycznym zastosowaniem rezultatów ich prac, a jedynie rozwiązywaniem problemów naukowych. Nad zastosowaniem rezultatów badań i ochroną własności intelektualnej czuwają specjalne firmy założone przez jednostki badawcze.

Firmy te śledzą zakres badań prowadzonych w instytutach oraz ich postęp. Kiedy uznają, że rezultaty konkretnych badań mogą zostać w niedługim czasie wykorzystane w przemyśle, proponują twórcom technologii podpisanie odpowiednich umów, w ramach których firma zajmuje się ochroną patentową oraz wdrożeniem rezultatów badań do produkcji, a naukowiec otrzymuje gratyfikacje dochodzące nawet do 40% zysków. Firmy transferu technologii zabezpieczają prawa własności intelektualnej autorów badań oraz jednostki badawczej, a następnie poszukują inwestorów zainteresowanych wdrożeniem rezultatów badań do produkcji.

- inkubatory technologiczne - utworzone na początku lat 90. ubiegłego stulecia, głównie w celu wspierania przedsiębiorczości imigrantów z b. Związku Radzieckiego, ale także w celu pomocy w tworzeniu nowych przedsiębiorstw zajmujących się wdrażaniem rezultatów badań i nowych idei do produkcji. Inkubatory wspierają początkujących przedsiębiorców w najwcześniejszym stadium wprowadzania innowacji. Udzielają pomocy poprzez zapewnienie miejsca do prowadzenia działalności, źródeł finansowania oraz doradztwa i wsparcia administracyjnego.

Nowotworzone firmy, przyjęte do inkubatora, mogą uzyskać finansowanie do 80% ponoszonych kosztów. Do „inkubacji” przyjmowane są innowacyjne projekty o dużym potencjale eksportowym, które mają szanse w okresie 2 lat wejść do produkcji. Finansowanie nowych przedsięwzięć gospodarczych (firmy start-up) odbywa się z trzech źródeł: funduszy publicznych, funduszy własnych inkubatora, funduszy własnych przedsiębiorców. Warunkiem uczestnictwa w programie jest akceptacja złożonego wniosku przez sam inkubator, a następnie przez Urząd OCS. Obecnie w Izraelu działają 22 inkubatory, rozlokowane na całym obszarze kraju, z tego 14 na tzw. peryferiach, które wspomagają firmy „start-up” z dala od dużych ośrodków.

Każdy z inkubatorów realizuje od kilku do ponad 20 projektów. Rocznie ok. 10 firm wychodzi z inkubatora, a na to miejsce jest przyjmowanych 10 nowych. Inkubacja trwa do 2 lat (w przypadku biotechnologii dopuszcza się wydłużenie okresu inkubacji do 3 lat). Do poszczególnych inkubatorów składanych jest rocznie po kilkaset wniosków, z czego niezależni eksperci w inkubatorach wybierają kilkanaście, przedkładanych następnie Urzędowi OCS. Urząd OCS przekazuje wnioski do oceny kolejnym niezależnym ekspertom i dopiero te szczegółowo wyselekcjonowane, uważane za rokujące największe nadzieje na wdrożenie w okresie 2 lat, są przyjmowane przez inkubator. Dzięki tak dokładnej ewaluacji projektów przez różnych niezależnych

specjalistów, ryzyko nietrafionych projektów jest znacząco zredukowane. Przeciętny budżet pojedynczego projektu w ostatnich latach wynosił ok. 0,5 mln USD. Roczny budżet programu inkubatorów w Izraelu wynosił ostatnio 35 mln USD. Od dnia zakończenia okresu inkubacji przedsiębiorstwo musi dać sobie radę samodzielnie, zwracając OCS tzw. „royalties”.

W 2002 r. rozpoczęto proces prywatyzacji inkubatorów. Wiele firm i funduszy *venture capital* (także zagranicznych) przejęło kontrolę nad inkubatorami w Izraelu.

- fundusze *venture capital* (VCF) - wdrażające technologie o nieco mniejszym ryzyku niepowodzenia, na etapie bliższym wprowadzenia na rynek W Izraelu działa ok. 70 takich funduszy (w tym 14 międzynarodowych), z tego ok. 20 to relatywnie duże fundusze zaangażowane w działalność w różnych sektorach gospodarki. Tylko fundusze izraelskie zainwestowały w 2008 r. w sektorze hi-tech ponad 780 mln. USD. Środki inwestowane przez VCF są, w odróżnieniu od 80% finansowania przez inkubatory, środkami prywatnymi. W momencie kiedy przedsiębiorstwo zaczyna notować przychody ze sprzedaży swoich produktów, jest przez VCF sprzedawane na giełdzie, z reguły na zasadach IPO (*Initial Public Offering*).
- urząd “Chief Scientist” (OCS) - działa w strukturach Ministerstwa Przemysłu, Handlu i Pracy. Powołany został w celu realizacji polityki rządu w zakresie wspierania sektora B+R w przemyśle. OCS realizuje programy wspomagające przedsiębiorców prowadzących badania nad nowymi technologiami, wzmacniają powiązania przemysłu z ośrodkami naukowymi oraz promując współpracę międzynarodową w zakresie B+R. Działania OCS są skierowane na przedsiębiorstwa i przemysłowe zastosowania rezultatów badań. Dzięki działaniom OCS, który powstał na podstawie *Prawa o Wspieraniu Przemysłowego Sektora Badań i Rozwoju* z 1984 r., Izrael stał się czołowym krajem w dziedzinie implementacji nowych idei, technologii i rezultatów badań do przemysłu. W dużej mierze dzięki jego działaniom niemal 50% izraelskiego eksportu w ostatnich latach stanowił eksport towarów wytworzonych przez przedsiębiorstwa z sektora hi-tech.

Wsparcie firm izraelskich przez OCS obejmuje następujące instrumenty:

- 1) *Program „inkubatorów”*;
- 2) Fundusz B+R przeznaczony na wsparcie firm zarejestrowanych na lokalnym rynku, które zamierzają prowadzić działania w tym sektorze. Firmy aplikują do funduszu, a ich propozycje są oceniane przez niezależnych ekspertów. Wybrane projekty podlegają jeszcze zatwierdzeniu przez Komitet Badawczy (*Research Committee*), któremu przewodniczy *Chief Scientist*. Granty przyznane firmom opiewają na 50% zatwierdzonych przez Komitet wydatków na projekt. W przypadku sukcesu przedsięwzięcia, przedsiębiorcy płacą OCS tantiemy w wysokości 3-5% wartości przychodów. Jeżeli nie nastąpi komercjalizacja produktu przedsięwzięcia, OCS nie wymaga zwrotu zainwestowanych środków. Prawo stanowi, że otrzymane przez OCS tantiemy zwiększają środki funduszu przeznaczone na wspieranie przedsięwzięć sektora B+R.
- 3) Fundusz Pre-seed skierowany na wspieranie indywidualnych wynalazców i nowopowstałych firm w bardzo wczesnej fazie badań, które uzyskują pozytywną ocenę Komitetu przyznającego granty. Finansowanie w ramach tego funduszu może wynieść do 85% planowanych wydatków.

OCS wspiera także wspólne przedsięwzięcia ośrodków akademickich i przedsiębiorstw w sektorze „generic B+R”. Działania są oparte o 4 programy:

- 1) *Program „Magnet”* wspiera wspólne przedsięwzięcia przemysłu i ośrodków naukowych w dziedzinie badań nad nowymi technologiami w sektorze hi-tech. W programie uczestniczy ok. 12 konsorcjów rocznie. Finansowanie może wynieść nawet do 66% planowanych wydatków bez konieczności płacenia w przyszłości tantiem.
- 2) *Program „Magneton”* przeznaczony na finansowe wsparcie transferu technologii z ośrodków naukowych do przemysłu (zasady identyczne jak w programie Magnet).
- 3) *Program „Nofar”* stanowi pomost pomiędzy badaniami podstawowymi a badaniami zaawansowanymi, zwłaszcza w dziedzinach biotechnologii i nanotechnologii. Z OCS pochodzi 90% środków na działania, natomiast 10% od zainteresowanej firmy. Po roku firma decyduje czy o zasadności dalszej współpracy. Maksymalna kwota wsparcia wynosi 100 tys. USD na projekt.
- 4) *Program wsparcia instytutów badawczych* przeznaczony dla jednostek, które mają ściśle powiązania z przemysłem. Przyznane środki mają na celu rozwój technologii i produktów dla przemysłu. O granty mogą ubiegać się instytuty, które co najmniej 30% środków na swoją działalność otrzymują z przemysłu. Granty na konkretne projekty mogą wynieść do 90% planowanych wydatków. Co najmniej 10% musi pochodzić z przemysłu.

Główne kierunki strategii gospodarczej

Obecnie strategia gospodarcza zakłada przede wszystkim rozwój sektora hi-tech, a troską władz jest przełożenie sukcesu tego sektora, który nie generuje już wielu nowych miejsc pracy, na pozostałe sektory gospodarki.

Japonia

Programy gospodarcze

Gospodarka Japonii znajduje się w niezwykle trudnej sytuacji. Po 44 latach imponującego wzrostu gospodarczego Japonia weszła w trwający już od dwóch dekad okres stagnacji gospodarczej wywołany pęknięciem spekulacyjnej bańki inwestycyjnej i w rezultacie załamaniem na rynku nieruchomości i giełdzie tokijskiej, które miało miejsce w 1991 r. Próby rewitalizacji gospodarki poprzez znaczne zwiększenie wydatków budżetowych, dofinansowanie sektora bankowego, czy pakiety obniżek podatków doprowadziły do tego, że od 1997 r. utrzymuje się 6-8% wzrost deficytu budżetowego rocznie, który w postaci długu publicznego przekroczył już 220% PKB. Istotnym problemem dla japońskiej gospodarki (będącej gospodarką proeksportową i charakteryzującą się stosunkowo niewielkim popytem wewnętrznym) jest postępująca sukcesywnie i zwiększająca ostatnio swoją dynamikę aprecjacja jena. Kolejnym problemem jest starzenie się społeczeństwa: prawie 28% ludzi w Japonii ma powyżej 60 roku życia, a co piąty jest w wieku emerytalnym. W 2020 r. przewiduje się, że co 6-ty Japończyk będzie miał 75 lat i więcej. Trzęsienie ziemi i fala tsunami z 11 marca 2011 r. spowodowały nie tylko ogromne zniszczenia, ale poprzez uszkodzenie elektrowni atomowej Fukushima Daiichi wpłynęły na funkcjonowanie całej gospodarki Japonii. Wprawdzie bezpośrednie zniszczenia dotyczą terenów, które wytwarzają niecałe 3% japońskiego PKB, ale obszar dotknięty wyłączeniami prądu i ograniczeniami w jego zużyciu wytwarza już 40% PKB Japonii. Straty bezpośrednie i pośrednie wywołane przez kataklizm mogą wynieść nawet 300 mld USD. Ponadto w wyniku kataklizmu firmy w Japonii zanotowały spadki w sprzedaży w związku z niemożnością wywiązania się z zamówień i utrzymania pełnych mocy produkcyjnych (brak prądu i problemy z transportem na północy kraju).

W związku z sytuacją zaistniałą w wyniku trzęsienia ziemi w marcu br. rząd przygotował rewizję założeń *Nowej Strategii Wzrostu Gospodarczego* (NSWG), przyjętej w czerwcu ub. roku. Najgłębsze zmiany miały nastąpić w ramach polityki „zielonych innowacji”. W tym obszarze rząd zamierzał dokonać weryfikacji dotychczasowej polityki energetycznej kraju. Założenia i kierunki nowej polityki energetycznej i ochrony środowiska miały zostać sformułowane do końca 2011 r.

Rząd planuje również utworzenie narodowej rady do spraw strategii, Działania rady miałyby się skupić wokół strategii wzrostu gospodarczego oraz polityki finansowej i socjalnej.

Polityka podatkowa

Poprzedni rząd przedstawił program reformy podatkowej, której podstawą miało być obniżenie CIT o 5% (do wysokości 35%). Plany te zostały przerwane wskutek trzęsienia ziemi i tsunami oraz kolejną zmianę rządu, która miała miejsce 2 września br. Obecny rząd planuje jednak dalsze prace nad reformą podatkową. Głównym założeniem, oprócz ww. obniżki CIT, jest podwyższenie podatku konsumpcyjnego z 5% do 10% z przeznaczeniem tych środków na odbudowę północnej części kraju. Jednocześnie rząd japoński podejmuje dialog z opozycją w celu wprowadzenia czasowej (dziesięcioletniej) podwyżki podatku dochodowego oraz dodatkowego 10% podatku wyrównawczego od osób prawnych na okres 3 lat.

W październiku 2010 r. poprzedni rząd podwyższył podatek na wyroby tytoniowe (do 3,5 jena na paczkę). Według informacji podawanych przez Japan Tobacco, spowodowało to spadek sprzedaży o 20%. Obecny rząd również planuje kolejną podwyżkę tego podatku z przeznaczeniem środków na odbudowę kraju.

Polityka inwestycyjna.

W ramach promocji współpracy z krajami azjatyckimi rząd zamierza zweryfikować cele i harmonogram działań w zakresie promocji japońskich rozwiązań infrastrukturalnych w tych krajach. Ponadto w placówkach dyplomatycznych wyznaczone zostały osoby odpowiedzialne za zbieranie informacji nt. możliwości biznesowych w zakresie projektów infrastrukturalnych. Rozszerzone zostały również instrumenty wsparcia finansowego udzielanego dla projektów infrastrukturalnych. Do końca 2011 r. rząd zamierza opracować projekt strategii poprawy klimatu biznesowego dla inwestycji zagranicznych i obcokrajowców w Japonii.

Wspieranie nowych technologii

Zachęty rządu japońskiego skupiają się głównie w obszarze technologii przyjaznych środowisku oraz technologii związanych z infrastrukturą energetyczną i transportową. W ub. roku zakończyła się realizacja programów *Green Car Subsidy* oraz *Eco point system*. W ramach pierwszego przy zakupie samochodu z napędem hybrydowym lub elektrycznym można było odliczyć wysoką kwotę od podatku od samochodów osobowych. W rezultacie doszło do zwiększenia dynamiki zakupu nowych aut. Głównymi beneficjentami programu okazały się dwie firmy, tj. Toyota i Honda (Toyota zwiększyła dzięki temu udział w rynku o 1,5% do 49,5%). W przypadku drugiego programu beneficjentem były głównie producenci telewizorów i innych urządzeń elektrycznych. Konsument przy zakupie energooszczędnego sprzętu otrzymywał w sklepie tzw. eko-punkty, które mógł wymienić w zależności od sklepu na inne produkty lub gotówkę. W tym wypadku największymi beneficjentami we wzroście sprzedaży okazały się firmy Toshiba (telewizory) oraz Hitachi (pralki).

Główne kierunki strategii gospodarczej

Ze względu na niedawną zmianę rządu i sytuację związaną z ostatnim kataklizmem najważniejszym priorytetem dla rządu japońskiego będzie reforma emerytalna i ochrona zdrowia oraz odbudowa północno-wschodniej części Japonii¹⁶. Ponadto, w związku z uszkodzeniem elektrowni atomowej Fukushima Daiichi, podejmowane będą również zagadnienia związane z energetyką i odnawialnymi źródłami energii.

¹⁶ W grudniu br. planowane jest skonkretyzowanie planu reformy systemu opieki zdrowotnej i emerytalnego.

Kanada

Programy gospodarcze

Wprowadzony w połowie 2009 r. pakiet stymulacyjny (*Canada's Economic Action Plan*) w wysokości 60 mld CAD miał zakończyć swoje działanie 31 marca 2011 r. W związku z opóźnieniami w realizacji projektów infrastrukturalnych, okres ich wykonania został wydłużony przez rząd do końca października br.

Wdrażanie pakietu podzielono na dwie fazy. Pierwsza z nich koncentrowała się przede wszystkim na działaniach zmierzających do łagodzenia spowolnienia gospodarczego, poprzez działania na rzecz tworzenia miejsc pracy oraz podtrzymywania wzrostu gospodarczego¹⁷.

W drugiej fazie działania skupiają się w większym stopniu na długofalowych wyzwaniach, jakimi są np. starzenie się społeczeństwa i rosnąca globalna konkurencja. Realizowane są takie działania jak wsparcie dla inwestycji w infrastrukturę, podnoszenie umiejętności pracowników i tworzenie konkurencyjnego środowiska biznesu.

Przyjęty na lata 2010 – 2011 *Plan Działania Gospodarczego* (EAP) zakładał m.in. wsparcie finansowe w następujących dziedzinach:

- 3,2 mld CAD na ulgi podatkowe osób fizycznych i ochronę socjalną (podatki dochodowe, ulgi dla rodziców, itp.),
- 4 mld CAD na kreowanie nowych i ochronę dotychczasowych miejsc pracy (dodatkowe świadczenia w przypadku utraty pracy, szkolenia),
- 7,7 mld CAD na infrastrukturę, jako bodziec dla tworzenia miejsc pracy (modernizacja infrastruktury, wsparcie kredytów mieszkaniowych, rozwój budownictwa socjalnego),
- 1,9 mld CAD na stworzenie tzw. gospodarki jutra (przyciąganie i rozwój talentów, wzrost nakładów na badania i rozwój, polepszenie konkurencyjności firm kanadyjskich na rynkach globalnych),
- 2,2 mld CAD na wsparcie rozwoju gospodarek w prowincjach, szczególnie sektorów dotkniętych kryzysem, jak: leśnictwo, rolnictwo, mały biznes, turystyka, przemysł stoczniowy.

Budżet federalny na lata 2011-2012 wprowadził w życie kolejną fazę pakietu (*The Next Phase of Canada's Economic Action Plan – a Low Tax-Plan for Jobs and Growth*) zorientowaną głównie na utworzenie nowych miejsc pracy i rozwój gospodarczy m.in. poprzez zachęty podatkowe.

Polityka podatkowa

W sferze polityki podatkowej zaplanowano m.in.:

- przedłużenie na rok 15% ulgi podatkowej dla przemysłu wydobywczego w celu pomocy przedsiębiorstwom w uzyskaniu finansowania,
- obniżenie stawki podatkowej dla MŚP z 12% do 11% (przy poziomie dochodu rocznego CAD 300 000 – 500 000),
- przyznanie ulgi podatkowej dla osób opiekujących się członkami rodziny wymagającymi stałej opieki oraz ulgi podatkowej na dzieci w związku z udziałem w zajęciach kulturalno – artystycznych,

¹⁷ Rząd ocenia, że dzięki m.in. działaniom w ramach *Planu Działania Gospodarczego*, w okresie od lipca 2009 r. do kwietnia 2011 r., zatrudnienie wzrosło o 540 000 osób.

- wprowadzenie ulgi podatkowej dla Ochotniczej Straży Pożarnej, dla strażaków wykonujących przynajmniej 200 godz. pracy w ciągu roku podatkowego,
- wprowadzenie ulgi podatkowej szkolnej w związku z kosztami poniesionymi przez młodych pracowników zawodów wykwalifikowanych na egzaminy zawodowe.

Polityka społeczna i rynek pracy

Prowadzone są działania w celu wsparcia dla tworzenia nowych miejsc pracy:

- przyznanie tymczasowego, jednorazowego kredytu na zatrudnienie w małych przedsiębiorstwach,
- przedłużenie programu pracy dzielonej (pomoc finansowa dla pracowników, którym pracodawca był zmuszony tymczasowo zmniejszyć wymiar czasu pracy w związku z kryzysem) oraz programu pracy dla starszych pracowników (obejmującego pracowników w wieku 55-64 lata),
- przedłużenie pilotażowego Programu „14 najlepszych tygodni” – ubezpieczenie na wypadek bezrobocia (wysokość zasiłku otrzymywanego w trakcie bezrobocia obliczana jest na podstawie okresu 14 tygodni, w których pracownik otrzymywał najwyższe zarobki).

Znoszenie barier administracyjnych w działalności przedsiębiorstw

Budżet przewiduje 3 mln CAD na uruchomiony w 2006 r. system BizPaL. Jest to zintegrowany system informacji o licencjach i zezwoleniach, jakie przedsiębiorca, który chce działać w danej branży będzie musiał uzyskać (system zawiera wymogi federalne oraz prowincji i gmin uczestniczących w programie). System BizPaL działa na zasadzie kwestionariusza, który po wypełnieniu pokazuje dostosowaną listę wymagań, które osoba chcąca prowadzić działalność gospodarczą będzie musiała spełnić.

Od stycznia 2011 r. ponownie¹⁸ rozpoczęła działalność Komisja na rzecz zmniejszenia obciążeń administracyjnych (*Red Tape Reduction Commission*), której zadaniem jest wypracowanie rozwiązań zmniejszających obciążenia nałożone na MŚP. W listopadzie 2011 r. Komisja przedstawi swoje rekomendacje rządowi.

Polityka inwestycyjna (wspieranie napływu BIZ oraz promocja eksportu)

W celu wsparcia produkcji przemysłowej oraz eksportu od początku 2010 r. eliminowane są pozostałe taryfy celne na maszyny i materiały służące do dalszego przetwarzania. Całkowita eliminacja w 2010 r. ceł na importowane maszyny i urządzenia oraz na surowce i półprodukty do dalszej transformacji potwierdza wcześniejsze zapowiedzi rządu o powstaniu w Kanadzie „bezcłowej strefy produkcyjnej” (*tariff-free zone for manufacturers*). Eliminacja ceł w latach 2009-2010 przyniosła odpowiednio 88 mln CAD i 300 mln CAD oszczędności producentom kanadyjskim.

Umocnieniu sektora finansowego, przyciąganiu inwestycji i poprawie sposobu zarządzania ryzykiem finansowym służy powołanie w 2010 r. Globalnego Instytutu Ryzyka Usług Finansowych (*Global Risk Institute in Financial Services - GRI*). Kapitał założycielski Instytutu pochodzi zarówno od sektora państwowego (wkład rządu federalnego i wszystkich rządów prowincji: po 10 mln CAD od każdego) oraz z sektora prywatnego (2,5 mln CAD rocznie). Instytut rozpoczął działalność 1 stycznia 2011 r.

¹⁸ Poprzednia komisja działała do 2009 r. Rząd zmniejszył wówczas obciążenia administracyjne o 20%. Oznaczało to eliminację lub uproszczenie ok. 80 tys. regulacji i wymagań nałożonych na przedsiębiorców (głównie dotyczących obowiązków informacyjnych).

Wspieranie nowych technologii

Poprawie środowiska niezbędnego dla podnoszenia innowacyjności gospodarki mają służyć inwestycje w innowacje, edukację i wykształcenie, np. przyznanie prawie 100 mln CAD w ciągu 2 lat na finansowanie projektów badawczych i rozwojowych w dziedzinie czystej energii i efektywności energetycznej oraz prawie 870 mln CAD w ciągu 2 lat na program budowy domów energooszczędnych (program *ecoENERGY Retrofit*). Program stymulacyjny na lata 2011-2012 zakłada w tej sferze również:

- przyznanie w ciągu 3 lat 80 mln CAD na program pomocy MŚP w celu przyspieszenia wdrożenia technologii informacji i komunikacji poprzez program współpracy z uniwersytetami,
- utworzenie 10 kanadyjskich centrów doskonalenia badań (niektóre z nich będą prowadziły badania z zakresu „elektroniczna gospodarka”),
- zwiększenie o 47 mln CAD rocznie budżetów trzech instytucji udzielających granty na prowadzenie badań naukowych,
- rozszerzenie na większą liczbę studentów programu pożyczek studenckich i grantów na badania naukowe dla programów doktoranckich.

Zwiększanie dostępności finansowania przedsiębiorstw

Do najważniejszych działań w tym obszarze należy przyznanie w ciągu 3 lat 80 mln CAD na program pomocy MŚP w celu przyspieszenia wdrożenia technologii informacji i komunikacji poprzez program współpracy z uniwersytetami, a także przyznanie tymczasowego, jednorazowego kredytu na zatrudnienie w małych przedsiębiorstwach. Ponadto:

- przedłużono na okres 2 lat przyspieszonego odliczania amortyzacji w sektorach produkcyjnych i przetwórczych przy inwestycjach w maszyny, sprzęt i materiały do produkcji i dalszego przetwarzania,
- przyznano prawie 100 mln CAD w ciągu 2 lat na finansowanie projektów badawczych i rozwojowych w dziedzinie czystej energii i efektywności energetycznej,
- przyznano 150 mln CAD na projekty infrastrukturalne (np. budowa drogi całorocznej na północy kraju).

Główne kierunki strategii gospodarczej

Do najważniejszych zadań, jakie rząd zamierza realizować w długoletniej perspektywie, należą m.in.:

- działania na rzecz kreowania nowych stanowisk pracy,
- wspieranie MŚP (stanowią ok. 99% z 1,1 miliona pracodawców, z czego 98% zatrudnia poniżej 100 pracowników, a około 75% zatrudnia poniżej 10 pracowników; łącznie MŚP zatrudniają ok. połowy pracowników w sektorze prywatnym) poprzez m.in. obniżenie podatków i redukcję obciążeń administracyjnych,
- działania na rzecz innowacyjności, wydajności i konkurencyjności gospodarki poprzez m.in. wspieranie partnerstwa biznesu (w tym MŚP) z uniwersytetami czy tworzenie fundacji (z udziałem finansowym rządu federalnego i rządów prowincji) finansujących badania naukowe, szczególnie w takich dziedzinach, jak technologie informacyjne, biomedycyna, nauki przyrodnicze i technologie innowacyjne),
- wypracowywanie trwałych rozwiązań sprzyjających powstawaniu, rozwojowi i konkurencyjności przedsiębiorstw w warunkach gospodarki globalnej poprzez

m.in. redukcję podatków i eliminację obciążeń administracyjnych dla biznesu, w szczególności dla MŚP,

- zmniejszenie deficytu budżetowego.

Korea Południowa

Polityka podatkowa

W latach 2009-2011 wprowadzono szereg zmian i poprawek systemu podatkowego, które miały na celu:

- tworzenie miejsc pracy oraz warunków rozwoju gospodarczego, głównie poprzez wsparcie MŚP,
- wspieranie rozwoju technologicznego poprzez ulgi dotyczące wydatków na badania i rozwój (B+R),
- rozwój „zielonych” technologii,
- ułatwienia i zmniejszenie obciążeń podatkowych wobec najsłabszych podmiotów gospodarczych, a także osób fizycznych, w zamian jednak wzrost podatków obejmujących duże przedsiębiorstwa..

Polityka inwestycyjna

Wspieranie eksportu oraz inwestycji jest jednym z priorytetów administracji. Wymiana gospodarcza to jeden z najważniejszych elementów rozwoju i tworzenia dochodu narodowego. Jednym z szeroko stosowanych narzędzi są umowy o wolnym handlu (FTA). FTA pozwalają, dzięki wprowadzaniu ułatwieniom w handlu oraz znoszeniu większości ceł i barier, szybko zwiększyć wymianę handlową z poszczególnymi krajami. Umowy FTA są także ważnym narzędziem wspierania wzajemnych inwestycji pośrednich oraz bezpośrednich.

Republika Korei podpisała dotąd 8 takich umów, a kolejne rządy uznają je za skuteczną metodę we wspieraniu handlu zagranicznego. Większość została wprowadzona w życie w ostatnich latach - w czasach kryzysu - dzięki czemu eksport koreański rośnie, a w bieżącym roku obroty handlowe (eksport i import razem) przekroczą po raz pierwszy w historii wartość biliona USD. Dotychczas w pełni ratyfikowanych i funkcjonujących jest 6 umów FTA (z Chile, Singapurem, EFTA, ASEAN, UE oraz z Peru). Z kolei współpraca z Indiami prowadzona jest w oparciu o umowę o kompleksowym partnerstwie ekonomicznym (CEPA). Podpisana, ale nie ratyfikowana od dłuższego czasu pozostaje umowa z USA. Władze koreańskie prowadzą także wstępne konsultacje z Chinami i Japonią.

Główne kierunki strategii gospodarczej

Władze stawiają od dłuższego czasu na rozwój nowych technologii, w dużej mierze związanych z ochroną środowiska. Rząd wytypował 17 typów technologii z trzech obszarów, które będą w najbliższej przyszłości wspierane, w tym:

- „zielone technologie” (m.in. energia odnawialna, redukcja CO₂, oczyszczanie wody, oświetlenie LED, inteligentne budynki),
- nowoczesne technologie łączące różne dziedziny (m.in. zastosowania nanotechnologii w medycynie, systemy IT, różne zastosowania robotów itp.),
- usługi z wysoką wartością dodaną (np. globalne usługi medyczne, edukacyjne, finansowe, turystyczne).

Niderlandy

Programy gospodarcze

W związku z utworzeniem nowego rządu z premierem M. Rutte na czele 14 października 2010 r., porozumienie koalicyjne zawarte pomiędzy partiami VVD i CDA (wspierane przez partię PVV)¹⁹ z 30 września 2010 r. stało się głównym dokumentem strategicznym wskazującym kierunki rozwoju, również w kwestiach gospodarczych.

Wytyczne zawarte w porozumieniu koalicyjnym, w porównaniu z wcześniejszymi kierunkami rozwoju gospodarki (zarówno tych z okresu kryzysu, jak i okresu przed kryzysem), nie wprowadzają drastycznych zmian w polityce gospodarczej. Niderlandy wciąż dążą do polepszania konkurencyjności swojej gospodarki, która jest kluczowym czynnikiem wpływającym na dobrobyt obywateli, z jednoczesnym skoncentrowaniu się na skutecznym wsparciu innowacyjności i eksportu, szczególnie w sektorach, w których Królestwo Niderlandów ma istotne osiągnięcia (np. rolnictwo).

W porozumieniu koalicyjnym wskazano także 9 głównych sektorów (tzw. *topsectoren*), na których rozwoju koncertować się będą działania rządu. Są to: rolnictwo, ogrodnictwo, wysokie technologie, energia, logistyka, przemysł „kreatywny”, nauki przyrodnicze, chemia i gospodarka wodna.

Polityka podatkowa

W 2011 r. odnotowano kilka nowych inicjatyw rządu mających na celu ożywienie gospodarki poprzez stymulowanie przedsiębiorczości i innowacyjności drogą ulg podatkowych. Jedną z ulg jest wprowadzona od 1 stycznia 2011 r. możliwość kwartalnego rozliczania podatku VAT.

Ponadto od 1 kwietnia 2011 r. wszedł w życie przepis umożliwiający małym przedsiębiorstwom o minimalnych obrotach umorzenie opłat za świadczenia gminne oraz części podatku od nieruchomości. Na 2012 r. przewiduje się całkowite zniesienie opłat za świadczenia gminy (opłaty za wywóz nieczystości, wodę pitną, wodę gruntową) w odniesieniu do wszystkich przedsiębiorstw.

Kolejnym krokiem jest obniżka CIT (*Vennootschapsbelasting*). Od 1 stycznia 2011 r. wynosi on 25% dla firm, które odnotowały zysk przekraczający 200 tys. EUR oraz 20% dla firm, które odnotowały zysk nieprzekraczający 200 tys. EUR.

W latach 2009-2011 wprowadzono możliwość wstecznego rozliczania strat przedsiębiorstwa za okres 3 lat do maksymalnej wysokości 10 mln EUR rocznie.

Na kolejny rok przedłużono okres obowiązywania rozporządzenia dotyczącego możliwości dokonywania szybszych odpisów na inwestycje. Oznacza to, że wydatki na inwestycje dokonane w 2011 r. można odpisywać przez 2 lata. Dotyczy to m.in. inwestycji na energooszczędną aparaturę, ochronę środowiska, trwałą przedsiębiorczość, przejście na odnawialne źródła energii, itd.

Od 1 stycznia 2011 r. przedsiębiorstwa mogą ubiegać się o ulgi podatkowe z tytułu działalności innowacyjnej (tzw. *Innovatiebox*). Ulga ta wynosi 5% w CIT i ma zastosowanie do zysku z działań o charakterze innowacyjnym (działalność patentowa), w okresie od momentu złożenia wniosku o wydanie patentu do momentu jego uzyskania.

Kolejna ulga podatkowa wprowadzona od 1 stycznia 2011 r. na życzenie pracodawców

¹⁹ VVD (liberalno-konserwatywno Partia na rzecz Wolności i Demokracji); CDA (Apel Chrześcijańsko-Demokratyczny); PVV (Partia na rzecz Wolności).

dotyczy obniżenia kosztów utrzymania przedsiębiorstwa (np. kosztów ubrań roboczych, wpisów do rejestru Izby Handlowo-Przemysłowej, publikacji przedsiębiorstwa). Wydatki te uzyskały stawkę zerową i nie wchodzi w ciężar ryczaftu podatkowego.

Do końca października 2011 r. przedłużono wprowadzoną pierwotnie na okres od 1 września 2010 r. do 1 lipca 2011 r. obniżoną 6% stawkę VAT na usługi remontowe domów i mieszkań 2-letnich i starszych (ulga nie dotyczy materiałów budowlanych). Regulacja ma stymulować ożywienie w sektorze budowlanym.

Znoszenie barier administracyjnych w działalności przedsiębiorstw

Ambicją rządu jest obniżenie obciążeń administracyjnych w 2012 r. o 10%, a w 2015 o 15%, m.in. poprzez wprowadzenie w gminach i urzędach „jednego okienka”, w którym zarówno fizycznie, jak i elektronicznie można załatwić wszystkie sprawy związane z przedsiębiorstwem.

W 2010 r. poszerzono dostęp obywateli do administracji państwowej o możliwość korzystania z pomocy adwokata on-line, tzw. *digitaal loket rechtspraak* („okienko”), pozwalający obywatelom uzyskać poradę prawną za pośrednictwem Internetu. „Okienko” umożliwi obywatelom podejmowanie kroków prawnych w stosunku do organów administracji państwowej. Po wypełnieniu formularzy na stronie internetowej sprawa przekazywana jest do właściwych instancji – sądu, Centralnego Organu Odwoławczego lub Kolegium Odwoławczego dla przedsiębiorstw. Spory rozstrzygane są przez sędziego ds. administracyjnych. Usługa znajduje się w stadium początkowym, ale prowadzone są prace nad rozszerzeniem jej zakresu.

Prace nad usługami elektronicznymi dla obywateli weszły w stadium unifikacji. Opracowuje się obecnie kompleksowy program COSA & Inforing do wykorzystania przez gminy i inne urzędy administracji państwowej, umożliwiający zdalne zarządzanie dokumentacją, automatyczne odpowiedzi na wnioski oraz archiwizację wniosków i odpowiedzi.

Ostatnio rząd rozważa również możliwość wprowadzenia faktur elektronicznych dla MŚP; system jest w fazie eksperymentalnej i polega na tym, że przedsiębiorstwo wystawiające fakturę przedstawia ją elektronicznie, wprowadzając ją do systemu księgowości adresata faktury. Odbiorca potwierdza jedynie odbiór i dokonuje płatności. Jest to duże ułatwienie stanowiące oszczędność środków i czasu, jak również dające pewność, iż faktura dotrze do adresata w ustawowym terminie.

Inną ulgą dla przedsiębiorstwa jest ograniczenie liczby kontroli w firmach znanych z przestrzegania przepisów (tzw. „wakacje inspekcyjne”).

Ponadto od 1 lipca 2011 r. obowiązuje zmieniona *ustawa o odsetkach karnych od transakcji nie-handlowych*, według której 90% (a nie jak dotychczas 84%) faktur kierowanych do urzędów administracji państwowej regulowanych będzie w terminie 30-dniowym. Ustawowe odsetki za opóźnienia w płatności ustalone zostały na poziomie 8% i naliczane są niezależnie od kosztów ponagień (40 EUR).

Polityka inwestycyjna

W celu ułatwienia zagranicznym inwestorom z sektora finansowego wejście na rynek rząd powołał do życia tzw. *Innovation Room*, wspólną inicjatywę Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Spraw Socjalnych i Pracy, Ministerstwa Sprawiedliwości, urzędów podatkowych, niderlandzkiego banku centralnego (DNB) i instytucji ds. nadzoru rynku finansowego (AFM), gdzie grupy eksperckie badają rynek oraz stopień opłacalności inwestycji.

Wspieranie nowych technologii

Formą wspierania nowych technologii są zlecenia rządowe – rząd kupuje od przedsiębiorstw innowacje, mogące przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych, jak ochrona środowiska czy zatrudnienie. Kwota, którą rząd przeznaczy w przyszłości na zakup patentów i wynalazków wzrośnie o 2,5%, tj. o 1,6 mld EUR rocznie. Ponadto rząd wprowadził w życie *Small Business Innovation Research Programme* (SBIR) – program stymulujący przedsiębiorców i naukowców do bardziej intensywnych prac nad opracowywaniem i wdrażaniem nowych produktów. Najciekawsze pomysły kupowane są przez rząd, a ich wynalazca otrzymuje zlecenie, w tym finansowanie na dalsze prace nad produktem.

Ministerstwo Spraw Ekonomicznych, Rolnictwa i Innowacji wprowadziło program *Innovatiegerichte Onderzoeksprogramma's* (IOP), którego celem jest zacieśnienie współpracy w zakresie B+R między przedsiębiorstwami a instytucjami wiedzy finansowanymi z finansów publicznych. Warunkiem niezbędnym do uzyskania finansowania w ramach IOP jest współpraca między co najmniej dwoma przedsiębiorstwami i jednym instytutem naukowo-badawczym.

W 2012 r. rząd wprowadzi nowe programy stymulujące prace badawcze i innowacyjne:

- *stymulowanie prac naukowo-badawczych* (WBSO) – pracodawcy mogą uzyskać częściowy zwrot kosztów (w postaci zmniejszonego CIT) poniesionych na pracowników wykonujących prace badawcze. W 2011 r. pracodawca może zastosować ulgę podatkową w wysokości 50%, w odniesieniu do kosztów nie przekraczających kwoty 220 000 EUR. Od wyższych kwot ulga wynosi 18%. Ogółem maksymalna wysokość ulg podatkowych w tym zakresie wynosi, na 2011 r., 14 mln EUR. Działanie to zastępuje wprowadzone w 2008 r. środki antykrzysowe.
- RDA (odliczenia na badania i rozwój) – niezależnie od ulg w ramach WBSO, rząd wprowadza również możliwość odliczenia od podatku kosztów poniesionych na aparaturę, materiały, wyposażenie laboratorium. Na RDA rząd przeznaczył kwotę 250 mln EUR w 2012 r. i 500 mln EUR w 2015 r.
- RDA+ – instrument umożliwiający przedsiębiorstwom współpracującym z instytucjami rządowymi oraz instytutami naukowo-badawczymi i inwestującymi w tzw. Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI) korzystanie z ulg podatkowych do wysokości 25% podatku od spółek. Program wchodzi w życie od 2013 r. i stanowi prawie połowę dodatkowego budżetu na innowację w 2013 r. (100 mln EUR).

Zwiększanie dostępności finansowania przedsiębiorstw

Kryzys finansowy spowodował, iż kredytodawcy ostrożnie podchodzą do wniosków o udzielenie kredytu. Szczególnie startujący przedsiębiorcy i szybko rozwijające się MŚP mają trudności z uzyskaniem wystarczających kredytów normalnym trybem. Dlatego rząd wprowadził następujące rozwiązania:

- *Borgstelling* BMKB – gwarancje rządowe dla przedsiębiorstw nieposiadających wystarczającej zdolności kredytowej. Poprzez BMKB rząd staje się gwarantem spłacenia pożyczki, a banki mogą domagać się spłaty pożyczki od rządu. W 2011 r. zainteresowanie tego typu gwarancją było na tyle duże, iż rząd podniósł limit gwarancji z 767 mln EUR do 1 mld EUR. Ponadto rząd wystąpił z wnioskiem do Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego o podwyższenie budżetu na lata 2011-2013.
- *Garantie Ondernemingsfinanciering* – gwarancje rządowe dla dużych i średnich przedsiębiorstw. Państwo jest gwarantem do 50% wysokości kredytu. Działanie to przedłużono do 2012 r. Rząd obniżył wysokość gwarancji kredytowej dla pojedynczych firm z 75 mln EUR do 25 mln EUR.

- mikrokredyty – do uzyskania poprzez Izbę Handlowo-Przemysłową. Wysokość kredytu podniesiono z 35 tys. EUR do 50 tys. EUR na jedno przedsiębiorstwo.

Od 1 stycznia 2012 r. wchodzi w życie nowa ustawa regulująca udzielanie MŚP kredytów na innowacje (*Innovatiekrediet*) w zakresie produktów i usług. Banki przyznają na ten cel kredyty zarówno istniejącym, jak i początkującym przedsiębiorcom w maksymalnej wysokości 35% kosztów projektu, ale nie więcej niż 5 mln EUR na następujących warunkach:

- koszty projektu wynoszą przynajmniej 300 tys. EUR,
- przedsiębiorca finansuje pozostałe 65% z własnych źródeł,
- projekt nie trwa dłużej niż 4 lata,
- bez kredytu przedsiębiorstwo nie będzie w stanie realizować prac nad nowymi produktami,
- projekt rokuje dobre perspektywy rynkowe i możliwości zbytu.

Główne kierunki strategii gospodarczej

Niderlandy dążą do stworzenia gospodarki opartej na wiedzy, skoncentrowanej na wytwarzaniu produktów i usług o najwyższym zaawansowaniu technologicznym. W tym celu stosuje się instrumenty wspomagające bliską współpracę przedsiębiorstw, administracji publicznej i jednostek badawczo-rozwojowych (w ramach tzw. „złotego trójkąta”).

Działania rządu koncentrują się na 9 wybranych sektorach (rolnictwo, ogrodnictwo, wysokie technologie, energia, logistyka, przemysł „kreatywny”, nauki przyrodnicze, chemia, gospodarka wodna), w których już obecnie Niderlandy posiadają ogromne osiągnięcia. Udoskonalanie produktów dostarczanych w tych sektorach jest traktowane priorytetowo, w taki sposób, aby były one atrakcyjnym produktem eksportowym, a z drugiej strony, aby wysoki poziom rozwoju tych sektorów zachęcał do inwestowania firmy zagraniczne.

Gospodarka kraju jest ściśle powiązana z gospodarką światową. W opinii rządu dalsza internacjonalizacja jest niezbędna do zagwarantowania dobrobytu, zrównoważonego rozwoju i przedsiębiorczości. Ekspansja zagraniczna koncentruje się głównie na rynkach wschodzących, tj. Brazylia, Chiny, Indie, Rosja, Kolumbia, Indonezja, Wietnam, Egipt, Turcja i RPA.

Niemcy

Programy gospodarcze

W reakcji na światowy kryzys gospodarczy rząd zastosował ograniczone czasowo narzędzia polityki gospodarczej, wzmacniające popyt wewnętrzny i zabezpieczające miejsca pracy. Realizacja tych działań oznaczała dodatkowy wydatek budżetu federalnego i krajów związkowych w wysokości 100 mld EUR w latach 2009-2010, w tym 24 mld EUR w formie zmniejszenia obciążeń podatkowo-ubezpieczeniowych. O skuteczności przyjętych rozwiązań świadczy wzrost PKB w 2010 r. o 3,6%, najwyższy od czasu zjednoczenia Niemiec (po spadku o 4,7% w 2009 r.). Polityka gospodarcza rządu federalnego od końca 2010 r. koncentruje na przywróceniu równowagi pomiędzy konieczną w czasie kryzysu interwencją państwa a siłami rynkowymi.

W czerwcu 2010 r. przyjęto *Pakiet dla Przyszłości* (niem. *Zukunftspaket*) będący programem działań rządu w zakresie konsolidacji finansów publicznych w latach 2011-2014. Program ten został przyjęty w listopadzie 2010 r. w formie nowelizacji szeregu ustaw okołobudżetowych. Realizacja programu ma przynieść ograniczenie zadłużenia publicznego o ok. 80 mld EUR.

Kolejnym programem, o istotnym przełożeniu na gospodarkę i jej przyszłościowy rozwój jest strategia innowacyjności *Strategia Hightech 2020 dla Niemiec* przyjęta w lipcu 2010 r. Jest ona zmodyfikowaną kontynuacją zapoczątkowanej w 2006 r. *Strategii Hightech dla Niemiec*. *Strategia* określa politykę innowacyjną jako misję państwa, wyodrębniając pięć priorytetowych tematów badawczych, istotnych z punktu widzenia globalnych wyzwań dla społeczeństwa i gospodarki niemieckiej, tj. klimat/energia, zdrowie/odżywianie, mobilność, bezpieczeństwo cywilne oraz komunikacja.

Polityka podatkowa

Po wejściu w życie w 2008 r. tzw. wielkiej reformy podatkowej, dzięki której m.in. obniżono CIT z 25% do 15% oraz zmniejszono podatek od działalności gospodarczej z 5% do 3,5%, nie planuje się obecnie dalszego obniżania stawek podatków dochodowych od przedsiębiorców. Jedynie w ramach pakietu pobudzania koniunktury od 1 lipca 2009 r. do końca 2011 r. podwyższono granicę wysokości obrotów przedsiębiorcy (z 250 tys. EUR do 500 tys. EUR) dla powstania obowiązku podatkowego dla VAT w momencie otrzymania płatności za wykonaną usługę lub dostawę, a nie w momencie wystawienia faktury.

W ramach *Pakietu dla Przyszłości* wprowadzono nowe podatki oraz zmniejszono możliwe odliczenia z tytułu tzw. podatków ekologicznych. Od 1 stycznia 2011 r. wprowadzono podatek lotniczy, pobierany od każdego pasażera wylatującego z niemieckich lotnisk. Stawka podatku zależy od dystansu przelotu. Dla odległości mniejszych niż 2,5 tysiąca km wynosi 8 EUR, od 2,5 do 6 tys. km - 25 EUR, powyżej 6 tysięcy km – 45 EUR. Od stycznia 2011 r. przedsiębiorcy, w szczególności przemysł energochłonny ma mniejsze możliwości korzystania z tzw. stawki ulgowej. Zwiększono podstawę, od której nalicza się obniżoną stawkę podatku za energię elektryczną (z 500 EUR na 1 000 EUR), podstawową stawkę podatku energetycznego stosuje się już nie po zużyciu 25 MWh, ale 50 MWh. Po przekroczeniu tego limitu przedsiębiorstwo płaci 75% normalnej stawki, a nie jak dotychczas 60%. Zmniejszono też wysokość maksymalnego odliczenia podatku energetycznego z 95% do 90%. Dodatkowe wpływy z tytułu zmian podatkowych szacowane są na 550 mln EUR.

Od 2011 r. nowymi podatkami obciążono producentów energii atomowej, a także banki, które muszą corocznie wpłacać specjalną kwotę na rzecz tzw. bankowego funduszu restrukturyzacyjnego. Z funduszu tego korzystać się będzie w przypadku potrzeby działań stabilizacyjnych dla sektora bankowego czy konkretnego banku. Te dodatkowe obciążenia

zostaną po części złagodzone wprowadzeniem:

- od 2012 roku wyłącznie elektronicznego systemu rozliczeń zaliczek na PIT,
- rozliczenia rocznej deklaracji VAT począwszy od 2011 r. także w formie elektronicznej,
- blisko 40 korzystniejszych regulacji w ordynacji podatkowej zgodnie z przyjętą 23 września 2011 r. *ustawą o ułatwieniach podatkowych*²⁰.

Organizacje przedsiębiorców i pracodawców od lat postulowały reformy strukturalne niemieckiego systemu podatkowego. Ww. ustawa jest tylko częściową realizacją tych postulatów²¹. W ramach Pakietu zwiększono także podatek od wyrobów tytoniowych.

Polityka społeczna i rynek pracy

Jednym z rozwiązań jest zwolnienie pracownika z obowiązku opłacania składek ubezpieczenia socjalnego dla dorabiających w ramach tzw. minipracy (do 400 EUR brutto miesięcznie). Składkę w takim przypadku płaci tylko pracodawca (52 EUR na kasę chorych i 60 EUR na ubezpieczenie emerytalne).

Innym rozwiązaniem jest wypłata prywatnym pośrednikom pracy (agencjom pracy) kwoty do 2 500 EUR w przypadku znalezienia zatrudnienia dla bezrobotnego. Warunkiem jest przynajmniej 6-tygodniowe jego zatrudnienie.

Ponadto w obowiązującej od 1 stycznia 2011 r. nowelizacji *ustawy o szansach na zatrudnienie* przedłużono do końca marca 2012 r. specjalne regulacje w zakresie pracy w skróconym wymiarze czasu (wypłata przez urzędy pracy specjalnego zasiłku, opłacanie przez nie połowy składek na ubezpieczenia społeczne płaconych przez pracodawcę oraz całości płaconych przez pracownika, jeśli ten doskonalili się zawodowo). Regulacje te przyjęto w *II. pakiecie koniunkturalnym* w styczniu 2009 r. Na ten sam okres przedłużono regulacje w zakresie wspierania dokształcania zawodowego osób starszych oraz pracowników młodocianych. Zmniejszono jednocześnie maksymalną wysokość podstawy, od której nie nalicza się składki na ubezpieczenie zdrowotne.

W 2011 r. wprowadzono ponadto tzw. stypendium niemieckie w wysokości 300 EUR miesięcznie dla zdolnych studentów, niezależnie od kraju pochodzenia. Połowę stypendium finansuje budżet, a resztę - fundacje i wielkie koncerny. W 2011 r. ma być przyznanych 10 tys. stypendiów, które można otrzymać niezależnie od dochodów i innych otrzymanych stypendiów. Stypendium mogą otrzymywać także i niemieccy studenci, jednak generalnie chodzi o stworzenie materialnej zachęty dla zainteresowanych studiowaniem w Niemczech cudzoziemców, co będzie jednym z instrumentów pokonania bariery demograficznej w rozwoju gospodarczym Niemiec.

Znoszenie barier administracyjnych działalności przedsiębiorców

Program znoszenia barier administracyjnych w działalności przedsiębiorców przyjęto w Niemczech w kwietniu 2006 r. Zakłada on zmniejszenie do końca 2011 r. obciążeń biurokratycznych dla firm o 25%. Wysokość obciążeń na koniec września 2006 r. wyliczono na 50 mld EUR rocznie, w tym 23 mld EUR jako obciążenie narodowe, a prawie 25 mld EUR jako obciążenia wynikające z zobowiązań wobec UE i innych zobowiązań

²⁰ Początkowo ustawa ta zawierała propozycje rządu o wprowadzeniu zasady 2-letniego cyklu dla składania deklaracji o podatku dochodowym, ale po sprzeciwie Izby Wyższej (Bundesratu), ostatecznie pozostawiono roczne rozliczenie podatkowe.

²¹ Przykładem komplikacji systemu podatkowego pozostaje zróżnicowane opodatkowanie dwoma stawkami VAT usługi gastronomicznej poza lokalem czy np. konsumpcji „na stojąco” (stawka 7%) i konsumpcji wewnątrz lokalu „na siedząco” (stawka 19%).

międzynarodowych. Do końca listopada 2010 r. przyjęte w ramach trzech kolejnych nowelizacji *ustawy o redukcji niektórych obowiązków i ograniczeniu barier administracyjnych dla przedsiębiorców (niem. Mittelstands-Entlastungsgesetz)* przyniosły już efekt netto w wysokości 11,3 mld EUR rocznie, co stanowiło 22,6% realizacji zakładanego celu.

Rząd federalny w swym programie określił 145 działań dla realizacji osiągnięcia zakładanego celu odbiurokratyzowania gospodarki. Wielkość obciążenia gospodarki dla tych zadań obliczono na 4,9 mld EUR. Najwięcej barier ma do usunięcia Ministerstwo Finansów (29), Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa (26), Ministerstwo Środowiska (22) oraz Ministerstwo Gospodarki (17).

Osiągnięcie celu redukcji o 25% nie wydaje się zagrożone, gdyż przyjęte w br. ułatwienia w ustawach podatkowych w zakresie zmniejszenia wymogów w elektronicznej procedurze rozliczania faktur VAT i uznanie faktur przekazywanych pocztą elektroniczną oznacza zmniejszenie obciążeń dla przedsiębiorców o 4,1 mld EUR (na zakładane 4,9 mld EUR). Drugim istotnym rozwiązaniem zmniejszającym obciążenia przedsiębiorców (o 265 mln EUR rocznie) była nowelizacja *prawa o zamówieniach publicznych* z 11 czerwca 2010 r. wprowadzająca w procedurach przetargowych zasadę składania oświadczeń własnych zamiast wymaganych dotychczas liczących zaświadczeń.

Polityka inwestycyjna (wspierania napływu BIZ i promocja eksportu)

Wspieraniem napływu inwestycji zagranicznych do Niemiec zajmuje się *Germany Trade and Invest*, która jest instytucją promującą niemiecką gospodarkę oraz Niemcy jako miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, inwestycyjnej i technologicznej. Oferta *Germany Trade and Invest* obejmuje sporządzanie, pod kątem potrzeb klienta, analiz ekonomicznych i branżowych, informacji na temat przetargów za granicą, przedsięwzięć inwestycyjnych i rozwojowych oraz z zakresu prawa i dostępu do rynku.

Instrumenty wsparcia publicznego dla niemieckich firm inwestujących za granicą można podzielić na:

- rządowe gwarancje inwestycyjne zabezpieczające przed ryzykiem politycznym - rząd federalny udziela odpłatnych gwarancji zabezpieczających przed ryzykiem politycznym inwestycje niemieckich firm w krajach, z którymi Niemcy mają podpisane bilateralne umowy o wzajemnej ochronie inwestycji. Ryzyko polityczne obejmuje nacjonalizację, straty z tytułu działań wojennych, ogłoszonych moratoriów płatniczych czy ograniczeń w transferze zysków. Gwarancji udziela się na wniosek zainteresowanej firmy tylko na nowe inwestycje, na maksimum 15 lat. Opłata za wniosek na gwarancję powyżej 5 mln EUR wynosi 0,5 promila gwarantowanej sumy, maksymalnie 10 tys. EUR,
- wsparcie inwestycyjne ze strony Niemieckiej Spółki Inwestycyjno-Rozwojowej (DEG) należącej do państwowego banku wsparcia Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) - wsparcie ze strony DEG polega głównie na zaangażowaniu się udziałowym w niemiecką inwestycję zagraniczną bądź udzielaniu inwestorom niskooprocentowanych kredytów. Drugą formą wsparcia jest fachowe doradztwo, szczególnie dla niemieckiego zaangażowania się w projekty PPP (głównie w obszarze ekologii i edukacji) w krajach rozwijających się, Europie Środkowo-Wschodniej i Azji Centralnej. Ponad połowa kosztów doradztwa, z reguły nie więcej niż 200 tys. EUR jest refundowana ze środków budżetu federalnego. Sama opłata gwarancyjna to 0,5% gwarantowanej sumy,
- wsparcie dla inwestycji służących promocji eksportu niemieckich technologii z zakresu odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej,

- wsparcie dla inwestycji ekologicznych realizowanych głównie na terenach graniczących z Niemcami.

Wspieranie nowych technologii

Działania dla poprawy warunków ramowych dla B+R obejmują:

- przedłużenie w połowie 2011 r. funkcjonowania na zasadzie PPP funduszu inwestycji kapitałowych zwiększonego ryzyka w celu sfinansowania innowacyjnego przedsiębiorstwa we wczesnej fazie jego rozwoju,
- wprowadzenie w br. ułatwień podatkowych dla finansowania przedsięwzięć innowacyjnych o zwiększonym ryzyku (planowane),
- wprowadzenie szybkiej procedury uznawania kwalifikacji i przyznawania prawa pobytu dla absolwentów kierunków technicznych szkół średnich i wyższych z krajów trzecich, promowanie zwiększenia udziału kobiet w szkołach technicznych i na studiach inżynierskich,
- wprowadzenie ułatwień w procedurach patentowych oraz konkurencji pomiędzy agencjami oceny patentowej (*agencje to 21 firm z udziałem publicznym współpracujące z publicznymi ośrodkami B+R i uczelniami, wyspecjalizowane w szybkiej ocenie, zgłaszaniu patentowym, wdrażaniu i transferze technologii*),
- prace nad nowelizacją *ustawy o miarach i normach*, która dostosuje obecne regulacje w tym zakresie do wymogów i specyfiki nowoczesnych technologii (np. nanotechnologii) oraz dla przyspieszenia ich rynkowego wdrożenia,
- wydanie specjalnych wytycznych dla jednostek budżetowych w celu zwiększenia udziału innowacyjnych, zaawansowanych technologicznie produktów oraz usług badawczo-rozwojowych w wolumenie zamówień publicznych,
- zwiększenie elastyczności płacowej w ośrodkach B+R finansowanych ze środków publicznych, dla m.in. pozyskania wysoko wynagradzanych specjalistów z kraju i zagranicy,
- wspieranie rozwoju eksportu produktów high-tech (specjalne gwarancje dla kredytów eksportowych) oraz promowanie Niemiec jako kraju przyjaznego umiejscawianiu ośrodków B+R przez zagranicznych inwestorów.

W działaniach dla zwiększenia udziału MSP w wydatkach na B+R podstawowym instrumentem jest *Centralny program wsparcia inwestycyjnego dla projektów innowacyjnych w sektorze MSP* (tzw. *Program ZIM*). W jego ramach wyższe o 5 p.p. wsparcie otrzymują przedsiębiorstwa zatrudniające do 50 pracowników lub mające siedzibę w nowych krajach związkowych oraz projekty kooperacyjne (np. wysokość subwencji dla projektu kooperacyjnego małej firmy w nowych landach wynosi 50%, a dla np. średniej firmy w zachodnich krajach związkowych dla pojedynczego projektu – 35%). Mimo tych preferencji, nadal ok. 70% wnioskowanych projektów B+R pochodzi ze starych krajów związkowych. Wprowadzone jednak w 2009 r. ułatwienia i skrócenie do maksymalnie 3 miesięcy terminu na przyznanie wsparcia, przyczyniło się do szybkiego wzrostu liczby akceptowanych wniosków (z 485 do ok. 6,5 tys. w 2010 r.) oraz kwoty przyznanych subwencji z odpowiednio 62 mln EUR do 794 mln). Wsparcie obejmuje także udział przedsięwzięć kooperacyjno-badawczych grup przedsiębiorców w unijnych programach badawczych, a także kontynuację wprowadzonego w 2010 r. programu bonów innowacyjnych, z rozszerzeniem od 2011 r. objętej nimi tematyki o zagadnienia efektywnego zastosowania surowców i materiałów.

Główne kierunki strategii gospodarczej

Obszarem gospodarczej specjalizacji Niemiec jest rozwój technologii kluczowych, zdefiniowanych jako technologie energetyczne, biotechnologie, nanotechnologie, elektronikę, a także technologie optyczne, kosmiczne, informacyjne i komunikacyjne. Na początku sierpnia 2011 r. przyjęto kolejny, szósty *Rządowy Program Ramowy Badań nad Energią*. Punktami ciężkości nowego programu są techniki sieciowe i technologie magazynowania oraz wykorzystanie techniki kosmicznej w zwiększeniu efektywności energetycznej. Na lata 2011-2014 rząd federalny przeznaczył 3,5 mld EUR na realizację programu, tj. o 75% więcej środków niż dla realizacji poprzedniego programu. Realizowany jest *Program Badań dla Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju* (gospodarka wodna, efektywność surowcowa i energetyczna) oraz *Program Ramowy Bioekonomia*, koordynowanych przez Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań. Programy te wychodzą z założenia, że energia atomowa i z węgla są technologiami „przejściowymi”, które będą w coraz większym stopniu zastępowane technologiami opartymi o odnawialne źródła energii. Zanim jednak ich udział w bilansie energetycznym osiągnie dominujący poziom, niezbędne jest prowadzenie badań w celu utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa elektrowni atomowych oraz ekologicznego wykorzystania węgla.

Trwa budowanie przez Niemcy pozycji lidera w zakresie mobilności elektrycznej. Zgodnie z założeniami rządu do 2020 r. w Niemczech ma poruszać się milion pojazdów o napędzie elektrycznym. BMWI wspiera (90 mln EUR rocznie) projekty badań nad nowymi zespołami napędowymi dla pojazdów hybrydowych i elektrycznych, nad nowymi akumulatorami oraz standaryzacją w zakresie napędów elektrycznych. Obecnie w Niemczech zarejestrowanych jest 2,3 tys. samochodów napędzanych energią elektryczną. W czerwcu 2011 r. został ogłoszony specjalny program działań i zachęt dla posiadaczy elektrycznych samochodów (np. właściciele samochodów elektrycznych mogą liczyć na zwolnienie z podatku drogowego przez 10 lat, obejmuje on też posiadaczy innych pojazdów o napędzie przyjaznym środowisku, np. hybrydowych czy zasilanych wodorem).

W październiku 2010 r. przyjęto *Rządową Strategię Badań Kosmosu*, której głównym celem jest wykorzystanie techniki kosmicznej dla ochrony klimatu oraz zwiększenia mobilności i bezpieczeństwa cywilnego, a także wykorzystania badań i nowych materiałów stosowanych w technice kosmicznej dla szerszych potrzeb użytkowych. W 2011 r. uruchomiono wsparcie na badania w tym zakresie w wysokości 250 mln EUR.

Wspierane są technologiczne innowacje w żegludzie morskiej w ramach programu *Morskie technologie następnych generacji* z założeniem wykorzystania programu także dla zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego i surowcowego kraju oraz rozwoju nowoczesnych technologii budowy statków.

W listopadzie 2010 r. przyjęto rządową *Strategię na Rzecz Rozwoju Technologii Informacyjnych i Komunikacyjnych na lata 2010-2015* z projektami wzrostu zatrudnienia dzięki digitalizacji gospodarki i społeczeństwa (30 tys. nowych miejsc pracy), stworzenie przyszłościowych sieci cyfrowych (np. do 2014 r. dla 75% gospodarstw domowych powinny być dostępne połączenia o minimalnej szybkości transferu 50 megabitów na sekundę), rozwoju tzw. „E-Energy”, badań i rozwoju na rzecz cyfrowej przyszłości (*Cloud-computing*, upowszechnienie podpisu elektronicznego, wprowadzenie elektronicznego stempla).

Norwegia

Norwegia jest jednym z najmniej dotkniętych kryzysem gospodarczym krajów w Europie i na świecie. W 2008 r. zanotowano osłabienie tempa wzrostu, a w 2009 r. ujemny (-1,3 %) wskaźnik wzrostu GDP, natomiast wskaźniki poziomu bezrobocia oraz inflacji nie wykazywały drastycznych zmian, co oznacza, że nie doszło tu do zjawiska pogłębionej recesji gospodarczej, w tym drastycznego wzrostu bezrobocia. Nie nastąpiło także zwiększenie deficytu finansów publicznych ani wzrost zadłużenia. Norwegia utrzymała status kraju nieposiadającego zadłużenia zagranicznego.

Dysponując ogromnymi rezerwami finansowymi, wynikającymi z dochodów osiągniętych z wydobycia węglowodorów (ropa i gaz), Norwegia uniknęła konieczności pilnego wdrażania nadzwyczajnych środków zaradczych i stabilizujących gospodarkę.

W 2011 r. sytuacja została uznana za powracającą do stabilności, co uwidoczniło się w polityce utrzymania stóp procentowych przez bank centralny (od maja 2011 r. do chwili obecnej 2,25%) oraz powrotu do standardowego poziomu zasileń budżetu.

Programy gospodarcze

Dokumentem wskazującym na możliwe kierunki zmian w gospodarce norweskiej jest *Oficjalny Raport*, który przedstawiła specjalna Komisja ds. Kryzysu Finansowego, powołana w 2009 r. przez norweskiego Ministra Finansów. Raport opublikowany na początku roku 2011 zawiera rekomendacje dotyczące kroków, których podjęcie powinno uodpornić gospodarkę norweską na możliwe w przyszłości gospodarcze sytuacje kryzysowe. Wśród nich wymienione zostały, m.in.:

- modyfikacja opodatkowania sektora bankowego,
- integracja sektora bankowego w obszarze tzw. krajów nordyckich,
- potrzeba ustanowienia narzędzi nadzoru nad bankami ponadnarodowymi,
- modyfikację systemu opodatkowania nieruchomości,
- wzmocnienie ochrony interesów klientów systemu bankowego,
- zdefiniowanie instytucjonalnego systemu antykryzysowego i zadań dla jego poszczególnych uczestników.

Portugalia

Programy gospodarcze

W obliczu trudnej sytuacji gospodarki portugalskiej, 3 maja br. rząd zawarł porozumienie z przedstawicielami międzynarodowych instytucji (UE, Europejski Bank Centralny i Międzynarodowy Fundusz Walutowy, tzw. *troika*) w sprawie pomocy finansowej dla kraju. Pomoc międzynarodowa przyznana Portugalii wyniesie 78 mld EUR (została zatwierdzona przez KE 10 maja br.).

Podstawą dla działań rządu w kontekście wyprowadzenia gospodarki z recesji oraz zapewnienie poprawy jej konkurencyjności jest dokument porozumienia zawartego z *troiką*, które stanowi swoistą *mapę drogową* dla inicjatyw realizowanych w perspektywie do 2013 r. Kluczową oś stanowią inicjatywy zaprojektowane na zahamowanie tempa zadłużenia kraju i redukcji deficytu budżetowego z 5,9% PKB w roku bieżącym do 0,5% w 2015 r. W związku z powyższym, działalność rządu opiera się na dwóch dokumentach programowych: *Programie Dostosowań Gospodarczych i Finansowych* oraz *Dokumencie Strategii Budżetowej na lata 2011-2015*.

Program Dostosowań Gospodarczych i Finansowych, sformułowany w ślad za porozumieniem z *troiką*, opiera się na trzech filarach przewidujących podjęcie radykalnych działań na rzecz stabilizacji budżetowej, kontynuację programu reform strukturalnych oraz realizację działań na rzecz wzmocnienia i dynamizacji sektora finansowego.

Z kolei *Dokument Strategii Budżetowej na lata 2011-2015* prezentuje główne osie konsolidacji budżetowej w średnim okresie. Postanowienia dokumentu zostaną uszczegółowione w budżecie państwa na 2012 r., a od początku przyszłego roku będzie on stanowił część *Programu Stabilności i Wzrostu*, który ma być zaprezentowany pod koniec kwietnia 2012 r. *Dokument Strategii Budżetowej* obejmuje trzy podstawowe rozdziały: charakterystykę uwarunkowań makroekonomicznych, scenariusz makroekonomiczny, obejmujący prognozy dla Portugalii na lata 2011-2015 oraz strategię budżetową.

Do 2015 r. rząd planuje przeprowadzenie radykalnych cięć w wydatkach publicznych o wartości 10,8 mld EUR. Do tego czasu nowa polityka budżetowa ma doprowadzić gospodarkę portugalską do stanu zbliżonego do równowagi. Rząd deklaruje redukcję deficytu budżetowego z 5,9% PKB w br. do 0,5% w 2015 r. Zaplanowana konsolidacja budżetowa zostanie przeprowadzona w założonych proporcjach: 1/3 po stronie dochodów i 2/3 po stronie wydatków.

Działania przewidziane na lata 2012 – 2013 przyniosą oszczędności na poziomie 8,2 mld EUR, tym niemniej na kwotę tę składają się nie tylko cięcia po stronie administracji publicznej, lecz także po stronie gospodarstw domowych. Wydatki publiczne spadną z ponad 50% PKB w 2010 r. do 43,5% w 2015 r.

Polityka podatkowa

Wpływ na poprawę konkurencyjności firm portugalskich może mieć wprowadzenie w życie zalecenia zawartego w porozumieniu z *troiką*, tj. zredukowania ujednoczonej stawki składki ubezpieczeń społecznych (*Taxa Social Única*, TSU). TSU płacony przez pracodawcę stanowi obecnie 23,75% wynagrodzenia brutto pracownika.

Aktualnie trwa dyskusja nad skalą redukcji stawki. *Troika* postuluje znaczące cięcie – na poziomie 8,5%. Rząd portugalski skłania się do mniej drastycznych kroków, tj. redukcji na poziomie 4%, realizowanych stopniowo na przestrzeni lat 2012-2013. Według analiz przeprowadzonych przez specjalistów, redukcja TSU o 4% oznacza spadek przychodów

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o 1,6 mld EUR (redukcja o 1% generuje koszt na poziomie 400 mln EUR rocznie), podczas gdy przeprowadzenie redukcji w stopniu sugerowanym przez MFW oznaczałoby koszty na poziomie 3,5 mld euro.

Trwa dyskusja na temat zasięgu redukcji TSU. Według Ministra Finansów działanie byłoby znacznie efektywniejsze, gdyby dotyczyło firm z sektorów bezpośrednio związanych z eksportem dóbr i usług (np. przemysł, turystyka) i kreujących nowe miejsca pracy, a nie wszystkich podmiotów. Pomimo, że wprowadzenie takiego rozwiązania zostało odrzucone przez MFW, Komisja Europejska nie stoi w opozycji co do jego wprowadzenia niemniej jednak wyłącznie w zakresie przedsiębiorstw kreujących zatrudnienie. Jej użycie musiałoby jednak być uzasadnione koniecznością wypełnienia zobowiązań wynikających z porozumienia z *troiką*. Innym rozpatrywanym przez rząd portugalski scenariuszem jest zwolnienie z TSU firm tworzących nowe miejsca pracy. Przyjęcie takiego rozwiązania oznaczałoby dla budżetu państwa dodatkowy koszt na poziomie 480 mln EUR rocznie i (według szacunkowych danych) objęłoby swoim zasięgiem ok. 51,4 tys. przedsiębiorstw.

Według analizy przeprowadzonej wspólnie przez rząd i Bank Portugalii, sektorami, które odniosłyby największe korzyści z tytułu zwolnienia z TSU z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy byłyby: handel i sektor budowlany. Rząd uważa, że ogólna redukcja stawki postawiłaby pod znakiem zapytania wysiłki podejmowane w ramach działań konsolidacji budżetowej i miałyby bardzo negatywny wpływ na ewentualną realizację programu.

Polityka społeczna i rynek pracy

W dniu 20 lipca br. rząd zatwierdził zmiany w przepisach dotyczących rynku pracy w obszarze wypłaty odszkodowań z tytułu zwolnień. Po wprowadzeniu proponowanych zmian zwolnienie w przyszłości pracownika ma być tańsze dla pracodawcy. Zmiany obejmą jedynie nowe umowy, zawarte po wejściu proponowanych przepisów w życie.

Dotychczas pracownik zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, w przypadku zwolnienia, otrzymywał równowartość 30 dni wynagrodzenia za każdy rok pracy (w przypadku kontraktów na czas ograniczony, równowartość wynagrodzenia za dwa lub trzy dni za każdy przepracowany miesiąc, w zależności od tego, czy kontrakt został zawarty na okres, odpowiednio, dłuższy czy krótszy niż 6 miesięcy). Po wprowadzeniu nowych zmian wartość odszkodowania będzie odpowiadała równowartości wynagrodzenia za 20 dni za każdy rok pracy²².

Do końca br. Portugalia ma przedstawić plan rozszerzenia zmian w *Kodeksie pracy* na umowy zawarte w okresie poprzedzającym ich wprowadzenie. Zgodnie z porozumieniem z *troiką* wartość odszkodowania w 2012 r. może ulec dalszemu ograniczeniu do 10 dni.

Ponadto, do końca marca 2012 r., kiedy fundusz gwarantujący płatność części odszkodowań będzie już funkcjonował możliwe jest wprowadzenie instrumentu dającego pracownikowi wybór otrzymania części odszkodowania lub przekazania środków na emeryturę.

²² Część odszkodowania będzie finansowana ze specjalnie utworzonego funduszu. Mechanizm przewidujący jego utworzenie podlega konsultacjom społecznym. Rząd wyraża nadzieję, że zmiany w przepisach dot. odszkodowań oraz fundusz zostaną uruchomione w tym samym momencie. Niemniej jednak, według rządu, wejście w życie nowych zasad nie jest uzależnione od terminu utworzenia funduszu ponieważ do tego czasu, przedsiębiorstwa będą odpowiedzialne za wypłatę całości odszkodowania. Takie podejście wzbudza kontrowersje i sprzeciw ze strony związków zawodowych. Porozumienie w sprawie utworzenia funduszu zakłada, że będzie on pokrywał 50% wartości odszkodowania w przypadku likwidacji lub upadłości firmy, a także w odniesieniu do kontraktów powyżej 3 lat. Fundusz zasilany będzie przez pracodawców wkładem na poziomie poniżej 1% wynagrodzeń. Będzie nim zarządzał podmiot prywatny wyłoniony w drodze konkursu publicznego lub też zarządzanie może być zapewnione przez jednostkę publiczną, np. portugalski odpowiednik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (*Segurança Social*).

Polityka inwestycyjna

Jednym ze sposobów pośredniego wspierania działalności eksportowej portugalskich przedsiębiorstw, głównie MŚP, są linie kredytowe dostępne w ramach programu *PME Investe*, spośród których trzy: *PME Investe III*, *PME Investe IV*, *PME Investe VI – Dodatek*, obejmują mechanizmy finansowania dla firm z sektora eksportowego na cele związane z realizacją transakcji wzmocnienia kapitału z przeznaczeniem na inwestycje w aktywa trwałe oraz kapitał obrotowy.

- *PME Investe III* – uruchomiona w styczniu 2009 r. o łącznej wartości 1,872 mld EUR obejmowała linię specyficzną dla przedsiębiorstw z sektorów eksportujących o wartości 625 mln EUR, w tym 100 mln EUR przeznaczonych dla sektorów tekstylnego, odzieżowego i obuwniczego. Z linii o okresie obowiązywania na poziomie 5 lat korzystać mogą firmy portugalskie z siedzibą w Portugalii kontynentalnej, które nie wchodzi w skład grup o skonsolidowanych obrotach ponad 150 mln EUR, i które eksportują co najmniej 25% obrotów lub dobra i usługi o wartości ponad 1 mln EUR,
- *PME Investe IV* – uruchomiona w czerwcu 2009 r. o łącznej wartości 1,96 mld EUR obejmowała linię dla sektora eksportującego o wartości 1,206 mld EUR. Linia o okresie obowiązywania na poziomie 5 lat została udostępniona firmom portugalskim z siedzibą w Portugalii kontynentalnej, które nie wchodzi w skład grup o skonsolidowanych obrotach ponad 150 mln EUR, i które eksportują co najmniej 10% obrotów lub dobra i usługi o wartości ponad 150 mln EUR,
- *PME Investe VI – Dodatek (Aditamento)* – uruchomiona w grudniu 2010 r. o łącznej wartości 1,5 mld EUR. W ramach linii utworzona została *Dotacja Specjalna dla Eksporterów* o wartości 500 mln EUR²³.

Zwiększanie dostępności finansowania przedsiębiorstw

W chwili obecnej trudności z dostępem do finansowania prowadzonej działalności są największym i najpoważniejszym problemem, w obliczu którego stoją obecnie portugalskie przedsiębiorstwa, zwłaszcza MŚP. Istotnym instrumentem finansowania przedsiębiorstw, głównie MŚP są linie kredytowe dostępne w ramach programu *PME Investe* uruchomionego w lipcu 2008 r. Celem programu jest ułatwienie MŚP dostępu do kredytu bankowego, głównie poprzez premie stóp procentowych oraz redukcję ryzyka transakcji bankowych za pośrednictwem mechanizmów gwarancji *Krajowego Systemu Gwarancji Wzajemnych*. W ramach programu uruchomionych zostało 7 linii kredytowych o wartości 9,092 mld EUR, w tym:

- *PME Investe/QREN* – 750 mln EUR, lipiec 2008 r.,
- *PME Investe II/QREN* – 1,010 mld EUR – październik 2008 r.,
- *PME Investe III* – 1,872 mld EUR – styczeń 2009 r.,

²³ Ponadto 15 grudnia 2010 r. rząd zatwierdził *Inicjatywę na rzecz Konkurencyjności i Zatrudnienia (Iniciativa para a Competitividade e o Emprego)*, obejmującą 50 działań realizowanych w ramach pięciu obszarów: konkurencyjność gospodarki i wsparcie eksportu, uproszczenie administracji i ograniczenie kosztów administracyjnych dla przedsiębiorstw, konkurencyjność rynku pracy, rewitalizacja obszarów miejskich i dynamizacja rynku wynajmu nieruchomości, walka z oszustwami podatkowymi oraz unikaniem opodatkowania. Jednym z narzędzi było uruchomienie programu *Simplex Eksport* ("*Simplex Exportações*"), który miał przełożyć się na redukcję obciążenia administracyjnych dla firm eksportujących, w tym miał obejmować działania mające na celu zwiększenie konkurencyjności portów i lotnisk krajowych, przyspieszenie procedur związanych z wnioskami o zwolnienie z VAT dla firm eksportujących oraz uproszczenie procedur związanych z eksportem pośrednim. Program nie został jednak wdrożony ze względu na zmianę rządu oraz wprowadzenie programu stabilizacji.

- *PME Investe IV* – 1,96 mld EUR - czerwiec 2009 r.,
- *PME Investe V* – 750 mln EUR - marzec 2010 r.,
- *PME Investe VI* – 1,25 mld EUR, czerwiec 2010 r.,
- *PME Investe VI – Dodatek (Aditamento)* – 1,5 mld EUR, grudzień 2010 r.

Linie kredytowe zostały uruchomione dla podmiotów z siedzibą w Portugalii kontynentalnej (*PME Investe/QREN*, *PME Investe II/QREN*, *PME Investe III i IV*) oraz rozszerzone na firmy z siedzibami w Regionach Autonomicznych Azorów i Madery. Linie obejmują transakcje z tytułu średnio- i długookresowych pożyczek/kredytów bankowych oraz leasingu nieruchomości i urządzeń. Ponadto, niektóre z linii (*PME Investe III*, *PME Investe IV*, *PME Investe VI - Dodatek*) obejmują również mechanizmy finansowania dla firm z sektora eksportowego.

Łącznie z zakontraktowaniem 40% środków uruchomionych w ramach linii *PME Investe VI – Dodatek*, z programu *PME Investe* zostały sfinansowane operacje o wartości ok. 8 mld EUR, co odpowiada 4% PKB Portugalii. W 2011 r. program spowodował „wstrzyknięcie” do gospodarki 680 mln EUR, przy czym wartość ta może wzrosnąć do 3 mld EUR. Do końca sierpnia br. w ramach ww. linii zgodę na finansowanie otrzymały projekty 5 694 firm (spośród 10 622 ubiegających się podmiotów) o łącznej wartości 594,66 mln EUR, realizowanych przez firmy zatrudniające łącznie 127 tys. pracowników.

Ponadto, we wrześniu br. rząd zatwierdził przedłużenie terminu spłat kredytów przyznanych w ramach programu *PME Investe* na okres 12 miesięcy, licząc od 15 września br. z możliwością przedłużenia o kolejnych 6 miesięcy za wyraźnym wskazaniem spółki *PME Investimentos* zarządzającej programem. Celem inicjatywy jest odciążenie finansowe firm, które pomimo, iż są rentowne, doświadczają poważnych ograniczeń w dostępie do kredytu.

Główne kierunki strategii gospodarczej

Obecne uwarunkowania makroekonomiczne, w obliczu których stoi gospodarka portugalska, dyktują najważniejsze kierunki działań, wśród których priorytetowy charakter mają inicjatywy zorientowane na rzecz naprawy finansów publicznych i odzyskanie równowagi budżetowej.

Obszarem, w rozwijaniu i umacnianiu którego władze upatrują szansę na rozwój gospodarczy jest eksport, postrzegany przez rząd jako jedna z kluczowych dźwigni przyszłego wzrostu gospodarczego kraju urzędowania. Przełoży się to na podjęcie przez rząd szeregu kompleksowych działań mających na celu jego pobudzenie. W świetle powyższego ocenia się, że stopniowo będą realizowane działania na rzecz reorganizacji struktury instytucjonalnej promocji eksportu i inwestycji zagranicznych.

Sektorami o wysokim potencjale, zwłaszcza w kontekście eksportu są: przemysł obuwniczy, ceramiczny, tekstylny, energie odnawialne, mobilność elektryczna, przetwórstwo rolno-spożywcze oraz nowe technologie.

Szwajcaria

Ograniczanie barier administracyjnych w działalności przedsiębiorców

W sierpniu 2011 r. opublikowany został rządowy raport *Administracyjne ułatwienia dla przedsiębiorstw: bilans 2007 – 2011*, w którym przedstawiony został pozytywny obraz przyjętego i realizowanego konsekwentnie w ciągu czterech minionych lat programu „odchudzania” biurokracji.

Autorzy raportu akcentują znaczenie działań na rzecz zmniejszenia biurokracji w specyficznych warunkach gospodarki szwajcarskiej, gdzie koszty produkcji należą do najwyższych w porównaniu z konkurencyjnymi gospodarkami w Europie. W założeniach programowych opracowanych w 2006 r. przyjęto aż 125 postulatów jako cele do zrealizowania. Według stanu na sierpień 2011 r. wdrożono 115 propozycji, w szczególności:

- od 1 stycznia 2011 r. ujednolicony został system ewidencji przedsiębiorstw – obowiązuje identyczna we wszystkich kantonach i we wszystkich dziedzinach gospodarowania numeryczna identyfikacja firm poprzez tzw. *Unternehmensidentifikationsnummer* (UID),
- wprowadzono elektroniczny system publicznej informacji gospodarczej (uprzednio dostępnej tylko w wersji dziennika *Handelsamtblatt* - SHAB), na której m.in. znajdują się ogłoszenia o wdrożonych postępowaniach na zamówienia rządowe,
- stworzony został elektroniczny system przekazywania danych o wynagrodzeniach (dla potrzeb systemu podatkowego i ubezpieczeń).

Mimo że porównawczo skala obciążeń przedsiębiorców jest w Szwajcarii mniejsza niż w wielu innych krajach, w podsumowaniu raportu podkreślono potrzebę dalszego odbiurokratyzowania gospodarki i sfery publicznej. Zapowiedziano m.in. wprowadzenie tzw. „barometru biurokracji” – zestandaryzowanego indeksu obciążenia czynnościami natury administracyjnej, który tworzony będzie w regularnych okresach w oparciu o badania ankietowe przedsiębiorców.

Niezależnie od zagadnień ujętych w ww. raporcie, podjęty został temat zezwoleń udzielanych przez urzędy (głównie kantonalne i na poziomie gmin) w różnych dziedzinach działalności gospodarczej. W rezultacie spośród 75 wcześniej obowiązujących procedur uzyskiwania różnego rodzaju zezwoleń aż w 72 przypadkach procedury te albo zniesiono, albo znacznie uproszczono;

Główne kierunki strategii gospodarczej

Brak znaczących bogactw naturalnych, konieczność importowania większości surowców to m.in. przesłanki utrzymującej się od wielu lat struktury eksportu szwajcarskiego, w której największą pozycję (ok. 1/3) stanowią produkty chemii, w tym głównie farmaceutyki. Na drugim miejscu znajdują się maszyny i urządzenia, a więc towary o wysokim stopniu przetworzenia. Łącznie z towarami z kategorii „Instrumenty” (głównie zegarki) te trzy grupy dominują w szwajcarskim eksporcie i tendencja ta utrzyma się zapewne w przyszłości.

Stworzenie i świadome wspieranie globalnego centrum finansowego z unikalnym systemem bankowym należy z jednej strony do najważniejszych tradycji polityki kolejnych rządów tego państwa, z drugiej zaś – jest jednym z podstawowych elementów polityki zewnętrznej, determinującym stosunki ekonomiczne Szwajcarii z partnerami z całego świata²⁴.

²⁴ Ministrowie finansów Szwajcarii i Niemiec podpisali niedawno dokument będący w istocie nowelizacją umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania – ma to być ostateczne zakończenie konfliktu wywołanego

Należąca do najbogatszych i najbardziej konkurencyjnych gospodarka szwajcarska najprawdopodobniej także w przyszłości będzie rozwijać się w oparciu o wizerunek kraju wysoko uprzemysłowionego, neutralnego, realizującego indywidualne koncepcje rozwoju.

ujawnieniem procedury przyjmowania przez banki szwajcarskie kapitałów z „szarej strefy” w Niemczech. Formuła załatwienia tej sprawy jest w dalszym ciągu uważana przez wielu ekspertów w Niemczech i w Szwajcarii jako kontrowersyjna, ale rząd szwajcarski chce ją traktować jako wzór w negocjacjach i innymi państwami (aktualnie trwają uzgodnienia z Wielką Brytanią Francją i Włochami).

Szwecja

Programy gospodarcze

W następstwie prognozowanego globalnego spowolnienia gospodarczego rząd szwedzki przedstawił we wrześniu 2011 r. projekt budżetu na 2012 r., który przewiduje działania mające na celu pobudzenie gospodarki oraz zwiększenie zatrudnienia.

Polityka podatkowa

Rząd planuje obniżenie o połowę stawki VAT na usługi w branży restauracyjnej i cateringowej, co z jednej strony zmniejszy wpływy do kasy państwa o 54 mln SEK, ale zdaniem szwedzkiego rządu, obniżka ta stworzy wiele nowych miejsc pracy, w szczególności dla ludzi młodych, wśród których panuje największe bezrobocie. Podwyżką podatku zostaną natomiast objęte papierosy i snus (używką na bazie tytoniu). Będzie to w praktyce oznaczało wzrost ceny paczki papierosów średnio o 2 SEK.

Rząd szwedzki zamierza również wprowadzić uproszczone opodatkowanie ekspertów, co umożliwi przedsiębiorcom zatrudnianie międzynarodowych ekspertów i naukowców, tym samym zwiększając konkurencyjność szwedzkich firm na międzynarodowym rynku. Jednocześnie rząd proponuje wprowadzenie uproszczeń podatkowych dla MŚP, jak również zwiększenie kwoty, którą przedsiębiorstwa przeznaczają na badania, którą będzie można odliczyć od podatku.

W projekcie budżetu na 2012 r. rząd nie zaplanował obniżki podatków dla emerytów. Obiecał natomiast, że jeżeli pozwoli na to stan finansów publicznych, obniżki te zostaną wprowadzone w 2013 r. lub 2014 r. Jednakże dla najbiedniejszych emerytów przewidziano zwiększenie dodatku mieszkaniowego o 170 SEK miesięcznie. 500 mln SEK ma zostać przeznaczonych na rehabilitację chorych.

Począwszy od 2012 r. planuje się przeznaczyć 2 mld SEK na poprawę środowiska morskiego.

Turcja

Programy gospodarcze

We wrześniu 2009 r. rząd opublikował kolejny średnio-okresowy program gospodarczy (*MTP – Mid-Term Economic Program*) na lata 2010-2012, zmodyfikowany następnie pod koniec roku w oparciu o korzystne dla Turcji dane makroekonomiczne z IV kwartału, wskazujące na szybkie tempo pokonywania recesji przez turecką gospodarkę oraz prognozy szybkiego wzrostu gospodarczego w nadchodzących latach. Nowy MTP na lata 2011-2013 został w przyjęty styczeniu 2011 r.

Po wyborach parlamentarnych 12 czerwca 2011 r., zwycięska partia AKP zaprezentowała publicznie (wystąpienie premiera R.T. Erdogana 8 lipca 2011 r.) główne założenia polityki gospodarczej Turcji. W wystąpieniu podkreślono, że w ubiegłej kadencji rząd udowodnił, że możliwe jest osiągnięcie silnego wzrostu gospodarczego i skuteczna walka z inflacją przy zapewnieniu dyscypliny finansowej państwa. Do 2023 r. Turcja chce awansować do czołówki 10 największych gospodarek na świecie, a cel ten zamierza osiągnąć poprzez utrzymanie, trwałego wzrostu gospodarczego, zwiększenie zatrudnienia, stabilizację cen, ścisłą kontrolę finansów publicznych i zwiększenie wpływów podatkowych. Utrzymaniu kontroli finansowej ma służyć powołanie w czerwcu 2011 r. Rady Stabilności Finansowej (*Financial Stability Committee*). Kontynuowany będzie projekt przekształcenia Stambułu w regionalne i światowe centrum finansowe w ramach *Istanbul Financial Center Project*.

Polityka podatkowa

W listopadzie 2008 r., parlament przyjął *ustawę o amnestii podatkowej (Asset Peace Law)*, w której zapowiedziano odstąpienie od weryfikacji i penalizacji po ujawnieniu niezgłoszonego i nieopodatkowanego dotychczas majątku/aktywów, w tym gotówki, papierów wartościowych, innych instrumentów rynku kapitałowego i nieruchomości. Dla ujawnianego majątku zgromadzonego za granicą przewidziano opodatkowanie według stawki 2% przy jego sprowadzeniu do kraju lub zgłoszeniu wraz z deklaracją repatriacji. Dla ujawnianego majątku krajowego zastosowano stawkę 5%. Termin obowiązywania ustawy, początkowo do końca marca 2009 r., przedłużono do 30 września 2009 r. Według szacunków, abolicja podatkowa przyniosła ok. 20 mld USD.

Znoszenie barier administracyjnych w działalności przedsiębiorców

Z dniem 31 lipca 2009 r. weszły w życie nowelizacje 170 przepisów, odnoszących się do kancelarii premiera, ministerstw oraz instytucji i urzędów państwowych, dot. zmniejszenia obciążenia biurokratycznego oraz upraszczania procedur. Na mocy ww. przepisów, wycofano ze stosowania 421 dokumentów w usługach administracji publicznej oraz anulowano wymóg uzyskiwania poświadczenia notarialnego dla 215 rodzajów dokumentów.

Zmiany te mają również istotne znaczenie dla realizacji projektu e-administracji – umożliwiają wprowadzenie systemu elektronicznego procedowania *on-line*, opartego na oświadczeniu petenta, zapewniają łatwiejszy dostęp do usług administracji publicznej. Nie ma też potrzeby przedstawiania uwierzytelnionych kopii dokumentów tożsamości, świadectw niekaralności, świadectw zdrowia, potwierdzeń zameldowania na pobyt stały czy książeczek wojskowych w postępowaniu administracyjnym przez wyszczególnionymi urzędami administracji centralnej.

Od sierpnia 2011 r. Generalna Dyrekcja Rejestrów Ziemskich (*Land Registry General Directorate*) uruchamia elektroniczny system obsługi *on-line* transakcji związanych z nabyciem lub sprzedażą nieruchomości w Turcji, w tym wymaganej procedury rejestracji/wpisu do rejestru własności nieruchomości. System o nazwie TAKBIS zostanie

w pierwszej kolejności udostępniony obywatelom tureckim zamieszkałym w kraju – spośród wszystkich 957 lokalnych urzędów rejestrowych do systemu wprowadzono dotychczas 543, które odpowiadają za 80% wszystkich transakcji związanych ze zmianą właściciela nieruchomości w Turcji. W kolejnych miesiącach do systemu zostaną włączone pozostałe urzędy, a następnie urząd centralny przystąpi do selekcji i szkolenia personelu, który zostanie skierowany do obsługi systemu w ambasadach Turcji w krajach gdzie występują duże skupiska emigracji tureckiej (Niemcy, Francja, Holandia, Wlk. Brytania). Z systemu TAKBIS za granicą będą mogli korzystać również obcokrajowcy dokonujący zakupu lub sprzedaży nieruchomości w Turcji.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu wydało 16 kwietnia 2010 r. komunikat dot. wykorzystania przy elektronicznej rejestracji firm danych osobowych zgromadzonych w *Centralnej Bazie Danych Osób Prawnych* (MTK). Wszystkie zarejestrowane w MTK osoby prawne mają odąd obowiązek korzystania przy elektronicznej rejestracji firm z nadanych im numerów MTK. Wnioski o rejestrację nowych firm rozpatrywane będą elektronicznie, przy wykorzystaniu potwierzonego urzędowo certyfikatu.

Nowy turecki *Kodeks Handlowy*, który od grudnia 2005 r. oczekiwał na przyjęcie przez parlament został po wprowadzeniu wielu zmian i poprawek ostatecznie przyjęty 13 stycznia 2011 r. *Kodeks* obowiązywać będzie od lipca 2012 r. Nakłada on m.in. na wszystkie podmioty gospodarcze obowiązek utworzenia firmowej strony internetowej oraz zamieszczenia na niej kopii dokumentów spółek kapitałowych, sprawozdań i wykresów (dla tego wymogu termin nadania mocy obowiązującej wyjątkowo przesunięto na 2013 r.), co ma umożliwić spółkom akcyjnym sprawowanie funkcji zarządczych w środowisku elektronicznym, uczestniczenie w posiedzeniach zarządu za pośrednictwem internetu, a także udział w głosowaniach i dyskusjach oraz składanie wniosków/propozycji podczas posiedzeń. Spółki notowane na giełdzie są zobowiązane do odbywania posiedzeń zarządu w trybie elektronicznym.

Polityka inwestycyjna

Cechą charakterystyczną tureckiego życia gospodarczego jest wysoka aktywność organizacji i stowarzyszeń biznesowych, eksporterów, przemysłowców, izb handlowych i handlowo-przemysłowych. Przykładowo, Konfederacja Przedsiębiorców i Przemysłowców (TUSKON) organizuje corocznie od kilku lat w Stambule *Most Handlowy Turcja – Świat* (*Turkey-World Trade Bridge 2010*), w którym udział bierze ok. 2 000 tureckich i ponad 3 000 przedsiębiorców ze 135 krajów. Organizację tego wydarzenia wspiera Podsekretariat/Ministerstwo Handlu Zagranicznego (DTM) i Stowarzyszenie Eksporterów Tureckich (TIM). Impreza stanowi forum dla ok. 100 tys. spotkań biznesowych, skoncentrowanych wokół blisko 400 stoisk wystawowych. Forum rozpoczyna zazwyczaj spotkanie na szczycie ministrów handlu zagranicznego (w 2010 r. – ogółem 30). Forum stanowi okazję do przedstawienia potencjału i oferty eksportowej Turcji oraz zaakcentowania jej pozycji w świecie.

W 2009 r. rząd przyjął nowy pakiet zachęt w celu przeciwdziałania odpływowi inwestycji na fali światowego kryzysu gospodarczego. Przyniósł on nieznaczny wzrost zainteresowania ze strony inwestorów krajowych i zagranicznych. Według danych Ministerstwa Skarbu, w okresie styczeń-maj 2010 r. wydano łącznie 1 627 licencji dla projektów inwestycyjnych z wykorzystaniem z zachęt oferowanych przez pakiet, z czego 1 054 stanowiły całkowicie nowe przedsięwzięcia. Pula objętych nowymi zezwoleniami projektów wynosi 28,4 mld TL.

Z pakietu zachęt inwestycyjnych mogą korzystać przedsiębiorcy we wszystkich prowincjach Turcji z tym, że wysokość i zakres ulg są zróżnicowane w zależności od lokalizacji i poziomu rozwoju gospodarczo-społecznego prowincji. Pakiet umożliwia przedsiębiorcom (zarówno krajowym jak i zagranicznym), m.in. korzystanie przez 5 lat ze stawki CIT zredukowanej

z 20% do 5% (zależnie od wielkości inwestycji) w przypadku przeniesienia zakładów produkcji tekstyliów w regiony Turcji o wysokim poziomie bezrobocia. Rząd przejmie na siebie zapłatę części opłacanych przez pracodawcę składek na ubezpieczenia społeczne. Pakiet przewiduje ponadto możliwość zwolnienia z VAT (tur. KDV) oraz ceł importowych. Sektory cieszące się największym zainteresowaniem inwestorów zagranicznych to: energetyka, nieruchomości oraz branża spożywcza, farmaceutyczna i tekstylna.

Wspieranie nowych technologii

Do 2023 r. zaplanowano funkcjonowanie *ustawy nr 5746 o tworzeniu produktywnego i konkurencyjnego środowiska gospodarczego poprzez wspieranie działalności B+R*. Ustawa umożliwi odliczenie z podatku do 100% wydatków na B+R (*ustawa o podatku dochodowym i od działalności gospodarczej* z 2004 r. ograniczała wysokość odliczenia do 40%). Ustawa reguluje ponadto wysokość dopłat do zaliczek podatkowych i składek na ubezpieczenia społeczne personelu badawczo-rozwojowego oraz przewiduje wsparcie kapitałowe na rozwój innowacyjnych opracowań przez jednostki badawczo-rozwojowe.

Zwiększanie dostępności finansowania przedsiębiorstw

Na posiedzeniu rządowego Komitetu Koordynacji Gospodarczej (*Economy Coordination Board – EKK*) w kwietniu 2011 r. przyjęto nową strategię państwowej agencji kredytów eksportowych Turk Eximbank, która przewiduje udzielenie w 2010 r. w porównaniu do ub.r. 10-krotnie większej kwoty kredytów na wsparcie tureckiego eksportu (ogółem 1,45 mld USD, wobec 150 mln w 2009 r.). W ramach nowej strategii, Eximbank zastąpi kredyty krótkoterminowe kredytami średnio- i długoterminowymi.

Na 2011 r. Ministerstwo Przemysłu i Handlu przygotowało kolejny pakiet wsparcia kredytowego dla MŚP. Pakiet o wartości 4 mld TL obejmie pożyczki dla ok. 100 tys. firm, którym w 2010 r. nie udało się skorzystać z oferowanych przez Ministerstwo zachęt finansowych. W latach 2009 – 2010, za pośrednictwem Organizacji Rozwoju MSP (KOSGEB) Ministerstwo Przemysłu i Handlu udzieliło różnego typu wsparcia 170 tys. firmom sektora, głównie poprzez udzielanie pożyczek na rozwój, dla których Ministerstwo pokrywało część kosztów obsługi. Pomoc dla MŚP udzielana jest pomimo krytyki części środowisk biznesowych wskazujących, że pożyczki udzielane takim firmom są przede wszystkim źródłem wysokich zysków dla banków, natomiast prowadzą do nadmiernego obciążenia państwa. Ministerstwo stoi na stanowisku, że MŚP odegrały istotną rolę w wyprowadzeniu gospodarki Turcji z recesji i stanowią ważny element tureckiej ekspansji eksportowej, zwłaszcza na rynkach Afryki.

Główne kierunki strategii gospodarczej

Strategia rozwoju gospodarczego Turcji opiera się na następujących priorytetach:

- akcesja do UE – na przestrzeni ub. pięciu lat proces akcesyjny determinował kierunek i tempo reform politycznych, zwłaszcza w odniesieniu do demokratyzacji, budowy społeczeństwa obywatelskiego i nowej kultury politycznej, a przede wszystkim stanowił główny instrument transformacji tureckiej gospodarki poprzez dostosowanie tureckiego ustawodawstwa i instytucji życia gospodarczego do unijnego *acquis*,
- energetyka - szybkie pokonanie skutków recesji i wysoki wzrost gospodarczy zaostriżyły problemy Turcji związane z pokryciem wysokiego i rosnącego w tempie 8% rocznie zapotrzebowania na energię elektryczną, które wobec wysokiego importu surowców energetycznych (ropa naftowa, gaz ziemny) doprowadziły do rekordowego poziomu deficytu rachunku bieżącego. Szacuje się, że zapotrzebowanie Turcji na energię elektryczną, które w 2010 r. wyniosło 209 kWh, do 2020 r. wzrośnie do poziomu 450

mld kWh. Wdrażane przez rząd od kilku lat programy dywersyfikacji źródeł energii zakładają budowę przynajmniej trzech elektrowni atomowych oraz zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym kraju,

- wykorzystanie strategicznego położenia w korytarzu tranzytowym nośników energii pomiędzy Azją a Europą dla budowania pozycji regionalnej potęgi gospodarczej – przez terytorium Turcji przebiegać mają główne gazociągi, w tym planowany *Nabucco*,

Rząd skupia się ponadto na budowie infrastruktury i wspiera wielkie projekty, których realizacja ma przyciągnąć jeszcze większe inwestycje zagraniczne (np. projekt przebicia sztucznego kanału równoległe do Cieśniny Bosfor, którym przepływałyby statki z Morza Czarnego na Morze Śródziemne, równoległe z rewitalizacją otoczenia Cieśniny Bosfor dla potrzeb rekreacji, sportu i kultury) oraz zwiększać atrakcyjność inwestycyjną Turcji (np. budowa autostrad, magistrali szybkich kolei, trzeciego mostu nad Cieśniną Bosfor i tunelu kolejowego pod Bosforem).

- wykorzystanie polityki zagranicznej do promowania tureckiego eksportu, potencjału gospodarczego jako zachęta dla inwestorów zagranicznych, dążenie do zapewnienia przewagi konkurencyjnej tureckich firm (zwłaszcza budowlanych) na rynkach krajów ościennych, krajów Bliskiego i Dalekiego Wschodu oraz krajów Afryki, polityka kreowania przyjaznych relacji z najbliższymi sąsiadami („zero problemów”) jako punkt wyjściowy do rozwoju handlu i wzajemnych inwestycji, w tym utrzymywanie bliskich relacji gospodarczych z Irakiem i Iranem. Turcja forsuje również podpisywanie z partnerami gospodarczymi umów o wolnym handlu (FTA), które prowadzą zazwyczaj do znoszenia obowiązku wizowego dla tureckich obywateli (a zwłaszcza przedsiębiorców), jak np. w przypadku Rosji. Turcja domaga się także ułatwień wizowych dla tureckiego biznesu w kontaktach handlowych z krajami UE.

USA

Programy gospodarcze

Po *Troubled Asset Relief Program* (TARP) z 2008 r. oraz *American Recovery and Reinvestment Act* (ARRA) ze stycznia 2009 r., kolejną inicjatywą, mającą na celu poprawę sytuacji gospodarczej USA, jest *American Jobs Act*. O ile dwa poprzednie programy skupiały się na pomocy dla sektora finansowego oraz realizacji inwestycji infrastrukturalnych, celem strategicznym obecnego pakietu regulacyjnego jest tworzenie nowych miejsc pracy. Projekt ustawy przewiduje utrzymanie i zwiększenie, będących w mocy od dwóch lat, ulg w podatkach od wynagrodzeń dla pracowników oraz pracodawców – małych firm. Przyjęto założenie, że przedsiębiorstwa do 100 zatrudnionych tworzą najwięcej miejsc pracy, a dzięki redukcjom podatkowym będą w stanie zatrudnić więcej pracowników i podwyższyć im zarobki.

Kolejnym założeniem projektu jest rozbudowa infrastruktury transportowej oraz budowa szkół. W tym zakresie, jako inicjatywa długoterminowa, powołany ma zostać niezależny fundusz – Bank Infrastrukturalny, który będzie oceniał zarówno potrzebę przeprowadzenia konkretnego projektu, jak i jego opłacalność z ekonomicznego punktu widzenia (pomysł ten jest kontynuacją założeń ARRA). Bank ma być instytucją rządową, udzielającą pożyczek na projekty robót publicznych o znaczeniu regionalnym i narodowym (drogi międzystanowe, trasy kolejowe łączące rolnicze tereny położone w centrum kraju z portami na Zachodnim Wybrzeżu, wyposażenie umożliwiające podłączenie samolotów do nowej satelitarnej sieci kontroli ruchu lotniczego). Wartość projektu upoważnionego do ubiegania się o dofinansowanie musi wynosić co najmniej 100 mln USD (25 mln USD na terenach wiejskich). Niskooprocentowane pożyczki mają zachęcić prywatny kapitał do realizacji długoterminowych projektów infrastrukturalnych. Kwota początkowa przeznaczona na rozpoczęcie działalności banku to 10 mld USD. Kontrolę nad bankiem sprawować ma dyrektor wykonawczy oraz rada nadzorcza, powołana przez Prezydenta i zatwierdzona przez Senat. Projekt banku przewiduje, że koszty jego działalności pokrywane będą z opłat za autostrady oraz z opłat użytkowników innej infrastruktury. Ryzyko ponoszone przez podatnika ma być mniejsze, dzięki ograniczeniu pomocy finansowej do 50% kosztów projektu.

Polityka podatkowa

Projekt *American Jobs Act* zakłada obniżenie w przyszłym roku o połowę podatku od wynagrodzeń zarówno dla pracowników, jak i pracodawców mieszczących się w amerykańskiej definicji „małych przedsiębiorstw (do 100 pracowników)”. Przyznanie ulg podatkowych pracodawcom zatrudniającym weteranów, młodych ludzi z biedniejszych rodzin oraz osoby, które szukają pracy dłużej niż 6 miesięcy, przedłużenie na kolejny rok obowiązującej obecnie ulgi podatkowej dla pracujących małżonków, w wysokości 1 500 USD rocznie.

Zakładane w projekcie *American Jobs Act* wydatki mają zostać sfinansowane głównie przez nałożenie wyższych podatków na najlepiej zarabiających Amerykanów (powyżej 1 mln USD dochodu rocznie) oraz na korporacje. Konkretnie rozwiązania pozostają na razie w fazie dyskusji politycznej. Administracja USA dąży również do podwyższenia podatku od zysków kapitałowych (do 28%), który został obniżony do 15% przez poprzedni rząd (tzw. *Bush tax cuts*). Równie wysokie oszczędności (ok. 1,5 bln USD) ma przynieść zmniejszenie budżetów na operacje wojskowe w Iraku i Afganistanie.

Ponadto ustawa *Comprehensive 1099 Taxpayer Protection and Repayment of Exchange Subsidy Overpayments Act (2011)* znosi obowiązek wypełniania przez przedsiębiorców

specjalnego formularza (Form 1099), w przypadku zakupu towarów lub usług o wartości powyżej 600 USD. Wpisuje się tym samym w tendencję upraszczania przepisów podatkowych.

Polityka inwestycyjna

Jednym z kluczowych projektów administracji Prezydenta Baracka Obamy jest Narodowa Inicjatywa Eksportowa (*National Export Initiative - NEI*), zakładająca podwojenie wielkości amerykańskiego eksportu w ciągu kolejnych pięciu lat oraz wsparcie dwóch milionów miejsc pracy w USA. Jest to pierwsza rządowa strategia rozwoju eksportu w USA, mająca charakter zintegrowany. Zakłada ona:

- 1) zwiększenie finansowania promocji eksportu, jak i koordynacji pomiędzy rządowymi agencjami,
- 2) aktywne wsparcie rządu oraz jego służb dyplomatycznych w popieraniu rozwoju eksportu na rynkach międzynarodowych, ochronie interesów amerykańskich eksporterów, czy zmniejszaniu barier w rozwoju handlu z innymi krajami.

Inicjatywa ma na celu podwojenie wartości amerykańskiego eksportu do 2015 r., a za jej pośrednictwem stworzenie w tym okresie dwóch milionów nowych miejsc pracy. Do priorytetów Narodowej Inicjatywy Eksportowej zaliczono:

- wspieranie aktywności eksportowej MSP,
- intensyfikowanie rządowego/federalnego wsparcia eksportu,
- zwiększanie liczby rządowych misji handlowych,
- tworzenie równych szans handlowych,
- poszerzenie oferty kredytów eksportowych,
- wzmacnianie makroekonomicznych instrumentów wspierania eksportu,
- redukcja barier handlowych,
- promowanie eksportu usług (tylko w eksporcie usług USA mają dodatki bilans handlowy).

Dla realizacji tych celów powołano Gabinet Promocji Eksportu (*Export Promotion Cabinet*), podlegający bezpośrednio Prezydentowi i składający się z wysokich przedstawicieli administracji waszyngtońskiej oraz *US Small Business Administration* (największej na świecie rządowej instytucji wspierającej rozwój MŚP).

Skuteczne zarządzanie przez Gabinet Promocji Eksportu realizacją priorytetów NEI ma być możliwe dzięki prowadzeniu czterech horyzontalnych działań strategicznych:

- ułatwianie przepływu informacji pomiędzy agendami rządowymi oraz koordynowanie działań związanych ze wspieraniem eksportu;
- pełniejsze wykorzystanie technologii w celu dotarcia do potencjalnych eksporterów oraz wyposażenie ich w nowoczesne narzędzia komunikacji;
- intensyfikowanie wspólnych działań władz wszystkich szczebli oraz partnerstwa publiczno-prywatnego;
- unifikowanie celów działania wszystkich instytucji rządowych oraz podlegających im agencji uczestniczących w realizacji NEI.

Szczególny nacisk w ramach *Inicjatywy* położony jest na działania edukacyjne skierowane

do przedsiębiorstw amerykańskich dot. możliwości ekspansji międzynarodowej, bezpośrednio kontaktowanie ich z potencjalnymi partnerami zagranicznymi oraz rzecznicstwo interesów amerykańskich eksporterów²⁵. Równolegle prowadzone są działania zwiększające dostęp do kredytów na działalność eksportową, w szczególności dla MŚP.

Wśród instrumentów wspomagających realizację strategii władze amerykańskie zakładają m.in. zwiększenie zakresu oferowanego wsparcia w ramach dyplomacji gospodarczej (*match-making*) oraz usług udzielanych potencjalnym eksporterom. W *Inicjatywie* podkreśla się strategiczną rolę koordynacji działań pomiędzy dwudziestoma resortami i agencjami rządowymi, w tym Departamentami Handlu, Rolnictwa oraz Stanu²⁶.

W czerwcu 2011 r. Prezydent B. Obama wydał decyzję o utworzeniu programu federalnego, którego celem jest minimalizacja barier dla inwestycji zagranicznych w USA. Program *SelectUSA Initiative* ma być zcentralizowanym narzędziem promocji inwestycji i doprowadzić do skutecznego utrzymywania i przyciągania nowych inwestycji oraz kreowanych przez nie miejsc pracy (oddziały zagranicznych firm zatrudniają obecnie w USA ponad 5 mln pracowników, kreują 15% wydatków na badania /B+R/ oraz są odpowiedzialne za 20% amerykańskiego eksportu)²⁷.

Wspieranie nowych technologii

Przyjęta w bieżącym roku ustawa *America Invents Act* usprawnia proces patentowy, co doprowadzić ma do szybszego wprowadzania nowych wynalazków na rynek i w rezultacie do stworzenia nowych firm i miejsc pracy. Ma także zwiększyć konkurencyjność amerykańskiej gospodarki. *America Invents Act* wprowadza możliwość uzyskania patentu w terminie do 12 miesięcy (do tej pory były to 3 lata). Posiadanie patentu jest jednym z głównych argumentów dla inwestorów venture capital przy podejmowaniu decyzji o wsparciu dla innowacyjnych przedsiębiorców. Podjęta została również decyzja o powiększeniu zasobów *US Patent and Trademark Office* (USPTO), co usprawni rozpatrywanie prawie 700 tys. zaległych wniosków patentowych. Ponadto, w ramach realizacji zapisów ustawy, USPTO zaproponuje nowe sposoby na uniknięcie sporów sądowych dotyczących ważności patentów, dzięki którym wynalazcy nie będą musieli ponosić wysokich kosztów rozpraw. Nowe prawo zharmonizuje amerykański proces patentowy ze standardami światowymi, dzięki czemu ułatwi przedsiębiorcom jednoczesne

²⁵ Jednym z założeń *Narodowej Inicjatywy Eksportowej* jest wzmocnienie personalne amerykańskiej dyplomacji gospodarczej, której szeregi mają zostać zwiększone o 300 dodatkowych ekspertów handlowych.

²⁶ Jednym z ostatnio zgłoszonych przez Białą Dom priorytetów jest skoordynowanie działań związanych z promocją eksportu z działaniami innych instytucji, zarówno publicznych jak i prywatnych. Bez połączenia sił agencji rozwoju gospodarczego na poziomach lokalnym, aglomeracji miejskich, stanowym i regionalnym, inicjatywa zdaje się przy tym nie mieć większych szans na powodzenie (w tej chwili założenia NEI są jednak realizowane niemal zgodnie z planem – amerykański eksport od dwóch lat rośnie średnio 16% rocznie – zakładano tempo 20% rocznie). W tym celu administracja Prezydenta B. Obamy planuje rozpocząć współpracę z zespołami miejskimi (municipalities), która może przyjąć formę *Municipalities Export Initiative* (MEI). Departament Handlu zakłada, że program obejmowałby kooperację 100 amerykańskich miast oraz ich współpracę z zagranicznymi aglomeracjami (tu wskazuje się głównie na Chiny i Indie). Jednym z najnowszych i bardziej innowacyjnych zadań DH jest również docieranie do potencjalnych eksporterów przez rozbudowywany system mediów społecznościowych i stron internetowych (w tym wzbogacenie portalu www.export.gov).

²⁷ Programem *SelectUSA* zarządza Departament Handlu, z zachowaniem neutralności, co do konkretnych lokalizacji w poszczególnych stanach. Jego zadaniem jest koordynacja działań rządu związanych z promocją USA, jako miejsca przyjaznego prowadzeniu działalności biznesowej, ułatwianie rozwiązywania kwestii związanych z federalnymi programami inwestycyjnymi oraz działalność informacyjna na rzecz firm krajowych i zagranicznych, dotycząca klimatu inwestycyjnego w USA i federalnych programów oferujących zachęty dla inwestorów. Ustanowiona została również między-agencyjna Federalna Grupa Robocza do spraw Inwestycji (*Federal Interagency Investment Working Group*).

wprowadzanie produktu na rynek USA i jego eksport zagranicę. USPTO wzmocni w tym zakresie współpracę z biurami patentowymi w innych krajach.

Wraz z wejściem w życie *America Invents Act*, rząd ogłosił kilka dodatkowych inicjatyw, które mają na celu sprawniejsze wyprowadzanie pomysłów z laboratoriów na rynek. Utworzono m.in. *National Center for Advancing Translational²⁸ Sciences* (NCATS). Celem działalności nowego centrum wsparcia dla przedsiębiorstw biotechnologicznych przy Narodowym Instytucie Zdrowia (*National Institutes of Health*, NIH) będzie skracanie czasu i redukcja kosztów związanych z wprowadzaniem na rynek nowych leków i diagnostyki.

Ponadto administracja USA przygotowuje zintegrowany *Narodowy Plan Bio-Rozwojowy*. Jego zadaniem będzie wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań z zakresu biologii w dziedzinach takich jak zdrowie, żywność, energia i środowisko. Zwiększone inwestycje w B+R w dziedzinie biologii mają doprowadzić w przyszłości z jednej strony do zwiększenia liczby miejsc pracy, z drugiej zaś do poprawy warunków życia. Plan ma skupić się na: reformach przyspieszających komercjalizację, otwarciu nowych rynków, strategicznych inwestycjach w B+R podnoszących innowacyjność, reformach regulacyjnych znoszących niepotrzebne utrudnienia w stosunku do wynalazców, wzbogaceniu szkoleń kształcących nowe pokolenia naukowców i inżynierów oraz rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego.

135 rektorów amerykańskich uniwersytetów zobowiązało się do podjęcia bliższej współpracy z przedsiębiorcami, inwestorami i agencjami rządowymi, w celu wzmocnienia przedsiębiorczości, zachęcenia do współpracy na linii uniwersytet-sektor prywatny i przyczynienia się tym samym do rozwoju gospodarczego kraju. Obecnie 40 uniwersytetów poszerza swoje programy i cele komercjalizacyjne (m.in.: Georgia Institute of Technology, University of Virginia, Carnegie Mellon University).

Amerykańskie fundacje naukowe Coulter Foundation i National Science Foundation, wspierane rządowymi grantami, we współpracy ze stowarzyszeniem *American Association for the Advancement of Science* (AAAS), ufundowały coroczną nagrodę w wysokości 400 tys. USD w konkursie dla uniwersytetów na najlepsze programy komercjalizacyjne.

W ramach wspieranej przez rząd inicjatywy, fundacja Coulter Foundation wyselekcjonowała do tej pory 4 uniwersytety (Johns Hopkins University, University of Louisville, University of Missouri, University of Pittsburgh) do udziału w programie *Translational Research Partnership*. W ramach programu, każdy uniwersytet stworzy fundusz w wysokości 20 mln USD, wspierający współpracę naukową pomiędzy inżynierami biomedycznymi i lekarzami dla rozwijania nowych technologii poprawiających opiekę nad pacjentem i sytuację zdrowotną w kraju.

Główne kierunki strategii gospodarczej

Stany Zjednoczone dążą do umocnienia rozwoju gospodarczego kraju przez tworzenie nowych miejsc pracy i/lub odtwarzanie miejsc pracy utraconych w wyniku zjawisk kryzysowych. Niemal wszystkie inicjatywy administracji Prezydenta B. Obamy mają na celu – w krótszej lub średniej perspektywie – doprowadzenie do zwiększenia zatrudnienia²⁹.

²⁸ Działania translacyjne to współpraca między instytucjami i sektorem prywatnym obejmująca proces rozwoju wynalazku od badań naukowych po korzyści społeczne. Działania takie mają na celu wyprowadzenie wynalazków z uniwersyteckich laboratoriów i przekształcenie je w nowe produkty i usługi mające bezpośredni wpływ na zdrowie człowieka. Odbywa się to przez tworzenie *start-upów* lub przez partnerstwo z już istniejącymi firmami.

²⁹ Jest to nie tylko strategia gospodarcza, ale również polityczna, ponieważ zwiększające się bezrobocie jest jednym z najważniejszych czynników mających wpływ na spadek poparcia społeczeństwa dla działań gospodarczych obecnej administracji, co może przełożyć się na wyniki przyszłorocznych wyborów

Za działania krótkoterminowe uważane są przede wszystkim ulgi podatkowe dla pracodawców, dzięki którym firmy mają chętniej zatrudniać nowych pracowników lub przynajmniej zrezygnować z planowanych redukcji w zatrudnieniu. Podobny charakter mają jednorazowe (lub wprowadzone drugi rok z rzędu) ulgi podatkowe dla rodzin. Szybka poprawa sytuacji na rynku pracy oczekiwana jest przez rząd również dzięki dofinansowaniu zatrudnienia pracowników administracji stanowych (nauczycieli, policjantów, itd.). Pomimo dużych oczekiwań związanych z wymienionymi inicjatywami o charakterze krótkoterminowym, wielu ekspertów podkreśla ryzyko związane z ich doraźnym charakterem i przestrzega przed mogącym wynikać z tego zjawiskiem powstrzymywania się przedsiębiorstw przed podejmowaniem decyzji inwestycyjnych o charakterze długoterminowym.

Do działań o efekcie średnioterminowym należą projekty związane z naprawą i budową infrastruktury transportowej, czy szkół. Z drugiej strony, duża część stworzonych w ten sposób miejsc pracy będzie miała także charakter średnioterminowy – do czasu zakończenia realizacji projektów.

Inicjatywy, które mogą przyczynić się do spadku bezrobocia w dłuższej perspektywie czasowej to m.in. ułatwienia dla naukowców i małych firm we wprowadzaniu na rynek innowacyjnych produktów. Większość z nich jest jeszcze na wstępnym etapie realizacji, ale ważnym ich atutem jest możliwość tworzenia „wysokiej jakości” miejsc pracy.

Węgry

Programy gospodarcze

W dniu 22 lipca 2010 r. parlament przyjął pierwszy pakiet ustaw gospodarczych i finansowych. Wzbudzał on duże emocje także poza granicami Węgier, z uwagi na międzynarodowy charakter bankowości, która została obciążona tzw. „podatkiem bankowym”. Według założeń miał on obowiązywać do końca 2012 r., choć już teraz mówi się o przedłużeniu obowiązywania, a nawet jego stałej istocie. Banki obciążono podatkiem w wysokości 0,15% łącznej wartości aktywów netto do wysokości 50 mld HUF, a powyżej tej kwoty 0,5%. Firmy ubezpieczeniowe obciążono podatkiem w wysokości 6,2% wpływów z kwot ubezpieczeniowych netto, pozostałe instytucje finansowe obciążono zobowiązaniem podatkowym na poziomie 6,5% podstawy opodatkowania, liczonej - w zależności od profilu firmy - od przychodów z oprocentowania, wpływów netto lub wartości obsługiwanego majątku. Łączna wartość wpływów z tytułu jego wprowadzenia miała przynieść budżetowi państwa 200 mld HUF rocznie.

Jednocześnie przyjęto 29-punktowy plan naprawy gospodarczej państwa, z których najważniejsze, to m.in.: wprowadzenie preferencyjnej 10%-owej stawki podatku dochodowego od osób prawnych osiągających dochód roczny do 500 mln HUF (powyżej tej kwoty zastosowanie ma standardowa 19%-owa stawka podatku), zwolnienie podatkowe z tytułu wykonywania zatrudnienia w domu, szczególny podatek w wysokości 98% w odniesieniu do odpraw pracowniczych, zniesienie opłat związanych z dziedziczeniem oraz darowizną pomiędzy krewnymi w linii prostej, zniesienie podatku katastralnego, ustanowienie kontrolerów jednostek centralnych, uproszczenie procedur zatwierdzania inwestycji - zmniejszenie liczby wymaganych zezwoleń, określenie górnego limitu wynagrodzenia brutto zatrudnionych w sferze publicznej, tj. dziesięciokrotność średniego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w poprzednim roku (zapis ten dotyczy również wynagrodzenia premiera, wicepremierów, członków Rady Monetarnej oraz rady nadzorczej banku centralnego), zniesienie podatku akcyzowego od destylacji palinki do 50 litrów oraz zakaz obciążania hipoteki w celu zabezpieczenia kredytu walutowego.

W dniu 28 lipca 2010 r. premier Viktor Orbán przedstawił długofalowy dokument programowy rozwoju węgierskiej gospodarki *Nowy Plan Széchenyiego* (nazwa nawiązuje do planu gospodarczego z okresu poprzednich rządów FIDESZ). Zasadniczym celem jest stworzenie miliona nowych miejsc pracy w najbliższej dekadzie (liczba pracujących Węgrów to ok. 3,8 mln osób). Plan zakłada wdrożenie siedmiu programów w obszarach: *Węgry uzdrawiające* - przemysł związany ze zdrowiem, *Węgry odnawialne* - rozwój odnawialnych źródeł energii, budowa mieszkań, rozwój przedsiębiorczości, nauka-innowacja-wzrost, zatrudnienie i komunikacja-gospodarka tranzytowa. Plan wszedł w życie 15 stycznia 2011 r.

Polityka podatkowa

W dniu 18 października 2010 r. parlament węgierski przyjął tzw. drugi plan działania dla gospodarki węgierskiej. Zasadniczą częścią tego planu były tzw. podatki kryzysowe nałożone na sektor energetyczny, telekomunikacyjny i sieci handlowe. W odniesieniu do tych podatków rząd przyjął jako podstawę opodatkowania, wielkość przychodów ze sprzedaży netto uzyskanych w 2009 r. Wymiar podatku kryzysowego dla sektora energetycznego jest obliczany w oparciu o jedną stawkę (1,05%) od podstawy opodatkowania. Dla firm sektora telekomunikacyjnego określono progowy wymiar opodatkowania: przy podstawie opodatkowania 500 mln HUF wysokość podatku wynosi 2%, pomiędzy 500 mln HUF a 5 mld HUF - 4%, a powyżej 5 mld HUF - 6,5%. Dla sieci handlowych prowadzących sprzedaż detaliczną, wprowadzono następujące progi podatkowe: przy wartości rocznej

sprzedaży netto w 2009 r. na poziomie od 500 mln HUF do 30 mld HUF wysokość podatku wynosi 0,1% od podstawy opodatkowania (poniżej 500 mln HUF 0% podatku), pomiędzy 30 mld HUF a 100 mld HUF - 0,4%, i powyżej 100 mld HUF - 2,5%. Corocznie z tego tytułu do kasy państwa ma wpływać 70 mld HUF z sektora energetycznego, 61 mld HUF z telekomunikacyjnego i 30 mld HUF z sieci handlowych, co oznacza łączne wpływy na rocznym poziomie w wysokości 161 mld HUF. Przepisy ustawy weszły w życie po upływie 45 dni od ogłoszenia i mają obowiązywać do 31 grudnia 2012 r.

Od 1 stycznia 2011 r. wprowadzono 16%-owy podatek liniowy od osób fizycznych, likwidując jednak wiele dotychczasowych ulg i wprowadzając nowe, zależne od ilości dzieci w rodzinie. Zmiany w systemie podatkowym są następujące:

- PIT – 1 stycznia 2011 r. został wprowadzony 16%-owy podatek liniowy,
- CIT – od 1 lipca 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. (okres przejściowy) do wartości 250 mln HUF podstawy opodatkowania stawka podatku wynosiła 10%, powyżej tej kwoty 19%; od 1 stycznia 2011 r. do wartości 500 mln HUF podstawy opodatkowania stawka podatku wynosi 10%, powyżej tej kwoty 19%; od 1 stycznia 2013 r. planuje się stosowanie jednej stawki podatku dochodowego od firm w wysokości 10%, niezależnej od podstawy opodatkowania,
- VAT – 25% stawka podstawowa, obniżone: 0%, 5% (leki, książki) i 18% (pieczywo, nabiał, noclegi hotelowe).

W ramach dyskusji nad kształtem przyszłorocznego budżetu rząd przedstawił dalsze propozycje działań, obejmujące w szczególności:

- podniesienie VAT z 25% do 27%,
- wprowadzenie nowej stawki VAT w wysokości 35% (podatek od luksusu),
- likwidacja kwoty wolnej od podatku,
- podniesienie wysokości składki zdrowotnej płaconej przez pracownika o 1 p.p., a przez pracodawcę – o 1,5 p.p.,
- wprowadzenie podatku od wypadków (nałożonego na towarzystwa ubezpieczeniowe, a pośrednio - na kierowców powodujących najwięcej wypadków),
- podniesienie o 40% podatku od wykorzystywania samochodów służbowych do przejazdów prywatnych,
- wprowadzenie nowego podatku od gier i zakładów w Internecie.

Polityka społeczna i rynek pracy

W dniu 13 grudnia 2010 r. parlament przyjął ustawę, która w praktyce zlikwidowała drugi filar (prywatny) dotychczasowego systemu emerytalnego. Osoby, które zdecydowały się na pozostanie w dobrowolnych funduszach prywatnych, musiały taki zamiar zadeklarować pisemnie do końca stycznia 2011 r. Ci, którzy nie złożyli deklaracji, zostali automatycznie przeniesieni do systemu państwowego z dniem 1 marca 2011 r. Krajowy Urząd ds. Emerytur (ONYF) poinformował, że spośród ponad 3 mln dotychczasowych członków prywatnych funduszy emerytalnych odpowiednie deklaracje złożyły 97 422 osoby. W przypadku pozostania w systemie prywatnym, osoba ubezpieczona musi płacić składki do systemu państwowego, nie będzie miała jednak państwowej emerytury.

Od 1 września br. obowiązuje ustawa zobowiązująca osoby bezrobotne do uczestniczenia w robotach publicznych. Równocześnie obniżono wysokość samych zasiłków dla

bezrobotnych (do poziomu 100% płacy minimalnej – wcześniej zasiłek mógł być wyższy od płacy minimalnej) oraz skrócono okres ich pobierania do 90 dni.

Znoszenie barier administracyjnych działalności przedsiębiorców

Ministerstwo Gospodarki Narodowej poinformowało o planie redukcji obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorstw. Nowe przepisy będą obowiązywać od stycznia 2012 r., przyniosą oszczędności dla firm w łącznej kwocie ponad 500 mld HUF (obecnie obciążenia te kształtują się na poziomie 10,5% PKB). Resort gospodarki uruchomił specjalną stronę internetową (www.egyszeruallam.hu), która ma wspomóc włączenie przedsiębiorstw w proces konsultacyjny.

Zwiększanie dostępności finansowania przedsiębiorców

Program *Karta kredytowa przedsiębiorcy* (tzw. *Karta Széchenyiego*) został ujęty w *ustawie o MŚP* z 2004 r. W programie mogą wziąć udział podmioty które spełniają definicje MŚP (planuje się wprowadzenie odrębnego programu dla sektora rolniczego)³⁰.

Podmioty uczestniczące w programie nie muszą należeć do izb handlowych lub innych organizacji branżowych, ale wówczas obowiązkowo uiszczają opłatę rejestracyjną w wysokości 17 000 HUF (ok. 300 zł). W programie mogą wziąć udział podmioty, które w swej działalności zamknęły finansowo jeden pełny rok. Program, w tej formie ten obowiązuje od sierpnia 2010 r. Według Węgierskiej Izby Przemysłowo-Handlowej wydano 146 tys. kart, a wartość udzielonych kredytów szacuje się na 880 mld HUF.

Kredyt w ramach programu może być udzielony na trzy główne cele: uzupełnienie kapitału firmy (maksymalnie 2 lata, do 25 mln HUF), inwestycje firmy (maksymalnie na 50 mln HUF, 10 lat) lub na zapewnienie udziału własnego w przypadku zdobycia współfinansowania unijnego (maksymalnie 3 lata, 25 mln HUF).

W ramach programu można uzyskać dostęp do kredytu w wysokości 1-6mln HUF, 6-10 mln HUF lub 10-25 mln HUF. Wyższe limity obwarowane są spełnieniem dodatkowych warunków, zwłaszcza finansowych. Kredyt przyznawany jest na okres od 12 miesięcy do 36 miesięcy (w przypadku kredytów inwestycyjnych – na 10 lat). Spłaty kapitału i należnych odsetek następują w okresach miesięcznych. Bank wydający kartę (udzielający kredytu) pobiera 1,5% prowizji od kwoty kredytu. Do kosztów kredytu należy także doliczyć koszt ubezpieczenia - 2,2% od 80% wartości kredytu. Koszt ubezpieczenia jest częściowo finansowany przez państwo.

Główne kierunki strategii gospodarczej

Węgierski wzrost PKB w II kwartale był jednym z najniższych w UE, w porównaniu do I kwartału dane wskazują na stagnację gospodarki. Perspektywy na nadchodzące miesiące nie rokują poprawy. Produkcja przemysłu na rynek krajowy spada od czterech lat, sprzedaż detaliczna od pięciu, a recesja w budownictwie trwa już szósty rok. Dotychczasowe działania rządu miały charakter ratunkowy. Wiele z nich (zwłaszcza nowe podatki wprowadzane często bez konsultacji nawet w trakcie trwania roku podatkowego) uznawanych jest za

³⁰ Przyczyną wykluczającą z programu jest m.in: zatrudnienie większe niż 249 osób, wpływy roczne większe niż 50 mln EUR, gdy udziałowcem jest państwo lub samorząd, właścicielem jest firma *offshore*, podmiot jest w stanie likwidacji lub upadłości, toczy się wobec niego postępowanie komornicze, nie dysponuje niezbędnymi pozwoleńiami na prowadzenie działalności, ma przeterminowane płatności, prowadzone jest przeciw niemu postępowanie o naruszenie etyki zawodowej, branżowej, w ciągu minionych 3 lat podmiot złamał zasady udzielania wsparcia, działalność polega na produkcji broni i amunicji, pojazdów wojskowych, przyjmowaniu zakładów, jest to działalność rolnicza, produkcja oleju, wina i wydobywanie węgla, działalność wyłącznie dotyczy eksportu. O braku przyczyn wykluczających podmiot składa stosowne oświadczenie.

kontrowersyjne i ocenianych negatywnie, w szczególności przez środowiska gospodarcze oraz przez inwestorów zagranicznych.

Wielka Brytania

Programy gospodarcze

Po wyborach w maju 2010 r. koalicyjny rząd Torysów i Liberalnych Demokratów ogłosił w czerwcu tzw. *Emergency Budget*, w którym przedstawił wstępny plan konsolidacji finansów publicznych. Szczegółowy program cięć budżetowych został przedstawiony przez kanclerza skarbu George'a Osborne'a w październiku 2010 r.

W programie *Comprehensive Spending Review* założono 81 mld GBP oszczędności dla budżetu państwa na okres czterech lat. Filozofia cięć oparta jest na następujących fundamentalnych zasadach:

- wzrostu - restrukturyzacja gospodarki w kierunku kreowania miejsc pracy sektorze prywatnym,
- zwiększania eksportu, inwestycji i przedsiębiorczości: pro-rozwojowe dziedziny priorytetowe to transport, nauka, szkolenia zawodowe, przedsięwzięcia niskowęglowe, edukacja na poziomie wyższym,
- sprawiedliwości - promowanie mobilności społecznej, w szczególności poprzez wczesną edukację, reformę systemu świadczeń społecznych, mieszkalnictwa,
- reform - związanych z redystrybucją (delegacją) władzy na poziom lokalny.

W kolejnym budżecie nazwanym *Budget for Growth*, rząd zawarł konkretną strategię walki z kryzysem. W dokumencie tym rząd wyznaczył sobie następujące cele:

- stworzenie najbardziej konkurencyjnego systemu podatkowego w grupie wszystkich krajów G20,
- uczynienie Wielkiej Brytanii jednym z najlepszych w Europie miejsc do prowadzenia biznesu,
- wprowadzenie zachęt dla inwestorów oraz nowych instrumentów wsparcia eksportu dla zrównoważenia gospodarki,
- stworzenie lepiej wykształconych, elastycznych kadr.

Polityka podatkowa

Celem reformy podatkowej jest uproszczenie systemu podatkowego i uczynienie go konkurencyjnym i przyjaznym dla rodzimego oraz zagranicznego biznesu. Szczególne ważnym elementem reformy są zmiany w zakresie CIT. Rząd zapowiedział stworzenie najbardziej konkurencyjnych zasad opodatkowania osób prawnych w ramach G20, usunięcie barier w rozwoju przedsiębiorczości, nie tylko poprzez obniżanie stawek podatkowych (obniżka podstawowej stawki podatkowej z 28% do 24%, w ciągu kolejnych 4 lat budżetowych, oraz obniżka stawki podatkowej dla niskich dochodów – do 300 tys. GBP rocznie – z 21% do 20%), ale także przez wprowadzenie innych mechanizmów o charakterze systemowym. Oznacza to, że Wielka Brytania będzie miała najniższą stawkę CIT w G7 i jedną z najniższych w G20.

Zapowiedziano również usprawnienia w przeciwdziałaniu unikania opodatkowania (skutkiem zmian zapowiedzianych w 2010 r. ma być osiągnięcie dodatkowych dochodów budżetowych na poziomie 7 mld GBP, w horyzoncie roku budżetowego 2014/2015).

Zmiany w podejściu do tworzenia polityki podatkowej obrazuje rozbudowa konsultacji publicznych, w szczególności ze środowiskami biznesu (utworzono nowy komitet *Corporate*

Tax Reform Liaison Committee, do przygotowywania przeglądów strategicznych dotyczących reformy CIT, a także nowe forum - *Business Forum on Tax and Competitiveness*, do prowadzenia konsultacji w kwestii reformy tego podatku z przedstawicielami dużych firm, także w zakresie długookresowych celów reform, oraz powołano konsultacyjne grupy robocze, składające się z przedstawicieli różnych sektorów gospodarki).

Niezależnie od powyższego, wprowadzono następujące instrumenty podatkowe:

- obniżenie podatku od podmiotów prawnych o 2% - do 26%,
- podniesienie kwoty wolnej od podatku o 1 000 GBP, co zwiększyło grupę osób nie podlegających obowiązkowi podatkowemu do ponad 1 mln,
- zwiększenie ulg podatkowych od nowych inwestycji, włączając w to reformę systemu inwestycji (*Enterprise Investment Scheme*),
- zwiększenie o 50% dożywotniego limitu ulgi podatkowej dla przedsiębiorców (*Entrepreneurs Relief*) do 10 mln GBP.

Ograniczanie barier administracyjnych w działalności przedsiębiorców

W marcu br., pod wpływem żądań środowisk biznesowych, domagających się spełnienia obietnic składanych w oficjalnych dokumentach rządowych na temat walki z kryzysem, premier D. Cameron ogłosił inicjatywę *Red Tape Challenge*. Inicjatywa ta ma na celu zlikwidowanie biurokratycznych i administracyjnych barier ograniczających przedsiębiorczość. Co kilka miesięcy na stronie internetowej www.redtapechallenge.cabinetoffice.gov.uk publikowana jest lista przepisów prawnych z danego sektora gospodarki (np. handel detaliczny czy środowisko naturalne) oraz lista przepisów generalnych, które również danej dziedziny dotyczą. Każda osoba odwiedzająca stronę może wyrazić swoją opinię na ich temat. Po pięciu tygodniach konsultacji społecznych on-line, rząd ma trzy miesiące na uzasadnienie, dlaczego dany przepis ma zostać utrzymany. Jeśli okaże się, że nie ma takiej potrzeby, przepis zostaje uchylony.

Polityka inwestycyjna

W dniu 10 maja 2011 r. Minister Biznesu Vince Cable, Minister Handlu i Inwestycji Lord Green oraz Minister Spraw Zagranicznych William Hague, wspólnie ogłosili pięcioletnią strategię działania dla agencji *UK Trade & Investment* (UKTI)³¹.

Strategia UKTI *Britain open for business* wskazuje na konieczność zajęcia przez agencję bardziej przedsiębiorczego podejścia, w celu przyczynienia się do zwiększenia wzrostu gospodarczego. W dokumencie wyznaczone zostały cztery obszary priorytetowe:

- zachęcanie MŚP do eksportu – firmy eksportujące będą zachęcane do zwiększenia liczby eksportowanych towarów i zdobywania nowych rynków,
- pomoc wszystkim przedsiębiorstwom w wykorzystywaniu okazji biznesowych zagranicą;
- realizacja inwestycji zagranicznych wysokiej wartości (aktywne poszukiwania zagranicznych inwestorów), w celu promowania brytyjskiej infrastruktury i programów restrukturyzacji wśród zagranicznych inwestorów,
- budowanie strategicznych relacji na wysokim poziomie z najważniejszymi inwestorami zagranicznymi, eksporterami brytyjskimi i głównymi nabywcami globalnymi.

Działania, jakie będą podjęte w celu promowania MŚP to przede wszystkim:

³¹ UKTI jest organizacją rządową, która pomaga firmom brytyjskim rozwijać działalność, inwestować za granicą oraz ułatwia firmom zagranicznym wejście na rynek brytyjski.

- częstsze wykorzystywanie wiedzy na temat sektora prywatnego w relacjach z eksporterami i inwestorami zagranicznymi,
- rozwijanie nowych relacji z kluczowymi firmami, które wspierają MŚP i używanie ich sieci kontaktów do podnoszenia świadomości o korzyściach z eksportu,
- założenie internetowej społeczności dla eksportujących MŚP, w celu stworzenia możliwości wzajemnej pomocy dzielenia się doświadczeniami dla przedsiębiorców planujących poszerzyć działalność na skalę międzynarodową. Będzie to również sposób komunikacji pomiędzy przedsiębiorcami a UKTI,
- stworzenie *Strategy Task Force* z członkami z najbardziej innowacyjnych brytyjskich firm, by wnosili swoją wiedzę jako wkład do przyszłych decyzji UKTI i ECGD (*Exports Credit Guarantee Department*).

W dniu 17 sierpnia 2011 r. Ministerstwo ds. Przedsiębiorczości, Innowacji i Umiejętności (BIS) ogłosiło utworzenie 11 nowych obszarów ekonomicznych (*Enterprise Zones*) rozmieszczonych na terenie całej Anglii (*Humber Estuary Renewable Energy Super Cluster*; *Daresbury Science Campus* w Warrington; *Newquay AeroHub* w Kornwalii; *Solent Enterprise Zone* w Daedalus Airfield w Gosport; *MIRA Technology Park* w Hinckley Leicestershire; *Rotherwas Enterprise Zone* w Hereford; *Discovery Park* w Sandwich, Kent; *Enterprise West Essex* w Harlow; *Science Vale UK* w Oxfordshire; *Northampton Waterside*; *Alconbury Airfield*, niedaleko Huntingdon w Cambridgeshire oraz *Great Yarmouth* w Norfolk i *Lowestoft* w Suffolk). Zgodnie z zamierzeniami rządu, ww. strefy mają przyciągnąć inwestorów i stworzyć ponad 30 000 nowych stanowisk pracy do 2015 r.

Wspieranie nowych technologii

Ogłoszono konkurs na utworzenie Centrum Innowacji i Technologii Morskiej Energii Odnawialnej (*Offshore Renewable Energy Technology and Innovation Centre*). W ciągu następnych 4 lat ma zostać wybudowane sześć takich centrów, na które przeznaczone zostanie ponad 200 mln GBP.

Ponadto zainwestowano 20 mln GBP w dwa fundusze czystych technologii: *Zouk Cleantech 2* oraz *HG Capital Renewable Power Partners 2* (jest to część z 325 mln GBP, pochodzących z *Brytyjskiego Funduszu Innowacyjnych Inwestycji - UK Innovation Investment Fund*). Będą one wspierać innowacyjne firmy z dużym potencjałem rozwoju. Środki będą przeznaczone dla firm, które zajmują się poszukiwaniem alternatywnych źródeł energii, infrastrukturą odnawialnej energii, efektywnością energetyczną, a także uzdatnianiem i ochroną wody.

Zwiększenie dostępu do finansowania

W maju 2011 r. został utworzony nowy Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości (BDF - *Business Development Fund*), o wartości 2,5 mld GBP, mający na celu finansowanie brytyjskich MŚP. Fundusz obejmie przedsiębiorstwa o rocznych obrotach od 10 do 100 mln GBP³². BDF zainwestuje od 2 do 10 mln GBP w jedno przedsiębiorstwo, w zamian za minimum 10% udziałów w nim. Fundusz długoterminowo zainwestuje w te firmy, które nie mają dostępu do tego rodzaju kapitału.

Ponadto, w celu wspierania tzw. zielonej gospodarki utworzony zostanie Bank Zielonych Inwestycji (GIB - *Green Investment Bank*). Przygotowano już ogólne plany dot. działalności GIB, które będą mogły być wprowadzone w życie dopiero po zatwierdzeniu ich przez Komisję Europejską (kwestia zgodności z unijnym prawem w zakresie pomocy publicznej).

³² Będzie to fundusz niezależny, wspierany przez pięć największych grup bankowych w Wielkiej Brytanii: Barclays, HSBC, RBS, Lloyd's oraz Standard Chartered.

Działalność Banku będzie ukierunkowana przede wszystkim na sektor prywatny. Będzie to pierwszy na świecie bank specjalizujący się wyłącznie w promowaniu „zielonych” rozwiązań. Doświadczenia wynikające z działalności GIB zostaną wykorzystane w dyskusji nt. zmniejszenia emisji CO₂ i innych działań pro-środowiskowych. Kapitał banku wyniesie na początku 3 mld GBP. W trakcie kadencji obecnego parlamentu byłoby potencjalnie możliwe przeznaczenie kolejnych 15 mld GBP na ten cel

Główne kierunki strategii gospodarczej

Polityka ma na celu przestawienie gospodarki na eksport, przyciąganie inwestycji zagranicznych, rozwój MŚP. Narzędzia wdrożone w celu realizacji tego ostatniego zadania to przede wszystkim ułatwienie dostępu do finansowania, ulgi podatkowe (prawdopodobnie rozwiązania przejściowe) oraz zapewnienie dostępu do nowych technologii, ze szczególnym naciskiem na technologie ekologiczne.

Włochy

Programy gospodarcze

Strategie rozwojowe oraz działania podejmowane w ostatnich latach miały raczej charakter doraźny. Nie zostały przeprowadzone konieczne reformy strukturalne, a bazowano raczej na programach naprawczych *ad hoc* w celu redukcji zadłużenia.

W lipcu 2011 r. ustawą oszczędnościową (ustawa 111/2011 z 15 lipca 2011 – *disposizioni urgenti per la stabilizzazione finanziaria - pilne rozporządzenia dla stabilizacji finansowej*) wprowadzono dodatkowe rozwiązania, które miały doprowadzić do oszczędności w wysokości 48 mld EUR i do równowagi budżetowej w 2014 r. Większość rozwiązań ma wejść w życie w II połowie 2013 i w 2014 r.

Pogarszające się wciąż nastroje na rynkach finansowych oraz rosnący *spread* między obligacjami włoskimi i niemieckimi stanowiły dowód, że podjęte działania zostały uznane za niewystarczające. Zdecydowano się na wprowadzenie dodatkowego pakietu ratunkowego (D.L. 138/2011 - *Ulteriori misure urgenti per la stabilizzazione finanziaria e per lo sviluppo - dodatkowe pilne działania na rzecz stabilizacji finansowej i rozwoju*). Pakiet ratunkowy ma przynieść łączną wartość oszczędności w wysokości 55,4 mld EUR, a równowaga budżetowa ma zostać osiągnięta do końca 2013 r.³³.

Polityka podatkowa

Ustawa budżetowa na 2010 r. (ustawa nr 191 z 23 grudnia 2009 r.) oraz rozporządzenie nr 194/09, które weszło w życie 30 grudnia 2009 r. zawierają szereg rozwiązań o charakterze podatkowym dotyczącym przedsiębiorstw, osób fizycznych oraz VAT.

Ustawodawca przedłużył na 2010 r. przepisy dotyczące uprzywilejowanego opodatkowania (podatkiem 10%) pracowniczej premii produkcyjnej pod warunkiem, że nie przekracza ona kwoty 6 tys. EUR oraz, że osoba zatrudniona, której przyznano premię, nie osiąga dochodu wyższego niż 35 tys. EUR rocznie.

Rozporządzeniem nr 70 z 13 maja 2011 r., (zwanym *Dekretem na rzecz Rozwoju*), rząd wprowadził kolejne zmiany:

- podwyższenie progu osiąganych dochodów, umożliwiające korzystanie z uproszczonej formy opodatkowania, do kwoty 400 tys. EUR dla przedsiębiorstw usługowych oraz do kwoty 700 tys. EUR dla innych przedsiębiorców,
- przedsiębiorcy rozliczający się według uproszczonych zasad mogą odliczyć w całości od faktury koszty związane z zawarciem umów na czas określony, za dwa okresy rozliczeniowe, do kwoty 1 tys. EUR,
- przedsiębiorca, który zatrudni pracownika na czas nieokreślony na południu Włoch, będzie miał prawo do odliczenia od podatku dochodowego miesięcznej kwoty 300 EUR (w latach 2011-2013).

Dodatkowo rozporządzeniem nr 98 z 6 lipca 2011r., przekształconym następnie w ustawę nr 111 z 15 lipca 2011 r., wprowadzono kolejne zmiany podatkowe, takie jak:

³³ Po stronie przychodów zdecydowano się m.in. na zwiększenie stawki VAT z 20 do 21%, opodatkowanie jednolitą 20% stawką zysków z operacji finansowych oraz wprowadzenie podatku solidarnościowego w wysokości 3% dla osób zarabiających ponad 300 tys. EUR w skali roku. Przeciwdziałając oszustwom finansowym ograniczono obrót gotówkowy do 2,5 tys. EUR (transakcje powyżej tej kwoty muszą być przeprowadzane w sposób umożliwiający ich identyfikację).

- zmniejszenie z 10% do 4% stawki VAT dla określonych robót budowlanych (np. montaż okien),
- zmiany w przepisach dot. VAT (powstanie zobowiązania VAT od momentu faktycznej zapłaty za fakturę),
- wprowadzenie bardziej elastycznych warunków zatrudnienia pozwalających pracodawcy na rozwiązanie umowy o pracę³⁴,
- możliwość odpisania od podatku kosztów związanych z zatrudnieniem pracownika na czas określony na południu kraju (obszar określany mianem *Mezzogiorno*),
- możliwość odpisania od podatku wydatków związanych z inwestycjami w badania i rozwój (do 90%) prowadzone za pośrednictwem uniwersytetów i ośrodków naukowych.

Ustawą z lipca 2011 r. dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą o obrotach nieprzekraczających 30 tys. EUR przewidziano uprzywilejowany system podatkowy, zgodnie z którym podatek dochodowy oraz wszelkie inne formy podatku (w tym VAT) zostanie zastąpiony jednolitą 5% stawką przez pierwszych pięć lat działalności (włączając w to rok rozpoczęcia działalności). Przewidziano możliwość przedłużenia tego okresu do momentu ukończenia 35-go roku życia przedsiębiorcy. Jednocześnie osoby korzystające z tego rozwiązania będą mogły prowadzić księgowość w formie uproszczonej.

Z systemu tego nie będą mogły skorzystać osoby, które prowadziły podobną działalność z wykorzystaniem innego systemu rozliczenia z fiskusem w latach poprzedzających lub dokonały zakupu dóbr majątkowych (*beni strumentali*) na kwotę przewyższającą 15 tys. EUR. Ponadto nie mogą z niego korzystać osoby, które w roku poprzedzającym prowadziły działalność eksportową lub zatrudniały pracowników.

Polityka społeczna i rynek pracy

Ustawa budżetowa na 2010 r. oraz *rozporządzenie nr 194/09* zawierały następujące rozwiązania:

- na zasadzie eksperymentu przyjęto w 2010 r., że pracodawca, który przyjmie do pracy pracownika, znajdującego się na zasiłku dla bezrobotnych, który przepracował 35 lat, otrzyma od państwa wsparcie na jego zatrudnienie do czasu, aż pracownik ten osiągnie odpowiedni wiek emerytalny, a wraz z nim prawo do przejścia na emeryturę. Warunkiem otrzymania takiego wsparcia jest, aby pracownik wyraził zgodę na otrzymywanie wynagrodzenia mniejszego o co najmniej 20% od wynagrodzenia, jakie otrzymywał u poprzedniego pracodawcy.
- ustalono zasadę, że podmioty, które zatrudnią osoby powyżej 50-go roku życia, otrzymają wsparcie w postaci zrównania wszelkich obciążeń okołopłacowych leżących po stronie pracodawcy do poziomu 10%.

Podjęto ponadto próbę umocowania stażu zawodowego (*czeladnictwo - apprendistato*) oraz szkoleń związanych z przygotowaniem do zawodu w grupie działań objętych ochroną państwa. Jeżeli proponowane rozwiązania zostaną przyjęte (najwcześniej jesienią br.), instytucja ta będzie traktowana na równi z umową o pracę na czas nieokreślony. Doprowadziłoby to do ustabilizowania pozycji młodych ludzi podejmujących pracę zawodową³⁵.

³⁴ We Włoszech obowiązują tzw. CCNL (odpowiednik układów zbiorowych dla poszczególnych branż). Chronią one w dużym stopniu pracowników limitując działania pracodawcy w odniesieniu do zwolnień.

³⁵ Odbycie stażu postrzegane jako możliwość wejścia młodych ludzi do firmy jest największą nowością

Inne zmiany dotyczące stosunków pracy obejmują w szczególności:

- możliwość zamrożenia wypłat „trzynastki” w stosunku do pracowników administracji publicznej, rozłożenie tej wypłaty na raty i wypłacanie jej przez okres kolejnych trzech lat,
- zwiększenie (planowane) liczby dni pracujących w roku poprzez przyjęcie zasady, stosownie do której święta inne niż kościelne, jeżeli nie przypadają w piątki lub w poniedziałki, będą obchodzone w pierwszą najbliższą niedzielę (ma to zapobiec tworzeniu „mostów” pomiędzy dniami ustawowo wolnymi od pracy a świętami, często praktykowane we Włoszech). Przepis ten jest przedmiotem dyskusji, gdyż z politycznego punktu widzenia umniejsza znaczenie włoskich świąt państwowych oraz Święta Pracy.

Ograniczanie barier administracyjnych w działalności przedsiębiorców

Prace rządu koncentrują się na przygotowaniu planu o zerowym koszcie (*Piano a costo zero*) mającym pobudzić gospodarkę. Wprowadzi on wiele przepisów deregulacyjnych i będzie się koncentrował na zagadnieniach związanych z infrastrukturą. Przejawi się to m.in. w uproszczeniu procedur przetargowych oraz zniesieniu obowiązku prezentowania przez firmy biorące udział w przetargach publicznych niektórych certyfikatów, m.in. poświadczających, że firma nie ma powiązań mafijnych (*certificati antimafia*). Takie certyfikaty mogłyby zostać ewentualnie zastąpione przez oświadczenia przedsiębiorców (już od 2000 r. wiele procedur administracji publicznej zostało uproszczonych poprzez wprowadzone tzw. oświadczenia zamiast odpowiednich zaświadczeń).

W celu uproszczenia obowiązujących procedur i przepisów, funkcjonuje specjalnie w tym celu powołane Ministerstwo ds. Uproszczenia Przepisów Prawa (*Ministero per la Semplificazione Normativa*). Wprowadzone rozwiązania w dużej mierze objęły sektor przedsiębiorstw przyczyniając się do usprawnienia ich funkcjonowania (np. zmniejszenie opłat administracyjnych, komunikacja z administracją za pośrednictwem Internetu i certyfikowanej poczty elektronicznej).

Podstawowym ułatwieniem dla przedsiębiorcy jest możliwość korzystania z e-administracji. W ramach *Planu 2012* rząd zakładał m.in. następujące ułatwienia w zakresie działalności przedsiębiorców:

- zminimalizowanie procedur administracyjnych przy rozpoczynaniu działalności gospodarczej poprzez rejestrację przedsiębiorstw on-line (złożenie jednego zintegrowanego wniosku). Dotychczas podmiot gospodarczy zmuszony był do wykonania kilku oddzielnych czynności w różnych urzędach: ubiegania się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności określonego rodzaju, uzyskania numeru VAT, zarejestrowania firmy w izbie handlowej, uzyskania zaświadczenia uprawniającego do odprowadzania składek na odpowiednik ZUS oraz od nieszczęśliwych wypadków, itd.
- stosowana obowiązkowo elektroniczna procedura rejestracji działalności gospodarczej przewiduje wykorzystanie nieodpłatnego oprogramowania, będącego w istocie przewodnikiem do wypełnienia we właściwy sposób wszystkich dokumentów związanych z „życiem” firmy (jej powstaniem oraz zmianami w toku jej funkcjonowania). Dokument ten nosi nazwę *ComUnicaImpresa* (jedyne oświadczenie dot. firmy). Wytworzony w ten sposób dokument ma charakter kompleksowy

w zakresie reform dot. zatrudnienia. Z danych za 2010 r. wynika, że na 100 osób odbywających staż, tylko 12 zostało zatrudnionych. Odbycie stażu, zgodnie z nowymi rozwiązaniami, traktowane jest jako bodziec i dobry instrument zatrudnienia.

i zachowuje ważność dla celów podatkowych, ubezpieczeniowych i odszkodowawczych. Po opatrzeniu go podpisem elektronicznym zostaje przesłany do rejestru właściwej izby handlowej, która przekazuje go następnie dalszym zainteresowanym instytucjom: urzędowi skarbowemu, zakładowi ubezpieczeń społecznych oraz zakładowi ubezpieczeń z tytułu wypadków.

- możliwość uzyskiwania zaświadczeń sądowych o niekaralności *on-line*,
- utworzenie elektronicznej „skrzynki pocztowej certyfikowanej” na użytek obywateli, administracji publicznej, firm i pracujących zawodowo,
- wprowadzenie elektronicznego obrotu pieniężnego, którego adresatem będzie administracja publiczna, którego celem będzie zmniejszenie kosztów dla firm i administracji publicznej poprzez zintegrowanie procesów obrotu pieniężnego i ponoszenia opłat,
- stworzenie możliwości regulowania płatności na rzecz administracji publicznej *on-line*.

Od lat funkcjonują we Włoszech tzw. oświadczenia obywateli i przedsiębiorców o niezaleganiu z podatkami, czy o prowadzeniu działalności gospodarczej. Nie wszystkie dokumenty podlegały autocertyfikacji - np. zaświadczenie antymafijne, czy certyfikat o niekaralności. Obecnie prowadzi się dyskusję o dalszej liberalizacji wystawiania dokumentów. Minister ds. Uproszczeń Przepisów Prawa uważa, że administracja państwowa nie powinna żądać od obywateli tych wszystkich dokumentów, które może sama pozyskać korzystając z sieci międzyresortowych.

We włoskich gminach funkcjonują także SUAP – *Sportello Unico per le Attività Produttive*. Zostały one utworzone w celu umożliwienia przedsiębiorcy kontaktu z jedyną instytucją kompetentną do dopełnienia wszelkich formalności związanych z prowadzoną działalnością produkcyjną. Do zakresu ich działalności należy, w szczególności, udzielanie informacji oraz koordynacja i wydawanie zezwoleń na lokalizację, realizację, restrukturyzację, przekształcenie, rozszerzenie, zaprzestanie i podjęcie działalności gospodarczej w stosunku do obiektów, w których prowadzona jest działalność produkcyjną w zakresie dóbr i usług (łącznie z działalnością rolną, handlową i rzemiosłem, usług bankowych i pośredników finansowych, usług telekomunikacyjnych oraz wykonywania wszelkich prac dot. budynków firmy).

Wspieranie nowych technologii

Przykładem inicjatywy na szczeblu centralnym kierowanej do wszystkich podmiotów działających na terenie kraju jest ulga podatkowa dla przedsiębiorstw inwestujących w B+R (*credito d'imposta sull'innovazione*). Firmy realizujące projekty z zakresu B+R mają prawo do pomniejszenia należnego podatku dochodowego (zarówno od osób fizycznych jak i prawnych) o: 10% poniesionych na ten cel wydatków w przypadku samodzielnej realizacji projektu i 40% wydatków w przypadku projektów realizowanych na podstawie porozumień zawartych z ośrodkami uniwersyteckimi i naukowo-badawczymi. Koszty te obejmować mogą: wynagrodzenia osobowe, zakup i eksploatację maszyn i urządzeń (w zakresie, w jakim wykorzystano je na potrzeby projektu), użytkowanie nieruchomości, konsultacje zewnętrzne, materiały, zakup niezbędnych wyników badań i patentów.

O przyznaniu prawa do skorzystania z ulgi decyduje kolejność zgłoszeń (za pomocą portalu internetowego zainteresowane przedsiębiorstwa w momencie uruchomienia środków mogą dokonywać „rezerwacji” na rzecz realizowanych projektów). Mechanizm ten został wprowadzony w 2007 r. i wciąż cieszy się dużym zainteresowaniem przedsiębiorców.

Główne kierunki strategii gospodarczej

Działania naprawcze mające na celu radykalne obniżenie wydatków administracji państwowej oraz zrównoważenie budżetu do 2014 r. Planowana jest zmiana włoskiego systemu promocji eksportu i inwestycji³⁶. Prowadzi się intensywne wsparcie dla przedsiębiorstw, które dokonują inwestycji w zakresie nowych technologii, modernizacji procesów produkcyjnych oraz w innowację produktów, również w sferze zielonych technologii.

³⁶ Zapadła decyzja o likwidacji Włoskiego Instytutu Handlu Zagranicznego - ICE (Istituto Commercio Estero), który od 85 lat wspierał MSP w ich ekspansji zagranicznej. Obecnie nie funkcjonuje centralna instytucja wykonująca zadania ICE, a decyzja o likwidacji spotkała się z ostrą krytyką MSP jak również największego włoskiego zrzeszenia pracodawców – CONFINDUSTRIA. W celu sprecyzowania kształtu przyszłego systemu promocji zagranicznej kraju powołano *Stati Generali del Commercio con l'Estero*. Udział w pracach tej jednostki biorą przedstawiciele rządu i poszczególnych branż.

Załącznik – Rosja

Programy gospodarcze

W dniu 2 marca 2010 r. premier W. Putin zatwierdził plan realizacji głównych kierunków działań antykryzysowych i modernizacji gospodarki rosyjskiej. Plan zawiera szczegółowy wykaz działań wraz ze wskazaniem terminów przygotowania odpowiednich rozporządzeń oraz odpowiedzialnych za to ministerstw i urzędów federalnych.

Odpowiednie priorytety określonych przez rząd działań antykryzysowych i rozwojowych zostały zawarte także w koncepcji długofalowego *Programu rozwoju społeczno-gospodarczego Federacji Rosyjskiej do roku 2020* i wytycznych rządu Federacji Rosyjskiej do 2012 r.

Polityka podatkowa

Z dniem 1 stycznia 2010 r., zgodnie z *ustawą Federalną nr 212-FZ o składkach ubezpieczeniowych do Funduszu Emerytalnego FR, Funduszu Ubezpieczenia Socjalnego FR, Federalnego Funduszu Obowiązkowego Ubezpieczenia Medycznego i Terytorialnego Funduszu Obowiązkowego Ubezpieczenia Medycznego* zlikwidowano tzw. Jednolity Podatek Socjalny (JPS) zastępując go wpłatami do odpowiednich funduszy socjalnych. W 2010 r. wysokość obciążeń na 1 pracownika została utrzymana na poziomie JPS z 2009r., tzn. 26%. Natomiast od 1 stycznia 2011 r. łączna wartość obciążeń wzrosła do 34%.

Dla pracodawców, stosujących podstawowy systemu opodatkowania, składki do odpowiednich funduszy wynoszą następująco:

Fundusz	2010	2011	2012
Emerytalny	20%	26%	26%
Ubezpieczenia Socjalnego	2,9%	2,9%	2,9%
Federalny Fundusz Obowiązkowego Ubezpieczenia Medycznego	1,1%	3,1%	5,1%
Terytorialny Fundusz Obowiązkowego Ubezpieczenia Medycznego (<i>zostanie zlikwidowany 1 stycznia 2012 r.</i>)	2%	2%	-----
Łącznie	26%	34%	34%

Liniiowy podatek dochodowy od osób fizycznych został utrzymany na niezmiennym poziomie -13%. Podatek dochodowy od osób prawnych wynosi 20%.

Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi do ustaw federalnych (m.in. *Kodeksu Podatkowego*) od 1 stycznia 2011 r. stosowana jest stawka w wysokości 0% w odniesieniu do dowolnych dywidend, jeżeli udział w kapitale zakładowym jest nie mniejszy niż 50%, a okres ciągłego posiadania takich akcji jest nie mniejszy niż 365 dni, niezależnie od ich wartości.

Znoszenie barier administracyjnych w działalności przedsiębiorców

Ustawa Federalna z 27 lipca 2010 nr 210-FZ o organizacji i dostępie do usług państwowych i komunalnych określa zasady organizacji usług publicznych w wielofunkcyjnych centrach udzielania usług państwowych i komunalnych (MFC). Obecnie funkcjonuje ok. 250 MFC w 58 podmiotach federacji. Od początku 2010 r. do wszystkich MFC zwróciło się i otrzymało informację ponad 3,5 mln osób. Prawie 90% odwiedzających MFC wysoko oceniło ich pracę.

W ramach realizacji *uchwały Rządu Federacji Rosyjskiej z 15 czerwca 2009 r. nr 478 o jednolitym systemie wsparcia informacyjnego obywateli i organizacji w dziedzinie współpracy z organami władzy wykonawczej i samorządowej z wykorzystaniem sieci Internet* został utworzony i oddany do eksploatacji *Federalny Rejestr usług administracji publicznej*, który stał się platformą do udzielania informacji na temat usług publicznych, jak również danych instytucji odpowiedzialnych za świadczenie tych usług (www.gosuslugi.ru).

Ponadto, zgodnie z federalną *ustawą z 29 listopada r. nr282-FZ o oficjalnej statystycznej ewidencji i systemie statystyki państwowej w Federacji Rosyjskiej*, tworzony jest jednolity system informacyjno - statystyczny oraz infrastruktura dla wymiany dokumentów i informacji między federalnymi organami wykonawczymi w formie elektronicznej.

Polityka inwestycyjna

Zakończone zostały prace nad stworzeniem Rosyjskiego Funduszu Inwestycji Bezpośrednich. W tym celu wprowadzono zmiany (o składzie i strukturze aktywów funduszy inwestycyjnych) do *rozporządzenia Federalnej Służby ds. Rynków Finansowych z 28 grudnia 2010 nr 10-79*. Fundusz inwestować będzie w modernizację najważniejszych sektorów rosyjskiej gospodarki.

Wspieranie nowych technologii

Nowością są Innowacyjne Platformy Technologiczne, których wykaz został zatwierdzony w pkt 1 rozdziału II protokołu posiedzenia Komisji Rządowej ds. Wysokich Technologii i Innowacji 1 kwietnia 2011 nr 2. Platformy Technologiczne są instrumentem dla wspierania partnerstwa publiczno-prywatnego w dziedzinie innowacji.

Na podstawie oceny projektów wdrażania platform technologicznych będzie przeprowadzana kwalifikacja, w celu włączenia wybranych do wykazu zatwierdzonego przez Komisję Rządu ds. Wysokich Technologii i Innowacji. Federalne organy władzy wykonawczej zapewnią instytucjonalne, organizacyjne i konsultacyjne wsparcie wybranych platform technologicznych. Rezultaty działalności platform technologicznych, które zostaną umieszczone w wykazie będą brane pod uwagę w planowaniu i realizacji działań wsparcia rządu mającego na celu zapewnienie rozwoju społeczno - gospodarczego, rozwoju nauki, technologii i innowacji.

W celu sprzyjania rozwojowi innowacyjnej gospodarki utworzono Fundusz Inwestycji w wysokości 2 mld rubli. Fundusz może finansować do 60 firm na etapie wczesnego rozwoju w okresie 5 lat, przy średnim poziomie inwestycji 15,5 milionów rubli. Do końca czerwca 2011 r. zarejestrowano 87 partnerów biznesowych. Natomiast Rada Funduszu zatwierdziła 27 proponowanych przez partnerów projektów, o łącznej wartości inwestycji 641 mln rubli.

Utworzono także Fundusz Klastra Biofarmaceutycznego OAO "RWK" ("BioFond RWK") o kapitale startowym 500 mln rubli. W przyszłości planowane jest podwyższenie kapitału do 1,5 mld rubli. Fundusz będzie finansował inwestycje innowacyjnych firm biofarmaceutycznych i firm usługowych (wyposażenie laboratorium, usługi konsultingowe i informacyjno – analityczne) dla przedsiębiorstw z sektora biotechnologii, przemysłu farmaceutycznego i medycznego.

Zwiększanie dostępności finansowania przedsiębiorstw

W I połowie 2011 r., w ramach pomocy państwa dla MŚP, wyasygnowano z budżetu federalnego 20,8 mld rubli. W dniu 20 maja 2011 r. ogłoszono przegląd ofert MŚP, którym budżet na 2011 r. udziela dotacji na finansowanie działań w ramach pomocy państwa dla MŚP. Zaprezentowano ponad 800 ofert na dotacje federalne w łącznej wysokości ponad

22,5 mld rubli.

Według ocen Ministerstwa Rozwoju Gospodarczego, w 2011 r., dzięki pomocy państwa dla MŚP, rozpocznie działalność gospodarczą co najmniej 10 tys. przedsiębiorców. Zostanie utworzonych lub zachowanych co najmniej 300 tys. miejsc pracy.

Główne kierunki strategii gospodarczej

Głównym kierunkiem strategii gospodarczej jest dążenie do modernizacji gospodarki oraz wprowadzania innowacyjności. Większość podjętych działań jest finansowana z budżetu federalnego³⁷.

Opracowali:

Mariusz Haładyj, Krzysztof Maryl

na podstawie informacji przekazanych przez Wydział Promocji Handlu i Inwestycji

³⁷ Prowadzone działania nie przynoszą w pełni zamierzonych skutków gospodarczych. Wzrost gospodarczy za I półrocze 2011 r. wyniósł 3,9%. Procentowy wzrost importu jest znacznie wyższy niż eksportu, co powoduje zmniejszanie wpływów do budżetu. Przychody budżetu nadal są w największym stopniu zależne od cen surowców energetycznych. Inwestycje zagraniczne rosną w niewielkim stopniu. Łączny poziom skumulowanych inwestycji zagranicznych na koniec I półrocza wyniósł 315 mld USD, przy czym udział inwestycji bezpośrednich systematycznie maleje (aktualnie 39,5%).